

Pro gradu -tutkielma
Aluetiede
Kehitysmaantiede

Maahanmuuttajat uhkana - Diskurssianalyysi maahanmuuttouutisoinnista Suomen
sanomalehdistössä

Tommi Lapio

2018

Ohjaaja: Markku Löytönen

HELSINGIN YLIOPISTO
MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
GEOTIETEIDEN JA MAANTIETEEN LAITOS
MAANTIEDE

PL 64 (Gustaf Hällströmin katu 2)
00014 Helsingin yliopisto

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos/Institution– Department	
Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Geotieteiden ja maantieteen laitos	
Tekijä/Författare – Author			
Lapio Tommi Kristian			
Työn nimi / Arbetets titel – Title			
Maahanmuuttajat uhkana - Diskurssianalyysi maahanmuuttoutisoinnista Suomen sanomalehdistössä			
Oppiaine /Läroämne – Subject			
Kehitysmaantiede			
Työn laji/Arbetets art – Level	Aika/Datum – Month and year	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages	
Pro-gradu -tutkielma	maaliskuu 2018	89 s.	
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Maahanmuutto on ajankohtainen ja suuresti mielipiteitä jakava ilmiö. Muuttaminen on ihmiskunnalle luontaista toimintaa, mitä olemme tehneet kautta historian. Nykyisin vallitsee universaali konsensus siitä, että muuttaminen on jokaiselle ihmiselle kuuluva perusoikeus, ja että varsinkin hädänalaisia tulee auttaa. Tästä huolimatta maahanmuutto koetaan toisinaan problemaattiseksi vastaanottavan yhteiskunnan kannalta. Tässä kohtaa tapahtuu diskursiivinen käänne, jossa alun perin itse hädänalaiset ihmiset esitetäänkin uhkana.</p> <p>Tämä tutkimus käsittelee sitä, kuinka maahanmuuttajat esitetään uhkana Suomen sanomalehdistössä. Tutkimusmetodini ovat kvalitatiivisia. Diskurssianalyysin avulla haluan löytää Suomen kontekstissa esiin nousevat uhat sekä sen, millä niiden olemassaoloa perustellaan. Tuon esiin mitkä tahot sanomalehtiaineistossani maahanmuuttajien uhkadiskurssia tuottavat ja ylläpitävät. Retorisen analyysin avulla pyrin puolestaan osoittamaan, millä tietoisilla strategioilla ja retorikalla yleisöä yritetään vakuuttaa maahanmuuttajien Suomelle muodostamasta uhasta. Tutkimus sisältää myös kirjallisuuskatsauksen maahanmuuton uhistä länsimaissa. Vertaan siinä esiin nousseita seikkoja myös hieman Suomen tapaukseen ja pohdin mitä yhtäläisyyksiä tai eroja diskurssissa esiintyy Suomen kontekstissa.</p> <p>Tämä tutkimus pohjaa ajatusmaailmaltaan metateorian toimivaan kriittiseen teoriaan. Lähden siitä olettamuksesta, että maahanmuuttajat ovat tässä uhkadiskurssissa alisteisessa asemassa, jota tuottavat ja ylläpitävät suomalaiset tiedotusvälineet - tässä tapauksessa sanomalehdistö. Kyse on pohjimmiltaan diskurssien tuottamisesta, jossa halutunlaisen mielikuvan luominen tapahtuu vallankäytön avulla. Tutkimuksen varsinainen teoria on turvallistamisteoria, mikä tutkii nimenomaan sitä, kuinka jostakin ilmiöstä luodaan tietoisilla valinnoilla turvallisuusuhka.</p> <p>Aineistona toimii tässä tutkimuksessa sanomalehtiaineisto. Se koostuu 70 uutisesta, joissa maahanmuutosta puhutaan jollain tapaa uhkana tai haasteena. Uutiset ovat peräisin neljästä kokonaislevikiltään Suomen suurimmasta sanomalehdestä eli Helsingin Sanomista, Aamulehdestä, Turun Sanomista ja Kalevasta. Uutiset on etsitty hakusanoilla "maahanmuutto", "turvapaikanhakijat" ja "ulkomaalaiset". Jokainen uutinen on selattu päällisin puolin läpi ennen niiden hyväksymistä osaksi aineistoa. Näin on varmistettu se, että jokainen uutinen vaikuttaa jollain lailla lopputuloksiin.</p> <p>Tulosten osalta vaikuttaa siltä, että Suomessa maahanmuuttajien uhkadiskurssi seuraa pitkälti muiden länsimaiden vastaavaa. Esiin nousevat terrorismin kasvava uhka, rikollisuuden kasvu, työttömyys, taloudelliset kustannukset sekä maahanmuuttajien syrjäytyminen. Oleellista on huomata myös, kuinka paljon eri uhat ovat yhteydessä toisiinsa. Monet niistä ovat toistensa syitä ja seurauksia. Maahanmuuttajista uutisoitaessa retoriikassa käytetään hyödyksi paljon kvantifiointia. Äänessä ovat pitkälti asiantuntijat, joten puhujakategorioiden haetaan argumenteille oikeutusta. Uutisoinnissa argumentin tueksi käytetään paljon yksityiskohtia tai kertomuksia ja uhkien vakavuutta korostetaan esittämällä erilaisia mahdollisia tulevaisuuden skenaarioita.</p> <p>Tutkimuksen lopputulokset puoltavat sitä, että myös Suomessa maahanmuutosta on 2010-luvulla aidosti tehty turvallisuuskysymys. Tietyt (jopa poliittiset) tahot ovat ottaneet sen maalitaulukseen ja pyrkivät selittämään maahanmuutolla useita yhteiskunnallisia ongelmia. Osa pitää sitä jopa suurimpana yksittäisenä uhkana Suomelle. Näin ollen maahanmuutto asettuu myös Suomen tapauksessa mitä parhaimmin turvallistamisteorian puitteisiin.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
maahanmuutto, uhka, eksklusio, toiseus, rodullistaminen, turvallistaminen			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Helsingin Yliopisto, Kumpulan Tiedekirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Faculty of Mathematics and Natural Sciences		Laitos/Institution– Department Department of Geosciences and Geography	
Tekijä/Författare – Author Lapio Tommi Kristian			
Työn nimi / Arbetets titel – Title Immigrants as a threat - Discourse analysis of immigration reportages in Finnish newspapers			
Oppiaine /Läroämne – Subject Development geography			
Työn laji/Arbetets art – Level Master's thesis	Aika/Datum – Month and year March 2018	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 89 p.	
<p>Tiivistelmä/Referat – Abstract</p> <p>Immigration is a topical and greatly controversial phenomenon. Migration in general is a natural behavior for humankind, something that we have done throughout the history. There is a clear universal consensus about the fact that migration is every man's right and distressed people should get help. Nonetheless immigration is still sometimes being seen as problematic for the receiving societies. This is a discursive turn where originally oppressed people are now being presented as a threat.</p> <p>This research concerns how immigrants are presented as a threat in the Finnish newspapers. My research methods are qualitative. By using discourse analysis, I want to analyze the threats that show up in the Finnish context and also how their existence is explained. I want to discover which agents produce and maintain the threat discourse of immigrants in my data. By rhetorical analysis I will show which intentional strategies and rhetorics are used aiming for convincing the audience about the threat of immigrants for Finland. This research includes also literature review about threat of immigration in the West, which I will compare to the Finnish context to see what similarities and differences there are in this discourse.</p> <p>This research is based on critical theory which works here as a meta theory. I suppose here that immigrants are oppressed in this threat-discourse which is produced and maintained by Finnish media - here the newspapers. This process is about creation of discourses, in which desired image is created by using of power. The actual theory in this research is securitization theory, which is specifically focused on how some phenomenon is created as security issue by intentional choices.</p> <p>As a material I have here newspaper data. It consists of 70 piece of news where immigration is depicted somehow as a threat or challenge. News are from four largest newspapers in Finland which are Helsingin Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat and Kaleva. I have searched the news by using words as "immigrants", "asylum seekers" and "foreigners". I have went through every news before accepting them as a part of the data. With this I have guaranteed that every single piece of news will somehow affect to the results.</p> <p>According to my results, it seems that in Finland immigrants as a threat -discourse follows the one of the West in general. There come up the growing threat of terrorism, criminality in its different forms, unemployment, financial costs and the alienation of the immigrants. It is also essential to notice how much different threats are connected to each other. Many of them are both reasons for and outcomes of each other. In the news about immigrants writers use a lot of quantification. Arguments performed are mainly from specialists hence it is really common to use speaker categories to justify the arguments. In the news it is also common to use a lot of specific details and narratives. To underline the seriousness of many threats, using of different future scenarios is also common.</p> <p>The results of this research support the fact, that also in Finland in the 2010's, immigration has genuinely become a security issue. Certain (even political) actors have targeted it and try to use immigration as an explanatory actor for many societal problems. Some people even consider it as a single greatest threat for Finland. Therefore immigration fits also in Finland very well to the idea of securitization theory.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Immigration, Threat, Exclusion, Otherness, Racialization, Securitization			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited University of Helsinki, Kumpula Science Library			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
2. Maahanmuuton taustaa	2
3. Turvallisuuskonteksti	8
3.1 Kansallinen turvallisuus	8
3.2 Turvallistaminen ja maahanmuutto-turvallisuus yhteys.....	9
3.3 Maahanmuutto-turvallisuus yhteyden taustaa	11
3.4 Rajavalvonta	12
4. Maahanmuuttajat turvallisuushkana; teemat diskurssin taustalla.....	15
4.1 Yhteiskuntarakenteen hajoaminen.....	15
4.2 Rikollisuus ja laiton maahanmuutto	16
5. Toiseuden tuottaminen	19
5.1 Valittu retoriikka ja sen vaikutus.....	19
5.2 Rodullistaminen ja rasismi	22
5.3 Sosiaalinen eriarvoisuus	25
6. Tavoite ja tutkimuskysymykset	27
7. Teoreettinen viitekehys.....	28
7.1 Kriittinen teoria	28
7.2 Diskurssin muotoutuminen.....	30
7.3 Turvallistamisteoria	31
8. Aineistot ja menetelmät	34
8.1 Sanomalehtiaineisto.....	34
8.2 Diskurssianalyysi.....	36
8.3 Retorinen analyysi	37
9. Tulokset: Maahanmuuttajat uhkana – uutisointi suomalaisessa sanomalehdistössä.....	38
9.1 Uhkakehykset uutisten pääsisällön perusteella	38
9.2 Diskurssianalyysissä ilmenneet uhat	40
9.2.1 Yhteiskunta ja kulttuuri	42
9.2.2 Talous	48
9.2.3 Rikollisuus	51
9.2.4 Kansallinen turvallisuus	54
9.2.5 Uhkien yhteenvedo ja niitä aineistossa tuottaneet tahot.....	58

9.3 Retoriikka uhkien taustalla	61
10. Pohdinta	72
Kirjallisuus	80
Aineiston lähteet	85

1. Johdanto

Tässä tutkimuksessa on tarkoituksena tutkia maahanmuuttoa ja ennen kaikkea sitä, kuinka maahanmuuttajien kuvataan uhkaavan yhteiskuntaamme. Aihe on hyvin ajankohtainen, sillä maahanmuuttajien määrät ovat 2000-luvulla olleet jatkuvasti kasvussa samoin heidän saamansa mediahuomio. Ennusteiden mukaan globaali muuttoliike tulee lisääntymään entisestään tulevaisuudessa esimerkiksi ilmastonmuutoksen myötä. Näin ollen maahanmuutto on ja tulee olemaan pysyvä ilmiö yhteiskunnassamme. Tästä syystä uskon, että tämän kaltaiselle tutkimukselle on tilausta Suomessa. Tämän tutkimuksen avulla saamme uusia näkökulmia maahanmuuttoon ja etenkin siihen, miten aihetta käsitellään suomalaisissa sanomalehdissä.

Lähestymistapani on lähellä kriittistä teoriaa, sillä yritän paljastaa rakenteita maahanmuutto-turvallisuus yhteyden taustalla. Varsinainen teoria pohjaa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoriaan eli siihen, kuinka jostakin ilmiöstä tulee tietoisilla valinnoilla tietyissä olosuhteissa turvallisuusuhka. Kyse on siis diskurssin tuottamisesta. Metodina toimii diskurssianalyysi, joka on luonteeltaan kriittinen olettaen maahanmuuttajien olevan alisteisessa asemassa kritiikin kohteena. Tavoitteenani on tarkastella miten heidän uhkakuvaansa tuotetaan ja ylläpidetään.

Kiinnostukseni tähän aiheeseen pohjautuu ajankohtaisuuden lisäksi maahanmuuton kompleksisuuteen ja siihen, että se herättää suuria tunteita puolesta ja vastaan. Olen myös pitkään ollut kiinnostunut tutkimaan diskurssien muodostumista. Minua kiinnostaa tietää kuinka ihmiset, jotka ovat itse usein uhatussa asemassa (maahanmuuttajat), saadaan esitettyä uhkana vastaanottavalle yhteiskunnalle. Mille argumenteille tämä diskursiivinen käänne perustuu? Tarkoitus on myös tutkia, minkälaisia retorisia keinoja aineistossa on käytetty, eli millä taktiikoilla maahanmuuttajat saadaan näyttäytymään uhkana.

Tämä aihe sinänsä kuuluu pitkälti yhteiskuntatieteiden piiriin. Siinä on nähtävissä paljon myös poikkitieteellisiä piirteitä eikä se ole välttämättä maantiedettä puhtaimmillaan. Toisaalta maahanmuutto on kehitysmaantieteeseen ytimeen kuuluva ilmiö. Tutkittaessa maahanmuuttajien yhteiskunnalle muodostamaa uhkaa, saadaan myös esiin kehitysmaantieteelle ominainen ongelmakeskeinen näkökulma. Niin ikään heidän tarkastelunsa nimenomaan Suomessa luo aluetieteellisen kontekstin. He representoivat uhkana tilassa, jonka varjolla heidän eksklusiotaan yritetään usein perustella.

Korostan, että tarkoitukseni ei ole tässä tutkimuksessa väittää tai todistaa, että maahanmuutosta ei olisi minkäänlaista uhkaa Suomelle. En myöskään esitä, että maahanmuuton vaikutukset olisivat pelkästään positiivisia. Sen sijaan tarkoitukseni on havainnollistaa kuinka jostakin ilmiöstä (tässä tapauksessa maahanmuutosta) voidaan tietoisesti ja tarkoituksenmukaisesti luoda turvallisuusongelma, ja kuinka se pyritään oikeuttamaan.

Tämä tutkimus etenee siten, että aloitan työn kirjallisuuskatsauksella. Se käsittelee maahanmuuttoa, turvallisuutta ja maahanmuuttoon yleisesti länsimaissa liitettyjä uhkakuvia. Esittelen myös, mitä toiseutta tuottavia prosesseja maahanmuuttajien uhkaksi kehystämiseen kuuluu. Nämä kirjallisuuskatsauksessa läpi käytävät teemat ovat oleellisia maahanmuuton kannalta ja niiden ymmärtäminen on välttämätöntä, jotta ilmiöstä saa riittävän kokonaisvaltaisen kuvan. Ne myös antavat osviittaa siitä, mitä uhkia länsimaissa yleisesti yhdistetään tähän diskurssiin. Tämän jälkeen käyn lyhyesti läpi työn tavoitteen ja esitän tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymysten perään esittelen tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen siihen kuuluvine teorioineen, joihin tämä tutkimus pohjaa. Sitten esittelen tässä tutkimuksessa käyttämäni aineiston sekä tutkimusmenetelmät. Sitä seuraa varsinainen tutkimusosio, jossa käydään ensin läpi diskurssianalyysi aiheesta ja sen perään retorinen analyysi. Lopuksi vedän vielä koko työn tulostuksen yhteen pohdintaosiossa, jossa esitän myös omat johtopäätökseni tuloksista ja esitän myös omia argumenttejani laajemmin aiheesta.

2. Maahanmuuton taustaa

Tässä kappaleessa aion esitellä lyhyesti muuttoliikkeitä, niiden taustalla piileviä mekanismeja sekä niihin liitettyjä teorioita. Avaan myös maahanmuuton käsitettä sekä sitä, miten se sijoittuu tutkimaani diskurssiin. Muuttaminen ei suinkaan ole uusi ilmiö, vaan se on toimintaa, mitä ihmiset ovat aina tehneet. Olemme kautta historian muuttaneet alueelta toiselle parempien elinolosuhteiden toivossa. Tämä oli tyypillistä jo metsästäjä-keräilijöille, jotka olivat jatkuvasti liikkeessä, ennen kuin tuo elämäntapa jäi historiaan ja perustettiin ensimmäiset pysyvät asutukset. Historiallisesti vapaaehtoisen muuton lisäksi myös valloitukset, sodat ja imperiumien rakentamiset ovat olleet merkittäviä tekijöitä muuttamisen taustalla (Castles ja Miller 2003: 50). Muuttaminen on siis kaikissa muodoissaan luonnollista ihmisen toimintaa, jonka voidaan katsoa kuuluvan olennaisesti ihmislajin perusluonteeseen.

Muuttamisen luonne on kuitenkin muuttunut teollisen vallankumouksen jälkeen. Silverstein (2005: 371) esittää Nikolanikoksen (1974) Marxistisia teorioita mukaillen, että muuttoliike on osaltaan seurausta kapitalismin kehityksestä. Silversteinin mukaan etenkin imperialismin aikaan keskukset (emämaiden metropolit) tarvitsivat jatkuvasti halpaa työvoimaa periferiasta rakentaakseen riittävän suuren työvoiman teollisuudelle, mikä puolestaan auttoi ylläpitämään pääoman kasautumista. Tämän kaltainen historiallis-strukturaalinen lähestymistapa on peräisin 1970-luvulta ja siinä fokus on halvan työvoiman mobilisoinnissa teollisuusmaiden toimesta (Castles ja Miller 2003: 25). Se siis pohjaa kolonialismin perintöön sekä alueelliseen eriarvoisuuteen luoden täten myös riippuvuussuhteen ensimmäisen ja kolmannen maailman välille (Castles ja Miller 2003: 25). Tässä mielessä ajateltuna globaali muuttoliike kuten sen nykyisin miellämme, on ollut merkittävässä roolissa teollisuusmaiden kehitykselle ja edesauttanut meitä saavuttamaan nykyisen elintasomme.

Maahanmuuttaja on kiistanalainen termi ja sille on vaikeaa antaa yksiselitteistä määritelmää. UNESCO:n mukaan *migrant* (siirtolainen) on ”henkilö, joka elää tilapäisesti tai pysyvästi valtiossa, johon hän ei syntynyt ja on omaksunut merkittäviä sosiaalisia siteitä kyseiseen valtioon (UNESCO 2016).” Tässä mielessä käsitteen alle eivät kuulu turvapaikanhakijat, pakolaiset tai ihmiset, jotka ovat muuten muuttaneet vastoin tahtoaan (UNESCO 2016). Tästä huolimatta on tyypillistä, että yleisessä kielenkäytössä kaikki maahantulijat käsitetään kuuluviksi termin *maahanmuuttaja* alle riippumatta heidän motiivistaan muuttaa. Horsti toteaa väitöskirjassaan, että maahanmuuttajista uutisoitaessa ei nähdä olennaiseksi muuttajan taustaa (esimerkiksi pakolainen tai siirtolainen), vaan maahanmuuttajatyypit sekoittuvat (Horsti 2005: 105). Siksi käytän tässä tutkimuksessa yleisesti sanaa maahanmuuttaja, sillä siihen on latautunut generalisoivia merkityksiä.

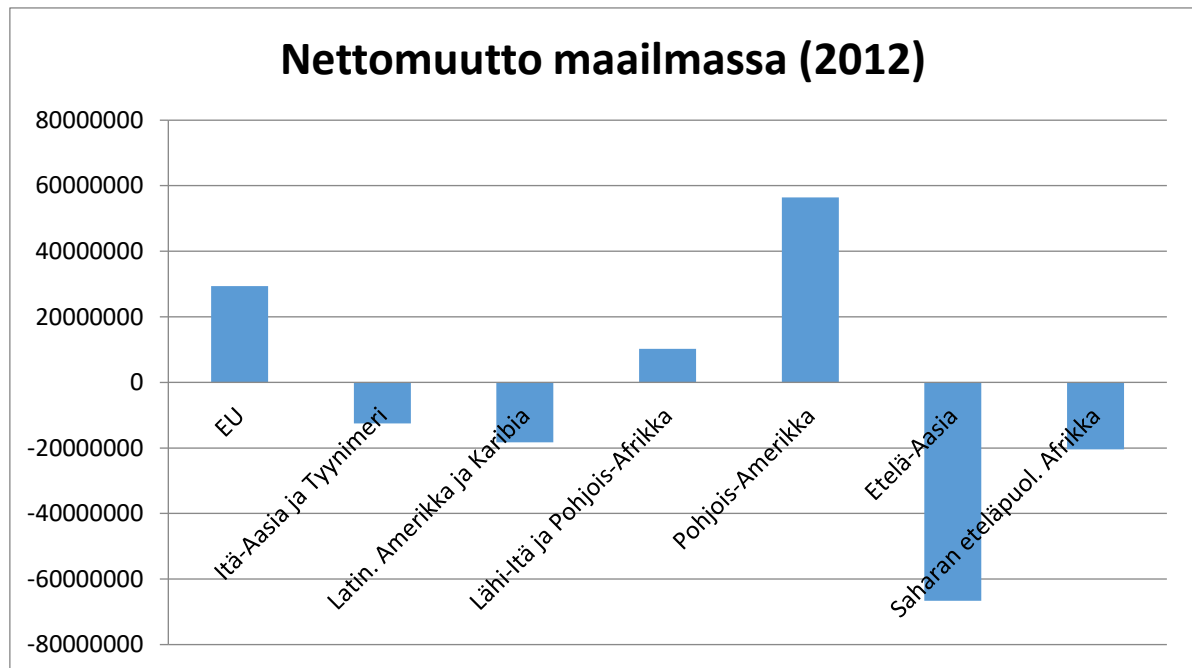
Vaikka maahanmuutto on ihmisille luonnollista toimintaa, se herättää usein huolta vastaanottavissa maissa. Silti on olemassa selvä universaali konsensus siitä, että muuttaminen on jokaisen ihmisen perusoikeus. Kuten Vucetic toteaa: ”Muuttaminen itsessään ei ole rikos; päinvastoin, jos uskomme lukuisia sopimuksia ja UNHCR:aa, Amnesty Internationalia ja muita samalla mandaatilla toimivia instituutioita, muuttaminen tulee liittää osaksi ihmisoikeuksia ja demokratiaa (Vucetic 2002: 4).” Maahanmuuttajan status (turvapaikanhakija, pakolainen, siirtolainen jne.) näyttäisi olevan hyvin merkittävä tekijä, kun hänen maahan jäämisensä kohtalosta päätetään, vaikka sen ei pitäisi tosiasiaassa määrittää lopputulosta. YK:n Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus vuodelta 1984 takaa palauttamiskiellon kaikille

ihmisille riippumatta heidän statuksestaan (turvapaikanhakija, pakolainen, siirtolainen) (Crépeau et al. 2007: 316). Tästä huolimatta sopimusta ei useinkaan noudateta ja monet ihmiset palautetaan takaisin hyvin kyseenalaisiin olosuhteisiin.

Mikä sitten saa ihmiset muuttamaan, vaikka hyväksynnästä uuteen kotimaahan ei ole mitään takeita? Blackin et al. (2011) mukaan muuttamisen viisi suurinta alulle panevaa kehää ovat ympäristöllinen, poliittinen, demografinen, taloudellinen ja sosiaalinen. Mahdolliset hyödyt olivatpa ne sitten taloudellisia, sosiaalisia tai henkilökohtaisia tekevät siis muuttamisesta riskeineen sen arvoista. Uus-klassiset taloudelliset teoriat muuttoliikkeiden taustalla pohjaavat vahvasti näihin niin sanottuihin työntö- ja vetovoimatekijöihin lähtö- ja kohdealueen välillä (Castles ja Miller 2003: 22). Työntötekijöitä ovat esimerkiksi väestönkasvu, alhainen elintaso tai heikot poliittiset olot. Vetovoimatekijöitä ovat vastaavasti työvoiman tarve, tila, sekä taloudelliset mahdollisuudet ja poliittinen vapaus. Näiden teorioiden mukaan ihmiset muuttavat esimerkiksi tiheään asutuilta alueilta harvaan asutuille, tai pienen tulotason alueilta korkean tulotason alueille (Castles ja Miller 2003: 22). Todellisuudessa näin ei useinkaan ole, vaan ahkerimmat muuttajat ovat köyhimpien sijaan keskiluokka. Niin ikään muuttaminen ei suinkaan aina suuntaudu harvaan asutuille alueille, sillä monet immigraatiovoittoiset valtiot esimerkiksi Saksa ja Alankomaat lukeutuvat maailman tiheimmin asutuimpien valtioiden joukkoon (Castles ja Miller 2003: 23).

Maahanmuuttajien muuttovirrat eivät ole sattumanvaraisia, vaan niissä voidaan nähdä säännönmukaisuuksia. Ensimmäinen vaikuttava tekijä on maantiede (Castles ja Miller 2003: 109). Euroopan itäiset valtiot saavat todennäköisesti maahantulijoita idästä kuten Suomi Venäjältä. Välimeren Maihin kuten Kreikkaan muutetaan todennäköisesti Lähi-idästä tai Etelä-Euroopasta kuten Albaniasta. Toinen kenties vielä merkittävämpi muuttoa ennakoiva tekijä on olemassa oleva yhteys maiden välillä, kuten koloniaalinen historia. Näin ollen esimerkiksi Belgiaan suunnataan Kongon demokraattisesta tasavallasta ja Ranskaan sen entisistä kolonioista kuten Malista, Mauritaniasta ja Marokosta (Castles ja Miller 2003: 109). Maantiedettä suurempi merkitys on usein juuri olemassa olevalla yhteydellä. Esimerkiksi Suomen tapauksessa vuonna 2015 turvapaikanhakijoiden määrän ollessa huipussaan, tulijoista 60 % oli Irakista ja myös somalialaisten ja afgaanien määrät olivat huomattavia (Jauhiainen et al. 2017: 46). Jauhaisen et al. mukaan tämä johtuu siitä, että kyseisistä maista on jo aiemmin muutettu Suomeen, joten tulijoilla oli jo entuudestaan täällä kontakteja ja jonkinlainen käsitys Suomesta.

Kansainvälinen muutto muodostaa paljon pienemmän osan kokonaismuutosta kuin valtioiden sisäinen muutto. Siitä koituu kustannuksia, se vaatii kontakteja ja toisaalta monille korkeasti koulutetuille jääminen takaa paremman yhteiskunnallisen statuksen (pienemmät elinkustannukset ja verotus) (Ersanilli et al. 2013: 1). Tässä tutkimuksessa keskityn kansainväliseen muuttoliikkeeseen ja sen vaikutuksiin kohdemaan asenteisiin. Kuva 1 havainnollistaa nettomuuttoa maapallolla, mikä tarkoittaa emigraation ja immigraation välistä erotusta valitulla alueella valittuna ajankohtana.

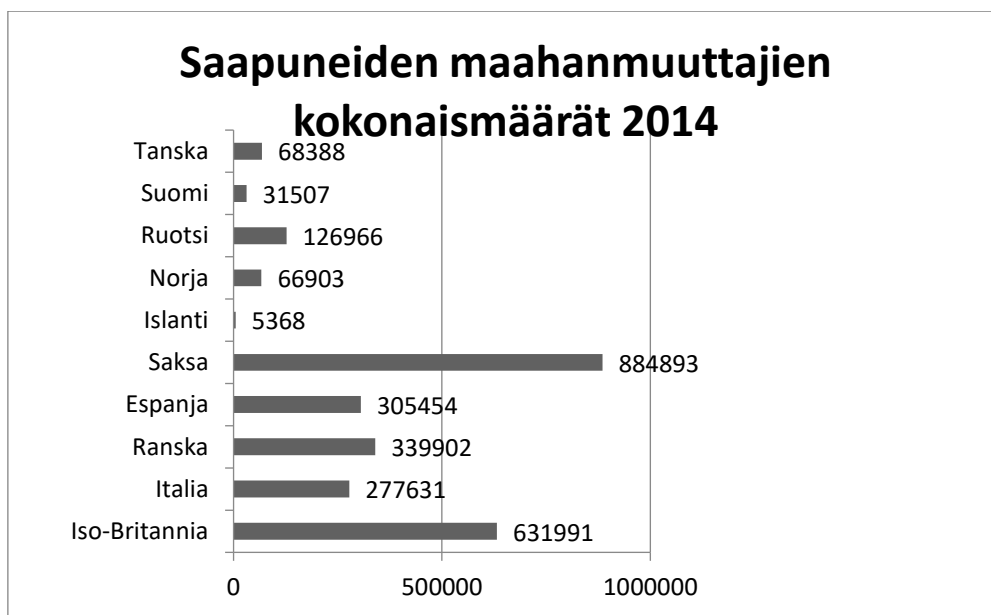
Kuva 1. Nettomuutto maailmassa vuonna 2012 (World Bank 2012).

Kuvasta 1 näemme, että ensimmäinen maailma on selvästi vastaanottava osapuoli. Asiat eivät kuitenkaan ole niin yksioikoisia, jos mietimme asiaa laajemmassa mittakaavassa. Vaikka Etelä-Pohjoinen muutto on jatkuvasti mediassa esillä, se ei saavuta Etelä-Etelä muuton kokonaismäärää. Vuonna 2015 maailmassa oli 90.2 miljoonaa muuttajaa kehitysmaiden valtioista, jotka asuivat kehitysmaissa ja vastaavasti 85.3 miljoonaa, jotka asuivat kehittyneissä valtioissa (IOM 1, 2015). IOM:n mukaan tämä trendi jatkaa kasvuaan. Maastamuuttajat ovat kehitysmaissa merkittävä tuki lähtömailleen, sillä he myös avustavat kotimaitaan muutettuaan. Adamsonin (2006: 170) mukaan siirtolaiset länsimaissa muodostivat vuonna 2000 40 % kaikista muuttajista, mutta he olivat myös merkittävä vieraan valuutan lähde rahalähetyksineen. Hänen mukaansa esimerkiksi marokkolaisista peräti 10 % asuu maan rajojen ulkopuolella. Rahalähetysten kokonaismäärä maailmassa oli jo 1990-luvun puolivälissä 66 miljardia (USD) ylittäen kehitysavun kokonaismäärän (Adamson 2006: 188).

Vuonna 2015 vastaavan luvun arvioitiin olevan 582 miljardia Yhdysvaltain dollaria (Pew Research Center 2016).

Valtion emigraatio- tai immigraatiovaltaisuus on yhteydessä sen kehitysvaiheeseen, ja tätä kokonaisuutta voidaan kuvata muuttoliikkeen transitiolla, mikä on vastaava muuntumisen kuvaaja kuin teollinen tai demografinen transito (Castles ja Miller 2003: 156).

Muuttoliikkeen transito seuraa edellä mainittujen kaavaa ja on myös suoranaيسissa yhteydessä niihin. Ensimmäisessä vaiheessa valtion alkaessa teollistua, väestö kasvaa voimakkaasti varsinkin maaseuduilla ja maastamuutto on suurta matalan palkkatason sekä kovan kilpailun vuoksi (Castles ja Miller 2003: 157). Seuraavissa transition vaiheissa etenkin koneellistuminen vähentää työvoiman tarvetta ja tulotaso nousee, mikä lisää immigraatiota. Muuttoliikkeen muutos on tämän teorian mukaan seurausta valtion ja etenkin sen talouden kehityksestä siten, että viimeinen vaihe transitiossa on teollistunut valtio, joka on maahanmuuttovoittoinen (Castles ja Miller 2003: 157).

Kuva 2. Maahanmuuttajien kokonaismäärät valtioittain vuonna 2014 (Eurostat).

Kuvassa 2 on esitetty vuoden 2014 aikana saapuneiden maahanmuuttajien lukumäärät valituissa Euroopan maissa. Olen valinnut kuvaan merkittävät Euroopan maat (Iso-Britannia, Italia, Espanja, Ranska ja Saksa), joilla on suurin väkiluku ja ne myös vastaanottavat eniten maahanmuuttajia. Tämän lisäksi olen vertailun vuoksi valinnut kuvaan myös Pohjoismaat. Voimme huomata, että Suomen maahanmuuttajamäärä henkeä kohden oli merkittävästi alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa.

Vaikka EU- ja OECD valtiot ovat selvästi ne alueet, jotka vastaanottavat eniten maahanmuuttajia suhteessa niiden maastamuuttoon, se luo hieman vääristyneen kuvan globaaleista muuttovirroista. Käsillä oleva pakolaiskriisi on niin ikään luonut vaikutelman, että pakolaisvirta Eurooppaan on kestämaton. Tämän hetken tilanne on se, että maailmassa oli 21.3 miljoonaa pakolaista vuonna 2016 (UNHCR 2016). Vaikka Euroopan huoli tilanteestaan on perusteltu, on hyvä muistaa, että suurin painopiste on muualla. Suurin pakolaisten paine kohdistuu suoraan lähtöalueen naapurivaltioihin. Ja nyt puhumme aivan eri mittaluokan lukumääristä. Turkissa on tällä hetkellä 2.5 miljoonaa pakolaista, Pakistanissa 1.6 miljoonaa ja Libanonissa 1.1 miljoonaa (UNHCR 2016).

Maahanmuuttajat luovat toki kohdemaalleen haasteita. Heidät on saatava integroitua yhteiskuntaan, mikä teettää kuluja. Tätä prosessia kutsutaan kotouttamiseksi ja sillä tarkoitetaan maahanmuuttajan pääsemistä täysivaltaiseksi uuden kotimaansa jäseneksi kuitenkin unohtamatta omaa kulttuuriaan (Muukkonen 2017: 31). Se edellyttää uudessa asuinympäristössä jatkuvaa kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa (Muukkonen 2017: 31). Jos kotouttaminen epäonnistuu, se tietää vielä suurempaa laskua yhteiskunnalle. Jokainen työvoiman ulkopuolella oleva maahanmuuttaja huonontaa huoltosuhdetta. Toisaalta monissa Euroopan maissa on meneillään raju väestörakenteen muutos ja maahanmuutolle on myös tarvetta. Monissa maissa hedelmällisyysluku on pudonnut jo hälyttävästi alle korvaavuustason ja olemassa oleva väestö ikääntyy vauhdilla. Antonsichin and Mavroudin (2015: 160) mukaan Euroopan komissiota ja Eurostatia mukaillen maahanmuutto vaikuttaa enemmän Euroopan väestöön kuin luonnollinen väestönkasvu ja vuonna 2013 liki 7 % koko EU-27 alueen valtioiden väestöstä oli ulkomailla syntyneitä. Eräs avainkysymys globaalissa muuttoliikkeessä on uudisasutus. Usein muuttaminen perustuu nuorten ihmisten haluun ansaita rahaa tai opiskella ulkomailla, ja oleskeluun sisältyvät usein rahalähetykset kotiin. Mutta kun tulee perheen perustamisen aika, asutus muuttuu usein pysyväksi, ja tätä demokraattisen oikeusjärjestelmän omaavien kohdemaiden on erittäin vaikeaa yrittää estää (Castles ja Miller 2003: 31).

3. Turvallisuuskonteksti

3.1 Kansallinen turvallisuus

Kun valtiot pyrkivät oikeuttamaan muuttajien maahanpääsyn estämistä, keskeinen muuttaja on turvallisuus. Sen sijaan, että puhuttaisiin yksilöiden turvallisuudesta, fokus on enemmän valtion turvallisuudessa (ja ihmisten jotka siihen kuuluvat). Kuvaava termi tälle konstruktiolle on kansallinen turvallisuus. “Kansallinen turvallisuus voidaan määritellä valtion muotoon organisoidun yhteiskunnan vapaudeksi uhista, jotka vaarantavat sen säilymistä ja kehitystä (Kicinger 2004: 1).”

Usein tähän liittyvä konstruktio, jota muukalaisten katsotaan uhkaavan, on puolestaan kansallisvaltio. Kansallisvaltio nojaa demokratian periaatteeseen ja siihen linkittyy olennaisesti kansallistietoisuus (Castles ja Miller 2003: 42). Edelleen Castlesin ja Millerin mukaan kansallisvaltion ideaalina on tarjota samat oikeudet ja velvollisuudet kaikille kansalaisille. Ristiriitaiseksi ajatuksen tekee se fakta, että käytännössä näiden oikeuksien toteutuminen edellyttää usein kuulumista enemmistöryhmään. John Agnew kritisoikin ajatusta kansallisvaltioista “idealisoituna päätöksentekijänä”, sillä monet kansallisvaltiot ovat itsessään seurausta valloituksista tai imperiumin perintöä (esimerkiksi Iso-Britannia), seurausta maahanmuutosta (esimerkiksi USA) tai syntyneet pienempien kokonaisuuksien yhdistymisen peruna (esimerkiksi Saksa) (Agnew 1994: 64). Näiden ja monien muiden ”kansallisvaltioiden” historia on sikäli ollut kaikkea muuta kuin ideaalista ja yhtenäistä homogeenisten ryhmien rinnakkaiselo.

Kansallisuutta, kansalaisuutta ja sitä kautta inklusiota yhteiskuntaan on perusteltu yleensä kahdella menetelmällä. Etnisissä kansallisvaltioissa kuten esimerkiksi Saksassa ja Itävallassa on ollut käytössä niin sanottu veren laki *ius sanguinis*, mikä tarkoittaa sitä, että kansalaisuus tulee verenperintönä jälkipolville (Castles ja Miller 2003: 243). Maan kansalaisten lapset siis saavat automaattisesti kansalaisuuden. Castlesin ja Millerin mukaan Toinen perinteinen menetelmä on ollut esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa käytössä ollut maan laki *ius soli*, jossa valtion rajojen sisällä syntyvät katsotaan maan kansalaisiksi. Nykyisin menetelmiä kansalaisuuden saamiseen on useita ja se edellyttää usein tietyn määräajan mittaista asumista kyseisessä valtiossa.

Turvallisuudesta keskusteltaessa huomio kiinnittyy usein vain kolikon toiseen puoleen. Se koskee vastaanottavan yhteiskunnan ihmisten turvallisuutta tapahtuen usein

maahanmuuttajien kustannuksella. Turvallisuus voidaan täten nähdä poliittisena työkaluna, joka voi luoda pelkoa toisten kesken (subjektiivisesti maahanmuuttajien kesken) ja se voi myös johtaa eksklusioon tai muuten alistavaan toimintaan kohdehenkilöitä kohtaan (Charrett 2009: 15). Simon Dalby toteaa kyynisesti: ”Turvallisuus on pitkälti riskien hallintaa ja kykyä jakaa vaaran kustannukset globaalin talouden kautta (Dalby 2009: 54).”

Eräs yleisimmistä uhkista kansalliselle turvallisuudelle on usein katsottu olevan ihmisten massamaahanmuutto. Niinpä Campanan (2010: 6) mukaan ”Potentiaalisten aiheuttajien vähentäminen on siksi paras tapa taata turvallisuus, mikä tarkoittaa, että ylikansoittumisen ehkäisy niin pitkälle kuin mahdollista, on tärkeää turvallisuudelle.” Miksi maahanmuuttajat sitten mielletään mahdolliseksi turvallisuusuhkaksi? Seuraavaksi aion esitellä syitä, jotka nousivat esiin kirjallisuuskatsauksessani.

3.2 Turvallistaminen ja maahanmuutto-turvallisuus yhteys

Faistin (2004: 2) mukaan turvallistaminen tarkoittaa ”olemassa olevan uhan havaitsemista, joka uhkaa kansallisesti yhtenäisen yhteiskunnan kykyä ylläpitää ja uudentaa itseään.” Tämän tutkimuksen aineistossa maahanmuuton väitetään uhkaavan yhteiskunnan perinteistä olemassaoloa. Yhteiskunta kohtaa samanaikaisesti useita eri uhkia, mutta jotta halutusta teemasta saadaan aihe turvallistamiselle, täytyy turvallistamisliikkeen saada priorisoitua se ykkösasiaksi ja saada sille myös mielellään kansan hyväksyntä (Poutanen 2016). Esimerkiksi Suomessa tietyt toimijat priorisoivat mediassa jatkuvasti maahanmuuton Suomen suurimmaksi yksittäiseksi uhaksi.

Maailma on jatkuvassa muutoksessa ja turvallisuuden perspektiivistä katsottuna maahanmuutto voi muodostaa yhteiskunnalle moninaisia haasteita. Perinteisesti uhkan on katsottu kohdistuvan itsenäiseen ja suljettuun valtioon. Nykyisin on kuitenkin erotettavissa useita uhkia ja käsitys niistä on muuttunut moninaisemmaksi (Burgess 2011: 13). Burgessin (2011: 14) mukaan kyse ei ole enää vain sotilaallisesta tai geopoliittisesta paineesta kansallisvaltiolle. Lisäksi moraaliset, kulttuuriset, yhteiskunnalliset, taloudelliset ja ympäristölliset arvot voivat olla vaarassa. Kicinderin (2004: 1) mukaan maahanmuutto luo aivan uusia turvallisuusuhkia Euroopalle ja hän viittaa ”ilmiön ennennäkemättömään mittakaavaan” eritoten 1990-luvulta alkaen.

Tavallaan termi kansallinen turvallisuus alkaa olla aikansa elänyt mietittäessä esimerkiksi käsillä olevaa pakolaiskriisiä ja kasvavaa kansainvälisen terrorismin uhkaa. Kicinder (2004: 1) spekuloikin, tulisiko maahanmuuttoa pohtia kansallisena turvallisuusuhkana vai koko kansainvälisen yhteisön huolena. Tämä koskee esimerkiksi EU:ta, jossa jäsenmaiden keskinäinen taloudellinen ja yhteiskunnallinen integraatio on kaiken aikaa ollut kasvamaan päin. Tästä huolimatta monet valtiot haluavat itse päättää maahanmuuttopolitiikastaan. Vucetic (2002: 5) esittää, että turvallistaminen on yhä nimenomaan valtiojohtoista toimintaa, jossa havaittu uhka (esimerkiksi maahanmuutto) tulee päihittää ja sen aikaansaamiseksi valtio on valmis hätätoimiin tai jopa sotilaalliseen voimankäyttöön. Armeijan ja poliisin valtaa tehostetaan tällöin perinteisen lainsäädännön kustannuksella (Dalby 2009: 47).

Tapoja, joilla maahanmuutto voi uhata kohdemaata, on useita. Kicinder erottaa viisi turvallisuusarvoa. Niitä ovat yhteiskunnallinen vakaus (jota voivat uhata kohdemaan ihmisten ksenofobia tai tulijoiden epäonnistunut integraatio), demografinen turvallisuus (maastamuutto voi lisätä väestön ikääntymistä ja vähenemistä ja maahanmuutto taas luoda ylikansoitusta), kulttuurinen identiteetti ("huivikapinat" tai äärioikeiston nousu), sosiaalinen turvallisuus ja hyvinvointivaltion periaate (ihmisten haluttomuus ylläpitää maahanmuuttajia) ja sisäinen turvallisuus (rikollisuuden kasvu ja sen järjestäytyminen) (Kicinder 2004: 2).

Tätä maahanmuuttajien ja kohdemaiden välistä turvallisuuskeskustelua ohjaamaan on syntynyt oma käsitteensä. Faist (2004: 2-4) puhuu maahanmuutto-turvallisuus yhteydestä (migration-security nexus), jolla hän viittaa kansainvälisen muuttoliikkeen ja ihmisten sekä valtioiden turvallisuuteen. Faistin mukaan kylmän sodan ja etenkin 11.9.2001 terrori-iskujen jälkeen turvallisuusuhat ovat muuttuneet autoritaarisista valtioista etnis-kansallisiin selkkauksiin ja kansainväliseen terrorismiin. Koko turvallisuuskeskustelun painopiste on muuttumassa ja myös maahanmuutosta on tullut uhakuva, mitä se ei aiemmin ole ollut.

Maahanmuutto-turvallisuus yhteys on saanut osakseen myös kritiikkiä. Faist (2004: 3) toteaa, että usein jopa populistiset uhkakuvat "homogeenisiä, riippumattomia valtioitamme" kohtaan viittaavat "toisiin" ja "muukalaisiin". Syyttävä sormi osoittaa globaaliin muuttoliikkeen, vaikka jo aiemmin tuli todettua, että suurimmat muuttovirrat ovat yhä kolmannessa maailmassa. Lähestymistapaa on syytetty myös sen sisältämän keskustelun yksipuolisuudesta. Esimerkiksi Sørensen (2012: 67) kritisoi maahanmuutto-turvallisuus yhteyttä sen kiinnittäessä hänestä liikaa huomiota länsimaiden asukkaiden turvallisuuteen, vaikka samaan aikaan varsinkin muuttavien pakolaisten turvallisuus on alinomaa vain heikentynyt. Vuoden 2015

aikana 3770 ihmistä hukkui Välimeren yrittäessään ylittää sitä huonokuntoisilla veneillä (Juhola, YLE 2016). IOM:n arvioiden mukaan vuonna 2016 vastaava luku oli vielä merkittävästi suurempi.

Vuceticin (2002: 6) mukaan sekä turvallistaminen että kansallinen identiteetti ovat itse asiassa sosiaalisesti konstruoituja käsitteitä ja tässä diskurssissa maahanmuuttajat uhkaavat “sosio-poliittista koheesiota”. Turvallistamis-diskurssissa maahanmuuton mahdolliset negatiiviset vaikutukset yhteiskunnalle painavat vaakakupissa enemmän kuin positiiviset vaikutukset. Vaikka EU:n alueella hedelmällisyys laskee, ja työvoimasta on pulaa, ei-haluttu maahanmuutto ylläpitää tarvetta turvallistamiselle, olipa tulijoiden motiivi sitten mikä hyvänsä (Vucetic 2002: 7).

Eurooppa vaikuttaa olevan poikkeus tässä suhteessa. Yleensä ottaen ihmiset eripuolilla maailmaa suhtautuvat maahanmuuttoon pääosin positiivisesti. Maailmanlaajuinen IOM:n gallup vuosilta 2012–2014 kuitenkin osoittaa, että eniten huolissaan maahanmuutosta olivat eurooppalaiset, etenkin Etelä-eurooppalaiset (IOM 2. 2015: 2, 9). Tämä epäluuloisuus on hieman huolestuttavaa. Vaarana on, että turvallistaminen ja esimerkiksi ihmissalakuljetuksen vastaiset toimet johtavat tilanteeseen, jossa kaikki maahanmuuttajat (olivatpa he sitten saapuneet maahan laittomasti tai eivät) mielletään uhaksi tai tulevat jopa kriminalisoiduksi (Vucetic 2002: 8).

3.3 Maahanmuutto-turvallisuus yhteyden taustaa

Vaikka muuttoliikettä on tapahtunut ihmiskunnan alkuaajoista saakka, varsinainen maahanmuutto-turvallisuus yhteys on varsin tuore käsite. 1930-luvulta alkaen ja etenkin toisen maailmansodan jälkeen kuva maahanmuuttajista perinteisinä kulkureina alkoi muuttua (Silverstein 2005: 370–371). Hänen mukaansa heidät alettiin nähdä maailmankansalaisina, työntekijöinä *homo economicus*. Silversteinin (2005: 370–371) mukaan kansainväliset organisaatiot kuten Maailmanpankki, ILO ja OECD alkoivat tuottaa arvioita kansainvälisten siirtolaisten määristä ennustaakseen ja torjuakseen niiden “vyöryä”. Tämän seurauksena uus-klassinen vetovoima/työntekijä – teoria sai alkunsa (ks. luku 2). Vuonna 1953 YK teki ensi kertaa virallisesti eron talousperäisten muuttajien ja poliittisten pakolaisten välille (Silverstein 2005: 371). Tämä oli merkittävä hetki maahanmuutto-turvallisuus yhteyden synnylle. Nyt

virallisesti määriteltiin tulijoiden status muuttomotiivin mukaan. Tämä jako loi eron hyväksytyn hädänalaisen muuton ja vieroksutun talousperäisen muuton välille.

Faistin (2004: 5) mukaan kylmän sodan päättymisellä oli myös merkittävä vaikutus maahanmuutto-turvallisuus yhteyden muodostumiseen. Faist esittää, että Neuvostoliiton romahtaminen johti Lännen merkittävän yhteisen uhan poistumiseen. Tästä seurasi, että länsimaat erkanivat turvallisuusasioissa toisistaan, mikä puolestaan avasi tilaa identiteetistään syrjäytettyjen kansojen nousulle itäisessä Euroopassa. Itäisen pelotteen poistuminen ja kansannousut näkyivät myös valvontakoneiston rappiona. Kun kommunismi Itä-Euroopassa kaatui 1989, tuhannet ihmiset lähtivät kodeistaan kohti Länttä (Adamson 2006: 177).

Waltersin (2008: 160) mukaan turvallistaminen on aikamme kuva eikä maahanmuutto aiemmin ollut turvallisuuskysymys. Hänen mukaansa maahanmuutto tapasi aiemmin olla työvoimapolitiikan kaltainen hallittava diskurssi, eikä siitä käytävä keskustelu ollut näin kiistanalaista. Walters suosittelee tarkastelemaan maahanmuuttoa temporaalisesti. Se osoittaa, että turvallisuus ja riski eivät ole jatkuvia käsitteitä, vaan niiden piirteet ovat muuttuneet aikojen saatossa (Walters 2008: 160–161). Tämä puoltaa Foucault’n ideaa diskurssien muotoutumisesta; niiden sidonnaisuutta paikkaan ja aikaan (ks. Luku 7.2).

Walters käyttää käsitettä *Wetback Crisis* vuodelta 1951 havainnollistaakseen, kuinka maahanmuutosta alkoi tulla poliittinen ja ongelmallinen ilmiö Yhdysvalloissa. Hän viittaa tällä viiden Gladwin Hillin kirjoittaman tutkivan raportin sarjaan. Ne julkaistiin New York Timesissa 1951 ja niissä tuotiin julki kuinka yli miljoona meksikolaista ylittää vuosittain Yhdysvaltain ja Meksikon välisen rajan laittomasti (Walters 2008: 163). Merkittävää näkyvyyttä nauttinut julkaisusarja oli omiaan kiihdyttämään maahanmuuttokeskustelua aikana, jolloin mediavälineet olivat tähän päivään verrattuna hyvin rajallisia samoin lukijoiden valinnan vara. Yhä tänä päivänä medialla ja sen valitsemalla lähestymistavalla on suunnattoman suuri vaikutus ihmisten asenteisiin maahanmuuttoa kohtaan.

3.4 Rajavalvonta

Yksi tapa ylläpitää kansallista turvallisuutta on vahvistaa rajavalvontaa. Kicinder (2004: 1) toteaa Anioliin (1992: 13) viitaten, että valtioiden odotetaan nykyään puolustavan alueitaan ja itsenäisyyttään, mutta myös vaalivan kulttuuriaan, taloudellista suvereniteettiaan sekä yhteiskunnan vakautta. Maahanmuutto-turvallisuus yhteyden näkökulmasta katsottuna

maahanmuuttajat eivät sovi tähän kuvaan. Faist (2004: 9) toteaa, että hallitukset legitimoivat tiukat rajakontrollinsa uskottelemalla, että maahanmuutto muodostaa uhan kansalliselle turvallisuudelle. Mikäli näin ei olisi, miksi rajavalvontaa ylipäätään tarvittaisiin? Faistin argumentti luo kuvan, että tietoisesti ylläpitämällä mielikuvaa maahanmuuttajien muodostamasta turvallisuushasta, yhteiskunnat tekevät asiasta suuremman mittakaavan ongelman, mitä se todellisuudessa on. Faist (2004: 9) esittää, että on olemassa vaara, että tiukka rajavalvonta ja maahanmuuton yhdistäminen yhteiskunnallisiin ongelmiin lisäävät ksenofobiaa ihmisten keskuudessa.

Sørensen (2012: 66) viittaa Hollifieldiin (1992) ja toteaa, että länsimaiden yksi suurimmista ongelmista maahanmuuton vastaisessa taistelussa on nykyinen vapaisiin markkinoihin ja liberalismiin perustuva maailmanjärjestys, mikä estää niitä sulkemasta rajojaan. Kun tavaroiden ja muiden hyödykkeiden liikkuvuus on kasvanut, sama on tapahtunut myös ihmisten kohdalla. Maahanmuutto-turvallisuus yhteydessä jälkimmäistä ei kuitenkaan katsota hyvällä, vaan sitä pyritään rajoittamaan. Hollifield (2000) kutsuu tätä ilmiötä liberaaliksi paradoksiksi. Globalisaatio vaikuttaakin paradoksilta. Toisaalta sitä ylistetään sen ihmisten ja tavaroiden liikettä helpottavasta vaikutuksesta, mutta samaan aikaan maahanmuuton vastaisen rajavalvonnan investoinnit ovat häkellyttävän korkeat. Walters (2008: 173) puhuu tässä yhteydessä uudelleen rajaamisesta. Hänen mukaansa globalisaation murtaessa tavaroiden ja pääoman liikkeen rajoituksia, rajavalvonnan investoinnit ovat moninkertaistuneet. Edelleen Walters Corneliukseen (1994) viitaten toteaa esimerkiksi Yhdysvaltain ja Meksikon välisen rajan valvonnan kulujen kasvaneen vuoden 1993 750 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista 3,8 miljardiin dollariin vuonna 2004.

Jotkin valtiot hallitsevat maahanmuuttajien kasvavat määrät paremmin kuin toiset. Valtioiden kyky valvoa rajojaan vaihtelee suuresti. Heikoille valtioille suuret immigraatiomäärät voivat luoda yhteiskunnallista epävakautta aiheuttamalla konflikteja tai heikentämällä niiden kykyä tarjota julkisia palveluja (Adamson 2006: 176). Valitettavasti juuri nämä heikot valtiot ja niiden huonot kokemukset ovat omiaan kasvattamaan negatiivista suhtautumista maahanmuuttajia kohtaan maailmanlaajuisesti.

Ikävät tapahtumat johtavat usein äärimmäisiin toimenpiteisiin. Asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat usein erityisen vihamielisiä traagisten tapahtumien jälkeen. Näin kävi esimerkiksi syyskuun yhdennentoista päivän terrori-iskujen kohdalla. Tämän kaltaiset tragediat voivat laukaista ennennäkemättömiä toimia ja valitettavasti myös viattomat ihmiset

kärsivät niistä. Faistin (2004: 4) mukaan lehdistön ja poliitikkojen dramatisoiva äänensävy syyskuun 11.9.2001 iskujen jälkeen voimisti maahanmuutto-turvallisuus yhteyttä ja johti kansalaisuudettomiin maahanmuuttajiin kohdistuvan sisäisen valvonnan tiukentumiseen. Faist (2004: 3) mainitsee esimerkkinä Yhdysvaltain kotimaan turvallisuusosaston (U.S. Department of Homeland Security DHS), joka vuonna 2003 “ yhdisti 170 000 työntekijää kahdestakymmenestä kahdesta edustuksesta – mukaan lukien Maahanmuutto- ja kansalaisuuspalvelu (the Immigration and Naturalization Service INS)”. Nykyään DHS työllistää 240 000 ihmistä ja sen tavoitteena on “pitää Amerikka turvallisena” (U.S. Department of Homeland Security).

Kicinder (2004: 6) näkee maahanmuuton ja turvallisuuden välisen yhteyden avainargumenttina myös Euroopan linnakkeen puolestapuhujille ja heidän vaatimuksilleen kiristää rajavalvontaa. Euroopan Unionin integraatio ja maahanmuuttopolitiikka muodostavat dualistisen kokonaisuuden. Vuceticin (2002: 9) mukaan Schengenin sopimus on hyvin ristiriitainen, sillä se helpottaa jäsenmaidensa kansalaisten liikkumista alueella. Samaan aikaan se on silti tehostanut rajavalvontaa Euroopan linnakkeeseen pyrkiviä ulkomaalaisia kohtaan. Vucetic (2002: 9) toteaa Grabbea (2000) mukaillen, että varsinkin “EU:n sisäinen ja ulkoinen turvallisuuspolitiikka ovat vahvassa ristiriidassa keskenään.”

On mielenkiintoista, että EU:n alue nähdään usein edistyksellisenä demokratian sekä monikansallisuuden eturintamana, mutta silti se asettaa ihmiset hyvin eriarvoiseen asemaan. Siinä missä EU takaa kansalaisilleen oikeudet työskennellä ja matkustaa vapaasti alueellaan, ulkopuoliset rajataan ulos ja heidän kansalaisoikeutensa kielletään (Tzanelli ja Yar 2009: 474). Myöskään myöhemmät sopimukset Schengenin jälkeen eivät ole varsinaisesti tuoneet asiaan helpotusta. Lissabonin sopimus vuodelta 2009 suhtautuu maahanmuuttajiin myötämielisemmin, mutta sekin koskee vain EU:n alueella laillisesti oleilevia maahanmuuttajia. Päättäjät voivat yhä niin sanotun luontaisen itsenäisen vallan nojalla evätä maahanpääsyoikeuden tai viisumin tulijalta käytännössä ilman mitään asianmukaisia dokumentteja karkottamisen legitiimiydestä (Schotel teoksessa Burgess ja Gutwirth 2011: 155–159). EU-maiden harjoittama maahanmuuttopolitiikka on kaksitahoista (fyysistä ja sosiaalista). Valtiot kontrolloivat sekä tulijoiden maahanpääsyä että myöhemmin mahdollista kansalaisuuden saamista (Adamson 2006: 180).

Integraatiota on tapahtunut myös EU:n yhteisessä rajavalvonnassa ja se on osaltaan vahvistanut käsitettä Euroopan linnake. EU on perustanut alueelleen laitonta maahanmuuttoa

vastaan oman rajavalvontajärjestelmän EUROSUR (*European Border Surveillance System*) (Seiffarth teoksessa Burgess ja Gutwirth 2011: 133). Seiffarthin mukaan tällä halutaan kitkeä etenkin laitonta maahanmuuttoa ja antaa signaali siitä, että laillinen maahanmuutto on jopa toivottua paikkaamaan väestön vähenemistä.

4. Maahanmuuttajat turvallisuushkana; teemat diskurssin taustalla

4.1 Yhteiskuntarakenteen hajoaminen

On ymmärrettävää, että erilaisen kulttuuritaustan omaavien ihmisten muutto heille vieraaseen ympäristöön voi asettaa haasteita sekä tulijoille että kohdemaan valtaväestölle. Tämä teema on aina läsnä, kun keskustellaan maahanmuutosta ja sen tuomista haasteista. Ibrahimin mukaan koko maahanmuuttodiskurssi “on rakennettu sen varaan, että kulttuurierot johtavat yhteiskunnalliseen romahdukseen (Ibrahim 2005: 164).” Vaikka erilaisuus voidaan nähdä myös kulttuurisena rikkautena ja sosiaalisena diversiteettinä, tässä diskurssissa se mielletään uhaksi nykyiselle yhteiskunnalliselle järjestykselle. Maahanmuuttajat ovat konstruoitu vaaraksi. Sitä selitetään mielikuvalla, missä heidän immigraationsa sekoittaa vallitsevat traditiot ja heidän vieras kulttuurinsa uhkaa perinteistä länsimaista elämäntapaa (Ibrahim 2005: 166). Kyse on yksinkertaisuudessaan toiseuden tuottamisesta ja samaan aikaan sen pelosta. Kansallisvaltioiden luonnehtimassa maailmassa rajattuine alueineen, sivistymättömien ei-kansalaisten läsnäolon nähdään johtavan epävakauteen, mikä horjuttaa valtion normaalia kykyä toimia (Agnew 1994: 63).

Vaikka kaikkia maahanmuuttajia ei mielletä uhaksi yhteiskunnalle, käsite “maahanmuuttaja” sisältää vahvan latauksen. Campana (2010: 6) toteaa Brana-Shutea & Brana-Shutea (1982) mukaillen, että maahanmuuttaja – termin huono maine on seurausta skenaariosta, missä tulijat kuluttaisivat kohdemaan kansalaisten elintärkeitä resursseja. Maahanmuuton väitetään usein johtavan ylikansoitukseen sekä jo valmiiksi kuormitettujen resurssien (työpaikat, sosiaaliavustukset, asunnot) pulaan. Tämä ajatusmalli tuo mieleen Thomas Malthusin teorian eksponentiaalisen väestönkasvun uhasta aritmeettisesti kasvavalle ruoantuotannolle 1700-luvun lopulla. Maahanmuuttajat saavat usein osakseen äänekästä arvostelua esimerkiksi oikeistopuolueilta ja iltapäivälehistöltä, sillä heidän katsotaan uhkaavan hyvinvointivaltion perusteita lisäämällä työttömyyttä, rikollisuutta tai jopa terrorismin uhkaa (Castles ja Miller 2003: 102–103).

Maahanmuuttajien erilainen etninen tausta herättää toisinaan varautunutta suhtautumista kohdemaan valtaväestössä. Diskriminaatio ja eksklusio voivat olla myös uskontoperäistä, jolloin erilaiset traditiot ja niiden mukanaan tuomat käytöstavat voivat aiheuttaa vastustusta. Yksi esimerkki tästä on islamofobia, jossa islam nähdään vahingolliseksi yhteiskunnan kyvyllä pysyä yhtenäisenä (Tzanelli and Yar 2009: 475). Monissa valtioissa yhteiskuntaan kuuluminen on voimakkaasti yhteydessä ihmisen kulttuuriseen ja uskonnolliseen taustaan. Tzanelli ja Yar (2009: 475) toteavat Schusteria ja Solomosa (2002) mukaillen, että Kreikassa yhteiskuntaan kuuluminen ja siitä eksklusio perustuvat vahvasti kulttuuriseen konstruktion. Helleeninen väestö on kuvattu sivistyneenä ja maahan muuttaneet muslimit heidän perinteistä eloaan uhkaaviksi.

Eräs äärimmäinen uhka, jolla maahanmuuttajien on väitetty aiheuttavan yhteiskunnallista romahdusta liittyy terveyteen. Essesin et al. (2013: 525) mukaan esimerkiksi Kanadan mediassa on melko yleistä, että maahanmuuttajien väitetään tuovan mukanaan monia tartuntatauteja. Näitä mielikuvia ylläpitävät ja lietsovat esimerkiksi useat maahanmuuttovastaiset Internet-sivut (Esses et al. 2013: 525).

Papadopoulosin (2011: 453) mukaan maahanmuuttokonteksti on kahtiajakautunut, sillä varsinkin talousperäiset maahanmuuttajat mielletään kohdemaissa usein uhaksi, mutta pakolaiset ja turvapaikanhakijat nähdään uhreina. Yhteiskunnalliset muutokset muokkaavat ihmisten asenteita. EU:hun liittymisen myötä maiden statukset voivat ajansaatossa muuttua. Näin kävi Kreikalle, joka muuttui emigraatiovaltaisesta immigraatiovaltaiseksi valtioksi 1990-luvun alussa ja on sittemmin ottanut vastaan yli miljoona pakolaista (Papadopoulos: 2011: 457). Voimakkaat muutokset maahanmuuttajamäärissä yhdistettynä Kreikan talouden kriisiin ovat muuttaneet asenteita maahanmuuttajia kohtaan.

4.2 Rikollisuus ja laitton maahanmuutto

Yksi syy negatiiviseen asenteeseen maahanmuuttajia kohtaan on pelko kasvavasta rikollisuudesta. Faist (2004: 8) huomauttaa, että maahanmuuton tapauksessa on olemassa riski, että maahanmuutto tuo tullessaan tietynlaisia rikollisuuden muotoja. Faist viittaa tällä esimerkiksi matalapalkkaisiin huumeiden välittäjiin tai eristyneisiin uskonnollisiin ryhmiin, joissa on mahdollisuus pysyä anonyyminä ja sitä kautta suunnitella esimerkiksi terrori-iskuja.

Edelleen Faist korostaa, että tämänkaltainen toiminta on yhä hyvin marginaalista, ja suora kausaalisuus kasvavan rikollisuuden ja maahanmuuton välillä on ylikorostettua.

Taulukko 1. Syylliseksi epäilty ulkomaisten kansalaisten asuinpaikan mukaan 2009–2011 (SVT).

Vuosi	2009	2010	2011
On vakituinen asuinpaikka Suomessa	13030	13935	14991
Ei vakituista asuinpaikkaa Suomessa	16919	19696	19524

Taulukko 1. havainnollistaa ulkomaan kansalaisten epäiltyjä rikoksia Suomessa vuosina 2009–2011. Vuonna 2011 rikoksesta epäiltyjen kokonaismäärä Suomessa oli 303 000 ja alle 35 000 heistä oli ulkomaan kansalaisia (SVT). Tämä tarkoittaa, että 11,5 % kaikista rikoksista epäillyistä henkilöistä oli ulkomaalaisia. Kun katsotaan taulukkoa, huomataan, että koko tarkasteluajanjaksona epäillyistä ulkomaalaisista rikoksentekijöistä valtaosalla ei ole ollut vakituista asuinpaikkaa Suomessa. Tämä voi mahdollisesti indikoida sitä, että suuri osa rikoksesta epäillyistä ulkomaalaisista myös Suomessa kuuluu järjestäytyneen rikollisuuden piiriin.

Kun tapahtuu syrjintää maahanmuuttajia kohtaan, on tyypillistä, että joitakin negatiivisia piirteitä tai ilmiöitä yhdistetään suoraan kansallisuuteen. Tzanellin ja Yarin (2009: 475) mukaan esimerkiksi Italiassa ja Kreikassa albaanialaiset maahanmuuttajat nähdään usein automaattisesti rikollisuuden edustajina. Tämä ilmiö liittyy rodullistamiseen, josta lisää tuonnempana. Vallalla oleva pakolaiskriisi, mikä on myös vaikuttanut suuresti Eurooppaan, on kasvattanut kuilua virallisten kansalaisten ja muukalaisten välillä. Kun saapuvien maahanmuuttajien määrät kasvavat, seuraa myös pelko rikollisuuden lisääntymisestä. Täytyy kuitenkin muistaa, että maahanmuuton mukanaan tuoman rikollisuuden vaikutukset vastaanottavan valtion yhteiskunnalle riippuvat paljolti sen instituutioiden vahvuudesta. Yhteiskuntarakenteeltaan heikoissa valtioissa seurauksena voi olla esimerkiksi korruption kasvua (Adamson 2006: 191).

Waltersin (2008: 166) mukaan markkinoihin perustuvat kapitalistiset yhteiskunnat ovat riippuvaisia kansalaisista, jotka pärjäävät yhteiskunnassa ja voivat samalla vaatia lain nojalla myös oikeuksia, mutta myös hallituksesta joka suojelee ja ylläpitää näitä olosuhteita. Laiton maahanmuutto uhkaa tätä, koska sen piiriin kuuluvat ihmiset eivät näyttele osaa yhteiskunnan

etuisuuksien ylläpidossa eivätkä liioin niistä nauttimisesta (Walters 2008: 166). Tästä syystä moni näkee heidän ekskluusionsa loogisena ja legitiiminä toimintana.

Nimenomaan laitton maahanmuutto on se, mikä nähdään kaikkein uhkaavimpana länsimaisille yhteiskunnille. Tämä liittyy sen ennustamattomuuteen sekä maahanmuuttajien määrien että taustojen osalta. Adamsonin (2006: 174) mukaan jopa 30–50 % kaikista länsimaihin saapuvista maahanmuuttajista on ylittänyt rajan laittomasti ja esimerkiksi Yhdysvalloissa maahan saapuu 4000 laitonta maahanmuuttajaa päivässä. Laitton maahanmuutto luo turvattomuuden tunnetta. Carling puhuu teoksessa Burgess ja Gutwirth (2011:33–34) salakuljetetuista ihmisistä ”väistämättöminä” ei-haluttuina tulijoina, joista osa onnistuu aina jäämään maahan eikä heitä pystytä karkottamaan. Tämä on mielenkiintoinen yksityiskohta. Nämä ”väistämättömät” ihmiset nimittäin leimataan mediassa voimakkaasti. Horsti (2005: 104) tuo väitöskirjassaan esiin tosiasian, että hänen aineistossaan esimerkiksi STT:n tapauksessa, laittomasta maahanmuutosta uutisoitaessa laittomuus mielletään maahanmuuttajan ominaisuudeksi ja ihminen kriminalisoidaan ilman, että edes yritettäisiin ymmärtää laittoman maahanmuuton taustaa ja esimerkiksi siihen suoraan vaikuttavaa turvallisuusympäristön tiukentumista. Horstin (2005: 106) mukaan olennaista ei uutisoinnille tunnu olevan, onko maahanmuuttajalla mandaatti maahanmuuttoon vai ei.

Laitton maahanmuutto ei tapahdu itsestään, vaan sen takana vaikuttavat moninaiset tekijät. Sørensen, Cohenia (1997) mukaillen puhuu siirtolaisteollisuudesta, mikä koostuu erilaisista toimijoista maahanmuuttoprosessin taustalla (lakimiehet, matkanjärjestäjät, rekrytoijat jne.), jotka ovat välikäsiä lähtömaan ja kohdemaan välillä. Mukana on tulkkeja, varsinaiset salakuljettajat auttavat hoitamaan ihmisten kuljetukset ja toisinaan mukaan ovat sotkeutuneet myös pankit, mitkä auttavat pimeiden rahalähetysten organisoinnissa (Castles ja Miller 2003: 114). Tämä ”teollisuus” on sekä maahanmuuttoa aiheuttava että ylläpitävä voima, sillä se tarjoaa ratkaisun alati tiukentuvalle ja tehostuvalle rajavalvonnalle (Sørensen 2012: 68–89). Kiintoisaa on se, että maahanmuutto oikeastaan työllistää sekä lähtö- että kohdemaita, sillä myös maahanmuuton hallinnoinnissa yksityiset tahot ovat lisääntyneet (Sørensen 2012). Esimerkiksi Isossa-Britanniassa valtio rahoittaa yksityisiä urakoitsijoita, jotka ovat vastuussa salakuljetusajoneuvojen etsinnöistä. Yhdysvaltain ja Meksikon välisen rajan tarkastuspisteillä operoivat niin ikään yksityiset firmat (Sørensen 2012: 69). Sørensen muistuttaa, että Lännen yksityiset turvallisuusmarkkinat tekevät siis itse asiassa voittoa ihmissalakuljetustoiminnasta, joka puolestaan kukoistaa yhä tiukemman rajavalvonnan ja säädösten ansiosta. Valtioiden maahanmuuttopolitiikalla on valtava vaikutus niin sanottuun siirtolaisteollisuuteen. Se luo ja

ylläpitää toimintaolosuhteita ja toimijat molemmilla puolilla (lähtö ja tulomaassa) reagoivat niiden sääntelyyn (Sørensen 2012: 70).

Jos mietimme rajavalvontakeskustelua laittomien maahanmuuttajien perspektiivistä, vastakkainasettelu valtion suvereniteetin ja yksilön oikeuksien välillä on melkoinen. Rajat korostavat valtioiden itsemääräämisoikeutta. Tiukentunut valvonta on kuitenkin dramaattisesti lisännyt nimenomaan laittomien maahanmuuttajien määriä, sillä näillä ihmisillä ei yksinkertaisesti ole muuta keinoa päästä maahan kuin turvautua salakuljettajien palveluksiin (Crépeau et al. 2007: 312). Yhä tiukentuva valvonta on siis itsessään yksi syypää siihen, että laittoman maahanmuuton suosio kasvaa. Asia, mitä vastaan koko valvonta on alkujaan perustettu.

5. Toiseuden tuottaminen

5.1 Valittu retoriikka ja sen vaikutus

Maahanmuuttajien maineeseen vaikuttaa paljon heidän julkisuuskuvansa. Millaiseen sävyyn heistä kirjoitetaan lehdissä ja millaisia lausuntoja esimerkiksi poliitikot antavat. Balzacq (2010: 2) toteaa, että turvallistamisen kohteet eivät aina ole suunniteltuja, vaan he voivat päätyä siihen asemaan alun perin muualle kohdistettujen toimien seurauksena. Esimerkiksi laillisesti maassa olevat maahanmuuttajat voivat saada osakseen syrjintää, vaikka varsinainen turvallistaminen olisi alun perin tarkoitettu laittomalle maahanmuutolle. Myös Suomessa uutisissa on välillä noussut esiin tapauksia, joissa jopa tohtorikoulutettavia tai yhteiskunnallisesti muuten verrattain korkeassa asemassa olevia maahanmuuttajia on oltu karkottamassa maasta yleisten säädösten perusteella.

Kuten aiemmin todettua, maahanmuuttajien asema ja kohtelu heijastelee usein vastaanottavien yhteiskuntien vallalla olevaa tilaa. Varsinkin kriisin tai sotatilan aikana heidät mielletään uhaksi kansalliselle turvallisuudelle (Adamson 2006: 166). Taustalla piilee usein ajatus, että maahanmuuttajat voivat taustansa vuoksi olla lojaaleja konfliktin toista osapuolta kohtaan ja siksi he saattavat muodostaa uhan yhteiskunnalliselle vakaudelle (Adamson 2006: 167).

Teollisuusmaat näyttävät itse asiassa muuttavan asennoitumistaan maahanmuuttoa kohtaan aikojen saatossa omien tarpeidensa mukaan. Varsinkin vuosina 1945–1973 Euroopassa maahanmuuttajat olivat valtaosin seurausta työperäisestä maahanmuutosta ja myös

suoranaista maahanmuuttajien rekrytointia harjoitettiin isäntämaiden toimesta (Castles ja Miller 2003: 92). Myös Kanadassa oli 1960-luvulla huutava tarve siirtolaisille työllisyysmarkkinoilla ja vuonna 1969 Kanada allekirjoitti YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen paikatakseen työvoimapulaansa (Ibrahim 2005: 167). Näkökanta kuitenkin muuttui 1980-luvulla ja huoli turvallisuudesta kasvoi. Kenties kapitalistinen kasvu ei enää kaivannut maahanmuuttajien työpanosta. Vuonna 2002 Kanada toimeenpani uuden maahanmuuttoa ja pakolaisten suojelua koskevan asetuksen (Immigration and Refugee Protection Act IRPA). Se vei sen yhä enemmän Euroopan linnakkeen suuntaan, sillä asetus teki selvän eron haluttujen ja ei-haluttujen maahanmuuttajien välille (Ibrahim 2005: 180). Tässä asetuksessa turvapaikan epääminen voi perustua esimerkiksi ”oletettuun rikollisuuteen” ja ”poikkeavuuteen” (Ibrahim 2005: 180). Jollakin tapaa tämänkaltainen toiminta indikoi, että Länsi on halukas ottamaan maahanmuuttajia silloin, kun heistä on jotain hyötyä yhteiskunnalle. Muussa tapauksessa heidät nähdään pikemminkin taakkana.

Viime aikoina länsimaisessa mediassa on selvästi ollut havaittavissa asenteiden tiukentumista maahanmuuttajia kohtaan. Esses et al. (2013: 520) näkevät, että 2000-luvulla median retoriikka maahanmuuttajiin liittyen on pääasiassa keskittynyt heidän muodostamiinsa uhkiin vastaanottajamaiden yhteiskunnille. Esses et al. (2013: 520) toteavat Islam in Europeen (2010) viitaten, että esimerkiksi Norjan mediassa vuonna 2009 71 % maahanmuuttoa koskevasta uutisoinnista sisälsi ongelmasidonnaista retoriikkaa. Edelleen Essesin et al. (2013: 520) mukaan Klocker ja Dunn (2003) analysoivat, että Australian liittovaltion tiedotusvälineiden julkaisut turvapaikanhakijoista syksystä 2001 alkuvuoteen 2002 olivat lähes tyystin negatiivissävytteisiä ja jopa 90 % heihin liittyvistä kuvauksista oli puhdasta uhkaretoriikkaa.

Media ja valittu retoriikka näyttelee tärkeää roolia maahanmuutto-turvallisuus yhteydessä. Huysmansin et al. (2009: 12) mukaan ilmaisujen kuten ”maahanmuuttotulvat” jatkuva käyttö vaikuttaa koko diskurssiin, siihen miten maahanmuutto yleisesti mielletään sekä myös itse maahanmuuttopolitiikkaan. Näin on tapahtunut myös Suomessa. Slovakian romaneista uutisoitaessa vuonna 1999 käytettiin hyödyksi tarkkoja lukumääriä ja korostettiin, että heitä saapuu liikaa eikä tilanne ole hallinnassa (Horsti 2005: 136). Sen sijaan, että kyse olisi apua tarvitsevista yksilöistä, diskurssi käännetään ja sen subjekteista tulee kollektiivi. Horstin mukaan: ”Turvapaikanhakijat representoivat hetken impulssin varassa hallitsemattomasti ja irrationaalisesti toimivaksi massaksi (Horsti 2005: 136).” Syntyy mielikuva kuin kyseessä

olisi pandemian tavoin hallitsemattomasti leviävä virus, siis uhka. Sanat tulva, virta ja vyöry ovat toistuvasti uhkakehyksessä uutisoinnissa toistuvia tehostesanoja (Horsti 2005: 137).

Kun käytetään tietoisesti mielikuvia herättäviä termejä kuten ihmiskauppa tai, kun erotellaan tilastollisesti maahanmuuttajat muusta väestöstä, vahvistetaan diskurssia, jossa maahanmuuton nähdään luovan turvattomuutta (Huysmans et al. 2009: 9). Edelleen Huysmansin et al. (2009: 9) mukaan tällä tavallaan legitimoidaan maahanmuuttajien eksklusio ja jopa väkivaltainen käyttäytyminen heitä kohtaan. Huysmans et al. (2009: 10) ovat jopa epäluuloisia turvallisuuden keskeisyydestä sitä koskevissa analyyseissä. He näkevät sen pikemminkin olevan yhteydessä muihin poliittisiin ongelmiin. Maahanmuuton vastainen agenda näyttäisi olevan hyvin menestyksekkäs tapa saada kannatusta politiikassa, kuten olemme huomanneet viime aikojen vaaleissa Euroopassa tai Pohjois-Amerikassa. Siitä on tullut pysyvä ja merkittävä osa populismia.

Adamson (2006: 175) väittää, että monet asiantuntijat liioittelevat maahanmuuttajien mahdollisia sisäisiä vaikutuksia vastaanottajamaihin. Hänen mukaansa vaikutuksen väitetään usein olevan ”musertava” rapauttaen kansallisen turvallisuuden, vaikka muuttovirrat ovat yhä kasvavassa määrin monikulttuurisia kuten myös monessa tapauksessa vastaanottavien maiden väestöt. Tämä tekee idean homogeenisesta kansallisvaltiosta vanhanaikaiseksi (Adamson 2006). Siitä huolimatta idea tästä yhtenäisestä kansallisvaltiosta kummittelee maahanmuuton vastustajien mielissä.

Usein maahanmuuttajien väliaikainen status (etenkin turvapaikanhakijoiden tapauksessa) luo toiseutta ja estää heitä integroitumasta. Tzanellin ja Yarin (2009: 476) mukaan osaa maahanmuuttajista pidetään pitkiä aikoja vankilan kaltaisissa, aidatuissa ”ei-paikoissa”, viitaten pakolaisleireihin ja vastaanottokeskuksiin. Ne sijaitsevat usein kaukana Euroopan metropoleista, korostaen niihin sijoitettujen ihmisten toiseutta. Näissä paikoissa ihmisten kansalaisoikeuksia ei kunnioiteta ja ympäristö saa heidät vaikuttamaan rikollisten kaltaisilta (Tzanelli and Yar 2009: 476). Basaranin teoksessa Burgess ja Gutwirth (2011:63) mukaan Ranskaan perustettiin vuonna 1992 odottelualue pakolaisille ja luvattomille siirtolaisille. Vaikka alue on Ranskan maaperällä, siellä säilytetyiltä ihmisiltä evätään normaalit liberaalit oikeudet, koska heidän katsotaan kuuluvan ”rinnakkaisen laillisen järjestelmän piiriin”, ei normaalin Ranskan lainsäädännön piiriin (Basaran teoksessa Burgess ja Gutwirth 2011:63).

On muistettava, että kyse ei ole vain vastaanottajamaista ja niihin kohdistuvasta immigraatiosta, vaan emigraatio vaikuttaa myös merkittävästi lähtömaahan. Tässäkin

tapauksessa lähestymistapa ja katsantokanta vaikuttavat merkittävästi siihen, miten seuraukset nähdään. Siinä missä strukturalistinen lähestymistapa näkee emigraation olevan hyödyllistä paikalliselle yhteisölle rahalähetyksen ja köyhien ihmisten vauraammille alueille suuntautuvan muuton vuoksi, Marxistinen lähestymistapa tulkitsee, että seuraukset ovat pitkälti haitallisia, sillä paikalliset yhteisöt menettävät tuottavavimmat yksilönsä ja myös aivovienti heikentää niiden kilpailukykyä (Sørensen 2012: 64).

On myös erittäin olennaista, mihin kontekstiin maahanmuutto sijoitetaan. Suurin syy siihen, että maahanmuutosta on tullut turvallisuuskysymys, on, että aihe on politisoitu (Walters 2008: 160). Tämä on tehty hyödyntämällä haluttua retoriikkaa ja käytäntöjä, mitkä ovat tuttuja geopolitiikasta ja puolustusvoimista, eivätkä varsinaisesti sovellu maahanmuuttoon (Walters 2008: 165). Myös sodankäyntiin tarkoitettuja varusteita ja teknologiaa käytetään nyt maahanmuuton vastaiseen taisteluun.

5.2 Rodullistaminen ja rasismi

Tässä osiossa esitellään kuinka rodullistaminen muuttaa yleistä asennetta maahanmuuttajia kohtaan. ”Rodullistaminen voidaan määritellä prosessiksi, missä ihmisiä luokitellaan näkyvien eroavaisuuksien perusteella kuten ihonväri, kansallinen alkuperä tai muu ominaisuus, ja heidän oletetaan olevan ’erilaisia’ kuin valtaväestön (Robb and Douglas 2004).” Sitä ei tule kuitenkaan sekoittaa rasismiin, joka puolestaan viittaa toimintaan, missä yhteiskunnalliset ryhmät luokittelevat jonkin ryhmän erilaiseksi tai ulkopuoliseksi ulkoisten tai kulttuuristen ominaisuuksien perusteella (Castles ja Miller 2003: 35). Rasismi perustuu eriarvoiseen ideologiaan, niin kutsuttuun olemusajatteluun, jossa kuvitellaan olevan mahdollista luokitella ihmisiä esimerkiksi luonnollisiin ”rodullisiin” ryhmiin (Zacheus et al. 2017: 4). Zacheuksen et al. (2017:4) mukaan rasismissa kuvitellaan, että tällaiseen ryhmään kuuluvat ihmiset ovat taipuvaisia toimimaan tietyllä tavalla. Heidän kyvykkyydessään saavuttaa erilaisia asioita oletetaan olevan luontaisia eroja.

Silversteinin mukaan rodullistaminen tarkoittaa luomisprosessia, jossa jotkin yhteiskunnalliset tunnuspiirteet (luokka, etnisyys, sukulaisuus, rotu) tulevat etuoikeutettuun asemaan. Aikojen saatossa tämä muuttaa käsitteitä eroavaisuuksista, joista tulee vähitellen toiseuden käsitteitä (Silverstein 2005: 364). Tämä osoittaa, mitä on tapahtumassa maahanmuutto-turvallisuus yhteydessä. Toiseus nähdään ryhmään kuulumattomuutena. Tämä tilanne ilmentää niin kutsuttua toiseuden ongelmaa, jossa kansallisvaltioiden luonnehtimassa maailmassa nämä

toiset ovat suuressa vaarassa marginalisoitua, koska heitä ei tunnusteta kuuluviksi universaaliin järjestelmään (Agnew 1994: 63).

Rodullistamiselle on tyypillistä, että sillä halutaan mustamaalata etnisiä vähemmistöjä ja löytää negatiivisia kausaalisuhteita. Sillä viitataan usein diskursseihin, joissa poliittisten tai yhteiskunnallisten ongelmien katsotaan olevan seurausta vähemmistöryhmien fyysisistä tai kulttuurisista ominaisuuksista (Castles ja Miller 2003: 35). Esimerkiksi Suomessa olen kuullut esitettävän argumentteja, joissa raikausten lisääntymistä selitetään muslimitaustaisten miesten maahanmuutolla, tai kerjäämistä romaniväestön kasvulla. On tyypillistä, että toiseutta tuottavat tahot ovat osa valtaväestöä. Tässä kohtaa on silti oleellista muistuttaa, että myös vähemmistö voi käynnistää alistamisen enemmistöä kohtaan, kuten tapahtui apartheidin aikana Etelä-Afrikassa. Tämän kaltaisessa systemaattisessa instituutioiden ja lainsäädännön avulla toteutettavassa sortamisessa on kyse rakenteellisesta rasismista (Zacheus et al. 2017: 5).

Vaikka rotu on hyvin kiistanalainen käsite, joka on kaikkea muuta kuin tieteellinen fakta, sen olemassaolo ja merkitys kasvavat Euroopan maahanmuuttajien jokapäiväisessä elämässä (Silverstein 2005: 364–365). Vaikka monikulttuurisuus ja rodullinen tasa-arvo ovat nousseet universaaleiksi normeiksi globalisoituvassa maailmassa ja rodullinen kriteeristö on hylätty epäpätevänä ihmisten liikkuvuuden ja itsemääräämisoikeuden kontrollointiin, siitä huolimatta sitä edelleen tapahtuu, jopa liberaaleissa demokratioissa (Adamson 2006: 181–182).

Esimerkiksi Ranskassa huivien käyttö kouluissa kiellettiin. Silversteinin mukaan maahanmuuttajat ovat Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa rodullisesti luokiteltu hierarkkisesti. Varsinkin monia aasialaisia kuvataan Yhdysvalloissa “mallivähemmistöksi” ja yleisesti vaaleaihoisia suositaan tummaihoisten kustannuksella (Silverstein 2005: 365). Rodun fiktiivisyydestä huolimatta sillä on silti yhä konkreettinen vaikutus niiden ihmisten elämään, jotka mielletään *toisiksi*.

Silverstein (2005: 365) puhuu myös vastarodullistamisesta, jolla hän viittaa sosiaaliluokkien väliseen liikkeeseen, mikä perustuu kuvitelmaan, jossa “menestyviä” keskiluokan ja ylemmän luokan maahanmuuttajia (liikemiehet, urheilijat, näyttelijät jne.) kohdellaan etuoikeutettuina muihin saman etnisen taustan omaaviin ihmisiin verrattuna. Tämä osaltaan ylläpitää rasistista ideologiaa, jossa menestyksekkään uran luominen ja sosiaalisen statuksen kohottaminen voivat olla ainoita keinoja hyväksynnän ja täyden inklusion saavuttamiseksi yhteiskunnassa. Diskurssi on muutoksessa siinä mielessä, että rasistiset paradigmat perustuvat nykyään

enemmän yksilöiden välisiin kulttuurieroihin kuin biologisiin eroihin (ulkonäkö) (Silverstein 2005: 365).

Idea toisten ulossulkemisesta perustuen heidän alempaan ihmisarvoonsa on oikeastaan epäinhimillistämistä. Essesin et al. (2013: 522) mukaan Bar-Talia (2000) ja Haslamia et al. (2008) siteeraten, “Epäinhimillistäminen sisältää täyden ihmisyyden kiistämisen *toisilta*, ja heidän eksluusionsa ihmislajista.” Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi olettamusta toissijaisten tunteiden vajauksesta (Esses et al. 2013: 522). Esses et al. (2013: 522) Leyensia et al. (2007) mukaillen toteavat, että epäinhimillistämistä tapahtuu esimerkiksi muslimien kohdalla Euroopassa. Se on yleisestä suurten pakolais- ja turvapaikanhakijamäärien kohdalla. Horsti toteaa väitöskirjassaan, että STT:n uutisissa vuodelta 2002 turvapaikanhakijat kuvattiin usein hyvin passiiviseen sävyyn, mikä luo mielikuvan tavaroiden tai eläinten kaltaisista siirreltävistä ja hallittavista kohteista (Horsti 2005: 110).

Vaikka globalisaatio luo painetta valtioille ottaa vastaan monikulttuurisia maahanmuuttajia, yksi kriteeri päätöksenteossa maahanpääsyä koskien on perinteisesti ollut rodullinen. Etenkin Australian “valkoinen Australia” politiikka 1900-luvulla ja surullisen kuuluisa Yhdysvaltain maahanmuuttopolitiikka sata vuotta aiemmin osoittavat sen (Adamson 2006: 180). Silverstein Hagea (2000) mukaillen toteaa, että rodullistaminen perustuu usein ideaan, jossa valkoiset ovat luonnollistettu hallitsevina kansalaisina ja (värilliset) maahanmuuttajat ovat rodullistettu heidän liikkuvaan taustaansa perustuen. Baldwinin (2013) mukaan tämä prosessi on niin sanottua luonnollistamista, missä valkoisuudesta tehdään etuoikeutettu “normaalius” ja “minä” ja tummaihoisuudesta ”toiseus”. Kuten Baldwin (2013: 1480) toteaa: “Luonnollistamisen voima piilee sen kyvyssä pysyä näkymättömänä.” Se on siis osa diskurssien rakentumista. Se osoittaa kuinka yleisinä pidetyt mielikuvat on luotu diskursiivisesti vallankäytön avulla ja kuinka tekijät prosessin taustalla pysyvät piilossa.

Historiallisesti tiettyjen etnisten ryhmien ekskluusio on luonut diasporia, jotka ovat yhä nähtävissä ympäri maailman. Uhkadiskurssi yhdistää liikkuvuuden ja rodun, jonka vuoksi historialliset väestöjen diasporat kuten mustalaiset ja juutalaiset on nähty uhkana kansallisvaltioille ja niiden yhtenäisyydelle (Silverstein 200: 366). Faist (2004) näkee, että diasporat ovat eräs globalisaation ilmentymä. Ne ovat mielletty uhaksi länsimaissa kuten turkkilaiset Saksassa ja algerialaiset Ranskassa.

Ibrahimin (2005: 167) mukaan valtion varjelu ja turvallistaminen luovat uusia rasismien muotoja. Ylläpitämällä kuvaa maahanmuuttajista *toisina*, heidän ekskluusiostaan tulee

legitiimiä. Rasismin kohteet sinänsä vaihtuvat aikojen saatossa. Silversteinin (2005) mukaan nykyisin muslimit ovat korvanneet juutalaiset ja mustalaiset tässä diskurssissa ja vallalla olevan islamofobian myötä, he ovat tämän päivän “noitia” joita pidetään “merkittävänä toisina” *significant other*. Terrorismin uhan liioittelu rapauttaa yhteiskuntarakennetta. Se voi jopa pahentaa tilannetta lisäämällä ääriajattelua. Yhdysvalloissa syyskuun 11.9.2001 jälkeen muslimiyhteisöjä (esimerkiksi hyväntekeväisyysjärjestöjä) tutkittiin ja tarkkailtiin jatkuvasti, mikä loi ärtymystä ja pettymystä heidän keskuudessaan. Se ei myöskään edesauttanut kansainvälisten diplomaattisuhteiden kehittymistä (Adamson 2006:196).

Mistä maahanmuuttajien rodullistaminen sitten kumpuaa? Silverstein (2005: 368) Malkkia (1992) mukaillen väittää, että kansallisvaltioiden nousun ja hegemonian myötä biologisen rodun merkitys tiettyjen rajattujen alueiden luonnollistaja on lisääntynyt, mutta se on tapahtunut vasta melko myöhään 1800-luvun lopulta alkaen. Kun koloniaaliset tutkimukset tekivät kolonialismista legitiimiä, nomadismista (esimerkiksi Pohjois-Afrikan berbeerit) tuli selittävä tekijä kaikelle maailmanlaajuiselle muuttoliikkeelle (Silverstein 2005). Vaikka liikkuminen toisaalta nähtiin ominaisena toimintana ihmiskunnalle, se alettiin myös nähdä vahingollisena länsimaiselle sivilisaatiolle (Silverstein 2005: 369).

5.3 Sosiaalinen eriarvoisuus

Eräs syy maahanmuuttoon ja samalla negatiiviseen tai vähintäänkin varautuneeseen suhtautumiseen sitä kohtaan, on globaali eriarvoisuus. Merkittävin työntävä tekijä globaalille muuttoliikkeelle on nykyinen taloudellinen järjestelmä. Se asettaa maahanmuuttajat hyvin eriarvoiseen asemaan, jossa osa heistä nähdään hyödyllisinä vastaanottavalle yhteiskunnalle työvoimana tai potentiaalisina kuluttajina ja toiset taas taakkana järjestelmälle heiltä uupuvien tuottavien ominaisuuksien vuoksi (Tzanelli and Yar: 2009: 473).

Taloudelliset tekijät vaikuttavat siihen onko maahanmuuttaja haluttu vai ei. Länsimaat suorastaan kilpailevat keskenään houkuttelevista maahanmuuttajista ja hölläävät rajoituksia saadakseen maahan korkeasti koulutettua työvoimaa, kuten Saksassa vuonna 2000 lanseerattu ohjelma “Green card” osoitti (Adamson 2006: 186). 2000-luvulla on ollut havaittavissa, että työperäistä maahanmuuttoa on monissa valtioissa suosittu merkittävästi niin sanotun perhemuuton kustannuksella, josta on tullut yksi länsimaiden huolenaiheista (Joppke teoksessa Burgess ja Gutwirth 2011: 17).

Adamsonin mukaan toinen haluttu sosiaalinen ryhmä ovat opiskelijat ja esimerkiksi Iso-Britanniassa asui jo vuonna 2005 50 000 kiinalaista opiskelijaa. Tämä osoittaa maahanmuuttajien eriarvoisen aseman. He ovat joko haluttuja tai ei-haluttuja perustuen heidän etniseen ja sosioekonomiseen taustaansa. Nuoret koulutetut ihmiset, joilla on suuri taloudellinen potentiaali, ovat houkuttelevia, mutta kouluttamattomat ja jopa lukutaidottomat ihmiset ovat yhteiskunnallinen painolasti. Erityisen heikossa asemassa ovat Joppken mukaan juuri matalasti koulutetut maahanmuuttajat, joiden työllistymistä ja integraatiota ei vastaanottavissa maissa juurikaan edesauteta. Ilman huomattavaa koulutusta maahantulolupaa ei heille helposti heltiä, jonka vuoksi he joutuvat usein turvautumaan laittomaan maahanmuuttoon ja pyrkivät perille päästyään kamppailemaan käännytystä vastaan (Joppke teoksessa Burgess & Gutwirth 2011: 21–22).

Eriarvoinen asenne maahanmuuttajia kohtaan riippuu myös sukupuolesta. Tzanellin and Yarin (2009: 475) mukaan Morrisia (2002) ja Williamsia (2002) mukaillen, ihmisoikeuksia rikotaan sukupuolten välillä. Naisten eksklusio kansalaisoikeuksista voidaan legitimoida heidän ”taloudellisella riippuvuudellaan”, mikä taas pakottaa heidät toimimaan informaalitalouden piirissä. Informaali sektori edustaa toiseutta ja tarpeettomuutta. Naisten heikon aseman vuoksi avioliitto saattaa monissa tapauksissa olla heille ainoa keino päästä maahan. Perhemuutto selittää tänä päivänä yli 60 % Eurooppaan kohdistuvasta muuttoliikkeestä (Joppke teoksessa Burgess & Gutwirth 2011: 24). Tämä on tuonut Joppken mukaan mukanaan ei-halutun lieveilmiön: sopimusavioliitot.

Maahanmuuton kohdemaat suhtautuvat tulijoihin hyvin eri tavoin ja toivotunlaisen integraation osalta voidaan erottaa kolme eri mallia. *Erotus eksklusion mallissa* (Differential exclusionary model) maahanmuuttajat erotellaan valtaväestöstä, eikä heidän käytännössä mielletä kuuluvan kansakuntaan (Castles ja Miller 2003: 249). Malli on käytössä etnisesti yhtenäisissä entisen vierastyövoiman maissa kuten Sveitsissä, Itävallassa ja Saksassa. Siinä maahanmuuttajilla on oikeus esimerkiksi työhön, mutta muuten heidän oikeusturvansa pidetään hyvin rajallisena esimerkiksi sosiaaliturvan osalta (Castles ja Miller 2003: 250). *Mukautumisen mallissa* (The assimilationist model) maahanmuuttajien toivotaan mukautuvan kohdemaan kulttuuriin ja sitä kautta valtaväestöön (Castles ja Miller 2003: 250). Malli on käytössä kehittyneissä maissa kuten Ranskassa. Mukautumiseen kuuluu olennaisena osana maahanmuuttajien omien kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden hylkääminen tai vähintäänkin rajoittaminen. Castlesin ja Millerin (2003: 251) mukaan kolmas malli on *Monikulttuurinen malli*, missä maahanmuuttajat nähdään osana valtaväestöä. Siinä heille

suodaan tasa-arvoiset yhteiskunnalliset oikeudet, eikä heidän edellytetä luopuvan kulttuurisista ominaispiirteistään. Puhtaimmillaan tätä mallia sovelletaan Australiassa, Kanadassa ja Ruotsissa, joissa valtiovallan tehtävänä on pitää huoli, että maahanmuuttajien ja vähemmistöjen oikeuksia kunnioitetaan (Castles ja Miller 2003: 252).

Seuraavaksi siirryn oman tutkimukseni pariin. Aloitan käymällä läpi tutkimuksen tavoitteet ja siihen liittyvät teoriat. Tämän jälkeen esittelen tutkimuksen aineiston ja käyttämäni menetelmät. Luvussa 9 on vuorossa varsinainen tulososio.

6. Tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämä tutkimus käsittelee maahanmuuttouutisointia suomalaisissa sanomalehdissä. Aiheesta on kirjoitettu viime vuosina hyvin paljon ja sitä on myös tutkittu runsaasti. Työni eroaa monesta muusta siinä, että olen rajannut aiheen käsittelemään vain negatiivissävyisiä kirjoituksia ulkomaalaisista ja maahanmuuttajista Suomessa eli siis niin sanottua uhkakehystä. Tässä lähdetään siitä olettamuksesta, että maahanmuuttajat nähdään suomalaisessa sanomalehdistössä uhkana ja tarkoitus on tutkia mihin tämä diskurssi perustuu ja miten sitä ylläpidetään. Tavoitteeni on tuoda maahanmuuttodiskurssiin uusia näkökulmia kartoittamalla aiheesta julkaistuja juttuja. Haluan myös kannustaa ihmisiä pohtimaan kriittisesti lukemaansa ja näkemäänsä.

Tutkimusmenetelminä toimivat diskurssianalyysi sekä retorinen analyysi. Tarkoitus on siis tuoda esiin ne teemat ja retoriset keinot, jotka aineistossa toistuvat. Sen sijaan, että kävisin aineiston uutinen uutiselta läpi, yritän parhaani mukaan luoda kokonaiskuvan. Haluan tällä tutkimuksella kartoittaa maahanmuuttajiin liitettyjä merkityksiä ja sitä kuinka tietoista sekä harkittua heidän kehystämisenä uhkaksi on. Toivon lopputuloksen myös olevan sellainen, että lukija voi saada siitä käsityksen maahanmuuttajiin mediassa liitetystä mielikuvista ja toisaalta pohtia, miten se korreloi muiden länsimaiden median luoman kuvan kanssa.

Tutkimuskysymykseni ovat varsin yksinkertaisia ja niiden avulla yritän saada aineistosta irti mahdollisimman selviä vastauksia. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä uhkia maahanmuuttajien katsotaan Suomelle muodostavan?
2. Mitkä tahot uhkadiskurssia tuottavat?
3. Mitä retorisia keinoja tämän aikaansaamiseksi on käytetty?

Ensimmäinen tutkimuskysymys pyrkii kartoittamaan aineistossani eniten esiin nousevat maahanmuuttajiin liittyvät uhat. Niiden listaamisen lisäksi käyn tuloksissa läpi myös niihin liitettyjä seikkoja ja annan niistä esimerkkejä. Toinen tutkimuskysymys on diskurssianalyysille tyypillinen kartoittava kysymys. Sen avulla pyrin löytämään aineistosta ketkä siinä määrittävät maahanmuuton merkityksiä. Keillä on legitimizeetti niitä tuottaa? Kolmas tutkimuskysymys puolestaan on kuvailevampi. Sen avulla haluan selvittää, millä tietoisilla retorisilla keinoilla ja valinnoilla maahanmuuttajien uhkakuvaa pyritään vahvistamaan.

Tiedostan tämän tutkimuksen aineistosidonnaisuuden, enkä väitä sen tuloksia erityisen merkittäviksi aineiston pienen koon, heterogeenisuuden ja ylipäätään aiheen kompleksisuuden vuoksi. Uskon tulosten kuitenkin olevan vähintään suuntaa-antavia sekä myös mielenkiintoisia aiheesta kiinnostuneille. Toivon myös tämän tutkimuksen kannustavan ihmisiä tutkimaan lisää maahanmuuttoon liitettyjä mielikuvia Suomen osalta.

7. Teoreettinen viitekehys

7.1 Kriittinen teoria

Nykyisen kriittisen teorian alullepanijana voidaan pitää 1930-luvulla vaikuttanutta Frankfurtin koulukuntaa, jonka merkittävimpiä edustajia olivat Theodor W. Adorno, Erich Fromm, Herbert Marcuse, Walter Benjamin, Jürgen Habermas (myöhemmin) ja ennen kaikkea Max Horkheimer (Bronner 2011). Kriittinen teoria toimii tässä tutkimuksessa taustalla metateorianana, joka asettaa raamit tarinalle. Se on kiinnostunut tutkittavien ilmiöiden syntyyn vaikuttaneista yhteiskunnallisista ja historiallisista tekijöistä ja näkee ylipäätään yhteiskunnallisen tutkimuksen myös vaikuttavan tutkimiinsa asioihin (Hoy ja McCarthy 1994: 16). Kuten kirjallisuuskatsauksesta ilmeni, maahanmuutto ja siihen suhtautuminen muodostavat hyvin monisyisen ilmiön. Niin ikään maahanmuuton tutkijat tulevat myös aina muokanneeksi diskurssia jollain tavalla, mikä on hyvä pitää mielessä.

Kriittisen lähestymistavan avulla haluan tässä tutkimuksessa selvittää rakenteita ja mekanismeja maahanmuuttajat uhkana – diskurssin taustalla. Onko kyse rasistisesta diskurssin muodostuksesta, ksenofobiasta vai ymmärtämättömyydestä ilmiötä kohtaan? Ketkä diskurssia tuottavat ja ylläpitävät sekä miksi maahanmuuttajat ylipäätään ovat uhka? Nämä ovat kysymyksiä, joita kriittisen teorian pohjalta voidaan pohtia. Oleellista on se, että tätä

aihetta ei oteta annettuna, vaan tarkastellaan sen taustalle piilotettuja agendoja ja käsitetään maahanmuuttotematiikka tietynlaisena tulkintana, ei absoluuttisen faktana.

Kriittinen teoria suhtautuu nimensä mukaisesti skeptisesti erilaisiin valtakursseihin sekä traditioihin pyrkien löytämään vaihtoehtoisia asiantiloja (Bronner: 2011:1). Tässä tutkimuksessa tämä näkyy siten, että pyrin etenkin retorisen analyysin avulla osoittamaan, että maahanmuuttodiskurssin muotoutuminen Suomen sanomalehdistössä on osittain tietoista toimintaa. Kriittinen teoria ammensi paljon kommunismista, alistettujen ahdingosta ja Horkheimerin mukaan tavoitteena oli pitkälti luoda uusi vaihtoehtoinen lähestymistapa hallitseville filosofian paradigmoille pyrkimyksenä halu vapautua niiden kahleista (Bronner 2011: 23-24). Morrow et al. (1994: 22) näkevät tämän päivän kriittisen teorian kuitenkin enemmän post-Marxistisena aatteena. Se kyseenalaistaa historiallisten faktojen esiintymisen sellaisenaan ja pitää niitä pikemminkin todellisuuden tulkintoina siten, että kokonaisuus näkyy pienimmissäkin yksityiskohdissa ja yksityiskohdat puolestaan heijastelevat kokonaisuutta (Bronner 2011: 24–26). Tämä pätee esimerkiksi maahanmuuttoon ilmiönä, jossa kaikki sen palaset ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Maahanmuutosta kuten muistakin mielipiteitä suuresti jakavista ilmiöistä on vaikea esittää kiistämättömiä faktoja. Usein tulkinnat ovat juuri sitä mitä niiden esittäjät haluavat niiden olevan.

Vieraantuminen ja esineellistäminen ovat keskeisiä käsitteitä kriittisessä teoriassa ja niiden juuret ovat Marxismeissa. Marxismeissa vieraantumisen ja esineellistämisen nähdään olevan seurausta kapitalismista, joka vieraannuttaa työntekijät tuotteistaan ja näkee heidät heidän tuottavuudestaan huolimatta objekteina – siis toisin sanoen ihmisiltä viedään ihmisyyys (Bronner 2011: 40). Maahanmuutossa tämä sama ilmiö toistuu, kun pakolaisia siirrellään maasta toiseen kuin pelinappuloita. Heidän ihmisoikeuksiaan rajoitetaan ja unohdetaan, että tässä harmaassa massassa on kyse ihmisyksilöistä.

Bronnerin (2011) mukaan kriittinen teoria on myös yleisesti massakulttuurien ja valtamedian vastainen. Valtamedian nähdään palvelevan eliittiä ja tuottavan toiseutta alistettujen osalta. Maahanmuuttouutisoinnissa valtamedia päättää, miltä kantilta asioita käsitellään. Tämä prosessi synnyttää erilaisia diskursseja ja siitä lisää seuraavaksi.

7.2 Diskurssin muotoutuminen

Tässä tutkimuksessa haluan tarkastella kuinka maahanmuuttajat esitetään uhkana länsimaille ja Suomelle. Erityisesti minua kiinnostaa se, millä argumenteilla heidän uhkaansa Suomelle perustellaan. Tämä maahanmuuttaja uhkana – diskurssi on ainakin osittain tietoisesti rakennettu ja se palvelee luojiensa agenda.

Ymmärtääkseni paremmin tätä luomisprosessia hyödynnän muun muassa Michel Foucault’n teoriaa diskurssien muotoutumisesta. Diskurssille on olemassa useita eri määritelmiä. Jokisen et al. (1999: 21) mukaan ”Diskurssilla tarkoitetaan tässä verrattain eheää merkityssuhteiden kokonaisuutta, mikä rakentaa todellisuutta tietyllä tavalla.” Nimenomaan tästä todellisuuden rakentamisesta on kyse, kun jostakin ilmiöstä luodaan julkisesti tarkoituksella haluttua kuvaa. Diskurssit ovat toisinaan jopa itsestään selvinä pidettyjä olettamuksia, joilla rakennetaan todellisuutta nimenomaan halutulla tavalla, pyrkimyksenä jättää pois tai vaihentaa vaihtoehtoiset narratiivit (Cheek 2004: 1142). Foucault’n (2005: 63) mukaan diskursiivinen muotoutuminen on mahdollista tiettyjen ehtojen täytyttyessä tietyssä aikana. Toisin sanoen jonakin aikana on mahdollista sanoa asioita, mikä oli mahdotonta toisena aikana. Maahanmuuton kontekstissa tällä voidaan viitata esimerkiksi ympäri Eurooppaa nousevan äärinationalismin aikaan, jolla voidaan pyrkiä oikeuttamaan maahanmuuttajien eksklusio erilaisuuteen perustuen.

Diskurssi ei ole olemassa sellaisenaan, vaan esimerkiksi tietyt normit ja käyttäytymismallit yhteiskunnallisten instituutioiden alaisuudessa mahdollistavat sen muodostumisen (Foucault 2005: 63–64). Tämä tarkoittaa, että valtaapitävillä on valta luoda ja ylläpitää diskursseja. Tässä tutkimuksessa media (sanomalehdistö) on tuo koneisto, joka luo ja ylläpitää maahanmuuttajat uhkana – diskurssia. Tätä täydentämään on hyvä lainata poliittista teoriaa. Agnewn mukaan se tarkastelee valtion roolia kahdesta perspektiivistä; toisaalta kohteena on ”keskeisten poliittisten instituutioiden vallankäyttö” ja toisaalta ”selkeä spatiaalinen alueen rajaaminen, jossa valtio valtaansa käyttää” (Agnew 1994). Niinpä ymmärtääksemme maahanmuuttajien konstruointia uhkana Suomessa, meidän täytyy lisätä Foucault’n teoriaan diskurssien muotoutumisesta myös spatiaalinen ulottuvuus.

Ibrahim (2005: 164) esittää Foucault’ta mukaillen, että ”tiedon luominen diskurssin avulla on vallankäyttöä” (Ibrahim 2005: 164), toisin sanoen kyseessä on valta-tieto yhteys. Tarkemmin ”Michel Foucault (1982: 220) kuvaa vallan toimivan nyky-yhteiskunnassa produktiivisesti vapaiden subjektien kautta, houkuttelemalla näitä toimimaan tiettyjen sääntöjen mukaisesti

(Jokinen et al. 1999: 25).” Tällä voidaan tässä diskurssissa viitata maahanmuuttokriittisten toimijoiden haluun levittää sanomaansa. Juuri tämä vallankäyttö on pääolettamukseni tutkimuksessani koskien tätä diskurssin luomisprosessia.

7.3 Turvallistamisteoria

Kun tutustuin aihepiiriin kirjallisuuteen, huomasin, että Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria (Balzacq 2010: 57) yhdistää vallankäytön prosessiin, jossa jokin ilmiö (esimerkiksi maahanmuutto) turvallistetaan. Kyseessä on kansainvälisen politiikan tutkimuksen teoria, joka lähestyy mitä tahansa yhteiskunnallista ongelmaa turvallisuusaspektista, ohjaten sen pois tavanomaisen politiikan piiristä (Poutanen 2016). Teorian mukaan turvallistaminen tähtää tunnistamaan mahdollisen turvallisuusuhan ja pyrkii päihittämään sen; muuten se voi uhata turvallistamisen kohteen (referent object) olemassaoloa (Taureck 2006: 3). Puhuttaessa maahanmuutosta sen voidaan nähdä uhkaavan esimerkiksi yhteiskunnan perinteistä olemassaoloa. Poutasen (2016) mukaan etenkin pakolaiskriisit ovat tyypillisiä turvallistamisteorian sovelluskohteita, joissa fokus on lähes täysin pakolaisten tuomassa (esimerkiksi terrorismin) uhatta ja taustalla kytee oma toiseuden pelko, mikä jättää pakolaisten avuntarpeen täysin varjoonsa.

Turvallistaminen prosessina siis palvelee sen harjoittajien tarkoituksia.

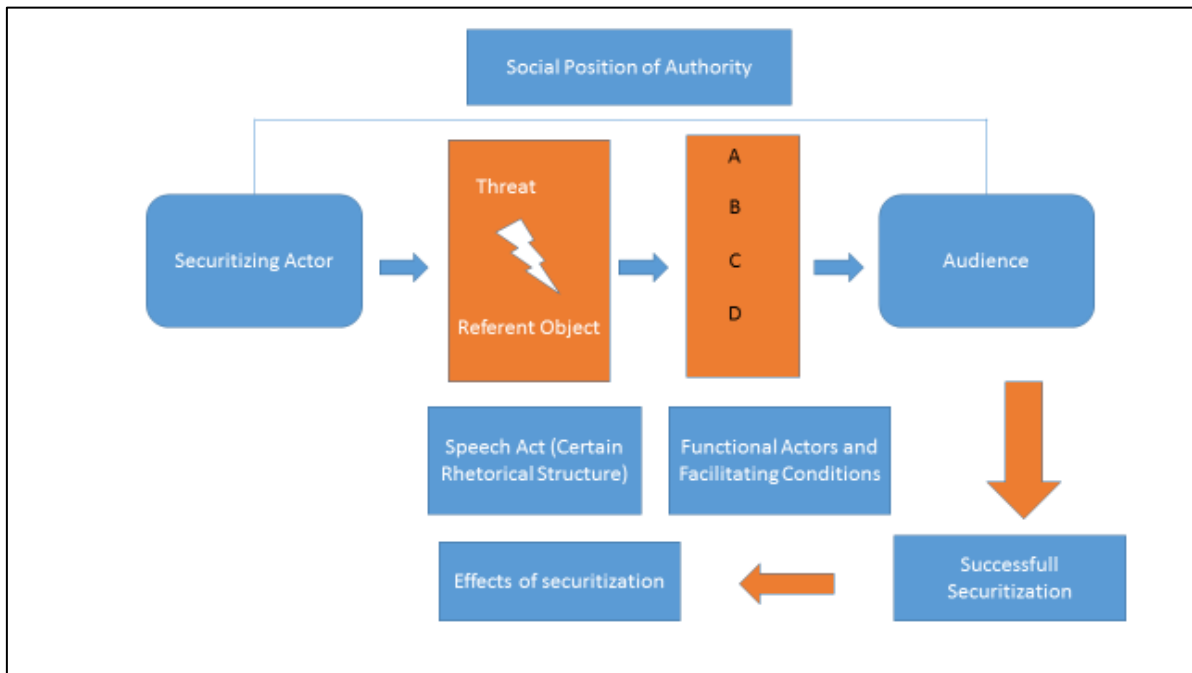
”Turvallistamisteoria täsmentää näkemystä, että mikään asia ei itsessään ole uhka, vaan siitä tulee turvallisuusuhka diskursiivisen politiikan avulla (Balzacq 2010: 1).” Esimerkiksi Waltersin mukaan perus paradigma turvallistamisteorian taustalla on, että maahanmuutto ei automaattisesti ole turvallisuusasia, mutta siitä tulee sellainen tietyissä yhteiskunnallisissa olosuhteissa (Walters 2008: 160). Näillä yhteiskunnallisilla olosuhteilla voidaan viitata vaikkapa talouskriiseihin tai taantumaa, sotaan ja muihin yhteiskunnallisiin levottomuuksiin. Nämä vaikeat ajanjaksot yhteiskunnassa ovat otollista aikaa nationalistisen ajattelun voimistumiselle sekä vihamielisyydelle maahanmuuttajia kohtaan.

Balzacqin (2010: 9) mukaan turvallistamiseen liittyy kolme perusolettamusta. Ensimmäinen on yleisön keskeisyys, mikä viittaa olettamukseen, että yleisö näyttelee keskeistä roolia turvallistamisprosessissa hyväksyen sen keskeisen viestin olemalla sille myötämielinen (Balzacq 2010: 9). Maahanmuuton tapauksessa voidaan nähdä, että äärimmäisen kansallismieliset ryhmittymät sopivat tähän olettamukseen. Ne ovat ehdottomasti yksi

kohderyhmä, joka on valmis luomaan ja ylläpitämään maahanmuutto-turvallisuus yhteyttä (migration-security nexus). Valtaosa yleisöstä on tavallisia ihmisiä, mutta he eivät suhtaudu asiaan yhtä fanaattisesti ja hyväksyvät viestin hiljaisesti tai vasta tietyissä olosuhteissa. Toinen oletamus on edustajien ja kontekstin välinen keskinäisriippuvuus, jolla viitataan kirjoitetun ja puhutun kielen luomaan performatiiviseen ulottuvuuteen (Balzacq 2010: 11). Tässä tapauksessa se tarkoittaa uutisoinnissa valittua retoriikkaa, jolla pyritään edesauttamaan maahanmuuton saamista turvallisuuskysymykseksi. Kolmas oletamus on käytäntöjen tahdonvaltainen ja strukturoiva voima (Balzacq 2010: 15). Balzacqin (2010: 17) mukaan nämä voimat koostuvat politiikan välineistä kuten säännöstelyinstrumenteista, jotka on tarkoitettu uhkan lieventämiseen ja kapasiteettivälineistä, joilla pyritään säilyttämään järjestys. Näiden voidaan katsoa koostuvan esimerkiksi poliittisesti luoduista pakolais- ja turvapaikanhakijakiintiöistä sekä poliisista ja muista turvallisuusviranomaisista, ja ne toimivat käytännönratkaisuna ongelmaan.

Jonkin asian saaminen puolustautumisen arvoiseksi vaatii tietenkin ihmisten osallistumista. Turvallistamisesta tulee konkretiaa vasta, kun yleisö hyväksyy sen, että kohde tulee turvallistaa (Balzacq 2010: 58). Niinpä Kööpenhaminan koulukunnan mukaan on tapahduttava “ diskursiivista vaihtoa turvallistavan toimijan ja yleisön välillä suhteessa objektiin ja siihen, mitä se uhkaa (Charrett 2009: 13).” Taureck (2006: 3) esittää Buzania et al. (1998: 6) mukaillen, että turvallistamisprosessissa on kolme osaa, jotka sisältävät: “(1) Ulkoisten uhkien tunnistamisen; (2) kiireellisen toiminnan; ja (3) sisäisen yksikön suhteiden vaikutukset rikkomalla sääntöjä.”

Turvallistaminen alkaa yleensä turvallistavalla siirrolla, joka tarkoittaa yleisön vakuuttamista turvatoimen tarpeellisuudesta (joka puolestaan saattaa sisältää voimassaolevien sääntöjen rikkomista) (Taureck 2006: 3). Tässä tapauksessa turvallistava siirto voi olla vaikkapa maahanmuuttokeskustelu ja turvallisuustoimi puolestaan maahanmuuttajien pakkopalautus tai heidän maahanpääsynsä estäminen, mikä voi rikkoa esimerkiksi ihmisoikeuksia. Tämän teorian mukaan turvallistaminen perustuu valtaan ja kykyyn käyttää sitä, sillä se legitimoi kiireellisen toiminnan (Taureck 2006: 3). Kun turvallistaminen on onnistunut, siitä tulee valtion toimintaa (Dalby 2009: 47). Yleinen mielipide kohdetta kohtaan voidaan saada muuttumaan tietylle yleisölle kohdennettujen diskursiivisten valintojen avulla (Vultee in Balzacq 2010: 77). Yksi väline tähän on media, jossa turvallistamisesta voi tulla hyväksyttävää. Kuva 3 havainnollistaa turvallistamisteorian periaatetta. Olen piirtänyt kuvan Vuoren (2013) esimerkkikuvan avulla.

Kuva 3. Turvallistamisteoria (Vuori, J. Suomen Nuorten Akatemiaklubi 2013).

Jonkin asian saaminen vaikuttamaan uhkaavalta vaatii usein yksinkertaistamista. Sosiaalinen kehystäminen on yksi yksinkertaistamisen keino, jossa valittu ilmiö on kuvattu vain tietystä näkökulmasta sen sijaan, että sitä tarkasteltaisiin monipuolisesti monelta kantilta (Balzacq 2010: 79). Balzacqin (2010: 79) mukaan tämä on osa turvallistamista, jossa kehystäminen mediassa erottelee hyvän pahasta ja täten osaltaan muokkaa todellisuutta. Esimerkiksi terrorismin vastaisen sodan osalta turvallistamisprosessissa media tulee yhdistäneeksi kansallisen turvallisuuden ja kansallisen identiteetin, mutta toisaalta se joka on jollekulle terroristi, voi olla toiselle vapaustaistelijä (Balzacq 2010: 80). Tämä esimerkki todistaa valitun retoriikan voimaa ja vaikuttavuutta kohdeyleisöön. Usein vallanpitäjät toteuttavat turvallistamisen niin sanotusti yhteisen edun nimissä, mutta valitettavasti se johtaa usein harhaan ja taustalla saattaa vain piillä halu pysyä vallassa pelon ja voimankäytön avulla (Dalby 2009: 47) Fierkeä (2007) mukaillen.

Kuten muissakin teorioissa, myös turvallistamisteoriassa on ongelmansa. Charrett (2009: 15) esittää Huysmansia mukaillen, että turvallistamisen normatiivinen ongelma piilee siinä, että osallistuessaan prosessiin, henkilön on lähes mahdotonta olla tuottamatta uudelleen diskurssia tai olla vaikuttamatta negatiivisesti turvallistamisen kohteeseen salliessaan sen turvallistamisen. Niinpä Charretin (2009: 16) mukaan, vaikka Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria yrittää vältellä tarkasteluprosessin normatiivista puolta, turvallistaminen

johtaa väistämättä objektin esittämiseen negatiivisessa valossa luoden toiseutta ja pelon aiheuttajia. Tiedostan tämän ongelman tätä tutkimusta tehtäessä.

8. Aineistot ja menetelmät

8.1 Sanomalehtiaineisto

Tutkimusta tehdessäni päätin käyttää lähteenä sanomalehtiä, sillä ne tarjoavat pääosin asiapohjaista uutisointia verrattuna sensaatio- tai iltapäivälehtiin. Näin ollen tuloksista on hahmotettavissa kokonaisvaltaisempi kuva maahanmuuton luomista uhista. Olisi ollut helpompaa kerätä aineistoa esimerkiksi sensaatiohakuisesti otsikoiduilta iltapäivälehtien sivuilta, Hommaforumista tai MV-lehdestä puhumattakaan. Näissä lähteissä uhkakehys on paljon selvemmin esillä ja retoriikka on suorasukaisempaa. Tällöin tulokset tuskin olisivat kuitenkaan olleet tieteellisesti kovin informatiivisia. Edellä mainitut lähteet toki vaikuttavat erittäin merkittävästi kohdeyleisönsä käsitykseen maahanmuutosta ja palvelevat tehokkaasti sen vastustajien agendaan istuen sikäli täydellisesti esimerkiksi turvallistamisteoriaan. Halusin kuitenkin käyttää neutraalimpia ja uskottavampia kanavia aineiston lähteenä tässä tutkimuksessa, jotta lopputulokset ilmentäisivät paremmin yleistä kuvaa uhkadiskurssista eikä vain äärilaidan mielipiteitä.

Näin ollen lähteinä toimivat kokonaislevikiltään Suomen neljä suurinta 7-päiväistä sanomalehteä Helsingin Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat ja Kaleva. Kokonaislevikki sisältää sekä painetun- että digitaalisen levikin ja kohdelehtieni kohdalla ne olivat vuonna 2016: Helsingin Sanomat 321 828, Aamulehti 107 477, Turun Sanomat 81 639 ja Kaleva 59 861 (Media Audit Finland 2016). Ne siis tavoittavat tahoillaan päivittäin merkittävän määrän suomalaisia ollen osaltaan suuresti vaikuttamassa kotimaiseen maahanmuuttokeskusteluun. Suomalaiset myös luottavat edelleen sanomalehdistöön ja pitävät niitä valideina tiedonlähteinä. Tästä syystä uskon niiden vaikuttavan suuresti ihmisten mielipiteenmuodostukseen.

Aineiston uutiset sijoittuvat vuosille 2011–2017. Tämä siksi, että maahanmuuttajien lukumäärät ovat 2000-luvulla olleet kasvamaan päin. Koen maahanmuuttokeskustelun muuttuneen merkittävästi 2010-luvulle tultaessa. 1990-luvulla siitä ei puhuttu vielä minään merkittävänä kansallisena uhkana, mutta 2010-luvulla on alettu puhua pakolaiskriiseistä myös

Suomen tapauksessa. Kun jokin aihe saavuttaa niin sanotusti kriisitason, siitä voidaan alkaa käydä myös turvallistamiskeskustelua. Näin on Suomessa viime vuosina tapahtunut.

Uutisia löytyi eniten vuodesta 2015 alkaen. Syksyllä 2015 alkanut pakolaiskriisi varmasti vaikutti osaltaan uutisoinnin määrään ja esityssävyyn. Toisin kuin voisi kuvitella, maahanmuuttajia uhkana tai haasteena käsitteleviä uutisia ei ollut täysin vaivatonta löytää. Huomasin, että maahanmuutosta kirjoitetaan sanomalehtien palstoilla sangen diplomaattiseen, joskaan ei varsinaisesti positiiviseen sävyyn. Tutkimusaineistoni onkin rajattu käsittelemään pelkästään uhkakehykseen sisältyviä uutisia. Se ei siis sisällä maahanmuutosta neutraaliin tai positiiviseen sävyyn kirjoitettuja uutisia, tai ainakaan niitä sisältävät osuudet eivät ole olleet analyysin kohteina.

Aineistonkeruun toteutin hyödyntämällä edellä mainittujen sanomalehtien digitaaliversioita ja uutisia etsin hakusanoilla ”maahanmuuttajat”, ”turvapaikanhakijat” ja ”ulkomaalaiset”. Uutisten otsikointi ei likimainkaan aina anna tarkkaa kuvaa jutun sisällöstä. Tästä syystä aineistonkeruuvaiheessa jouduin selaamaan jokaisen uutisen pintapuolisesti läpi ja pohtimaan täyttääkö se kriteerini. Uutinen tuli valituksi, jos siinä maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat tai ulkomaalaiset esitettiin jollain tapaa uhkana tai haasteena Suomelle. Osassa uutisista maahanmuutto ei varsinaisesti ollut pääosassa, mutta niistä olen analysoinut vain ne kohdat, jotka maahanmuuttoa käsittelevät. Esimerkiksi perussuomalaisia koskevassa uutisoinnissa maahanmuutto (ja usein sen tuomat ongelmat) ovat läpileikkaavana teemana, ja siksi analysoin näistä uutisista vain maahanmuuttoa koskevat osat ottamatta kantaa muihin aiheisiin.

Aineisto käsittää kaikkiaan 70 uutista ollen sikäli hyvin heterogeeninen, että se sisältää puhtaiden uutisten lisäksi esimerkiksi haastatteluja, mielipidekirjoituksia sekä raportteja tai tutkimuksia siteeraavia uutisia. Fokukseni on puhtaasti maahanmuuton uhkakehyksessä, ja samat teemat toistuvat uutisissa niiden tyypistä riippumatta. Sikäli pidän niiden tyyppien vaihtelua jokseenkin merkityksettömänä tulosten kannalta. Aineiston koko on toki pienehkö, jonka vuoksi kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä tuloksista ei voi vetää siltä osin. Luulen, että tämäkin määrä uutisia riittää antamaan käsityksen siitä, mitkä teemat Suomen uhkakehystä hallitsevat. Minulle on ollut tutkimuksen alusta asti hyvin selvää, kuinka sen toteutan. Tutkimuskysymykset heijastelevat intressiäni tämän tutkimuksen tekemiseen. Koska ne ovat olleet selvillä käytännössä alusta asti, uskon, että tällä aineistolla pystyy myös varsin hyvin niihin vastaamaan.

8.2 Diskurssianalyysi

Balzacqin (2010: 40) mukaan ”diskurssianalyysin pyrkimys on löytää tekstien tarkoitus, joita eri kontekstit muokkaavat.” Avainasemassa on käytetyn kielen merkitys. Diskurssianalyysissä kieli ja sen käyttö nähdään sosiaalista todellisuutta rakentavana sekä muovaavana toimintana (Jokinen et al. 1999: 17). Tästä syystä se soveltuu erittäin hyvin juuri lehtiutisten analysointiin, sillä ne välittävät todellisuudesta lukijalle pienen ja rajatun kuvan.

”Diskurssianalyysissä kiinnostus kohdistuu sen pohtimiseen, miten toimijat tekevät ymmärrettäväksi asioita kielenkäytöllään (Jokinen et al. 1999: 18).” Kielenkäyttö toimii siis vallanvälineenä, kun kirjoittaja päättää mitä kerrotaan ja mitä jätetään kertomatta.

Diskurssianalyysi on metodina yleistymään päin myös maantieteen osalta. 1980-luvun taitteesta alkaen diskursiivisen käänteen myötä diskurssianalyysin merkitys sekä käyttö esimerkiksi kulttuurimaantieteessä ja poliittisessa maantieteessä on kasvanut merkittävästi, kuten esimerkiksi Edward Saidin *Orientalism* ja sen innoittamat teokset ovat lisänneet kiinnostusta spatiaalisten mielikuvien voimasta (Dittmer 2010: 274). Olen kiinnostunut juuri maahanmuuttoon liitetystä uhkamielikuvista ja tällä tutkimuksella haluan pyrkiä niitä kartoittamaan. Dittmer (2010: 276–277) erottaa diskurssianalyysissä kaksi eri koulukuntaa: strukturalistisen ja poststrukturalistisen. Ensimmäistä edustaa Marxismi, Gramsci ja Frankfurtin koulukunta, jonka ote on usein vasemmistolainen pohjaten diskurssin (usein negatiiviseen) ideologiaan ja jälkimmäinen, jota edustaa esimerkiksi Foucault, perustaa ajattelunsa valtaan. Siinä missä strukturalistinen diskurssianalyysi nojaa vahvasti alistussuhteisiin pitäen esimerkiksi porvariston hegemoniaa työväenluokkaan perusparadigmana, poststrukturalistinen diskurssianalyysi on kiinnostunut siitä, miten nämä suhteet muodostuvat vallankäytön seurauksena diskursiivisissa prosesseissa (Dittmer 2010: 277). Oma lähestymistapani on jotain tältä väliltä. Siinä on otteita molemmista. Tutkimukseni lähtee siitä, että maahanmuuttajat ovat alisteisessa asemassa uhkadiskurssissa. Samaan aikaan tiedostan kuitenkin median merkityksen diskurssin tuottajana.

Diskurssianalyysin haaste ja viehätys piilevät siinä, että sen toteuttamiseen ei ole mitään yksiselitteistä tapaa. Tästä syystä jokainen analyysi on hieman omanlaisensa, ja tutkijalla on siis pitkälti kaikki ohjat käsissään sitä tehdessään. Samalla on syytä varoa uppoutumasta liian syvälle tekstiin, sillä tutkija tulee myös samalla itse tuottaneeksi diskurssia valinnoillaan (Cheek 2004: 1146). Oma tapani on tässä tutkimuksessa se, että käyn kaikki aineistosta löytämäni koodit (uhat ja retoriset keinot) yleisellä tasolla läpi. Pyrin antamaan jokaisesta

jonkinlaisen yhteenvedon aineiston osalta ja esitän niitä myös alkuperäisyhteydessään suorien lainauksien muodossa. Toki useammin toistuvien koodien läpikäymiseen käytän enemmän aikaa kuin sellaisiin, jotka ovat saaneet vain pari mainintaa.

Tarkoitukseni on tässä tutkimuksessa tarkastella maahanmuuttoa ja sen kehystämistä uhkaksi mediassa, tarkemmin suomalaisissa sanomalehdissä. Hyödyntämällä diskurssianalyysiä toivon löytäväni teemoja, mitkä toistuvat tässä tutkimassani diskurssissa. Pyrin löytämään esimerkkejä siitä, kuinka maahanmuuttajat esitetään uhkana Suomen lehdistössä.

Muistuttaako se turvallistamisteorian periaatetta tai yleisesti maahanmuuttoon liitettyjä uhkakuvia? Tämä diskurssianalyysi on lähestymistavaltaan osittain kriittinen. ”Kriittisen diskurssianalyysin lähtökohtana on yleensä oletus joidenkin alistussuhteiden olemassaolosta ja tutkimuksen tehtäväksi asettuu niiden (kielellisten) käytäntöjen tarkastelu, joilla näitä suhteita ylläpidetään ja oikeutetaan (Jokinen et al. 1999: 86).” Oletukseni on, että maahanmuuttajat uhkana esittävässä aineistossani on läsnä tämä alistussuhde maahanmuuttajia kohtaan.

8.3 Retorinen analyysi

Retorinen analyysi on osa diskurssianalyysia. Siinä syvennyttään aihepiiriin tavallaan vielä astetta pidemmälle. Erilaisten esiin nousevien diskurssien takaa etsitään niiden rakenteita ja sitä, miten niitä tuotetaan. ”Pelkistetysti sanoen retoriikaksi ymmärretään yleisön vakuuttaminen jonkin argumentin pätevyydestä ja pyrkimys saada yleisö sitoutumaan siihen (Jokinen et al. 1999: 46).” Ero diskurssianalyysiin on siis siinä, että diskurssianalyysillä pyritään vastaamaan kysymykseen *mitä*, mutta retorisessa analyysissä kysymys kuuluu pikemminkin *miten*. Retorinen analyysi pyrkii löytämään vakuuttelun keinot, joilla vastaanottajat halutaan saada vakuuttuneeksi argumentin oikeellisuudesta (Jokinen et al. 1999: 47).

Nyt täytyy muistaa, että tässä tutkimuksessa aineisto sisältää hyvin erityyppisiä tekstejä. On neutraaleja uutisia, mielipidekirjoituksia, haastatteluita ja niin edelleen. Retorista analyysia tehtäessä olisi tietysti mielekästä tuoda nämä eroavaisuudet esiin tarkastelemalla niitä omina kokonaisuuksinaan. Tässä tutkimuksessa fokus on nimenomaan rajatussa maahanmuuttajien uhkadiskurssissa eikä niinkään siinä, miten retoriikka vaihtelee erityyppisissä aineistoissa.

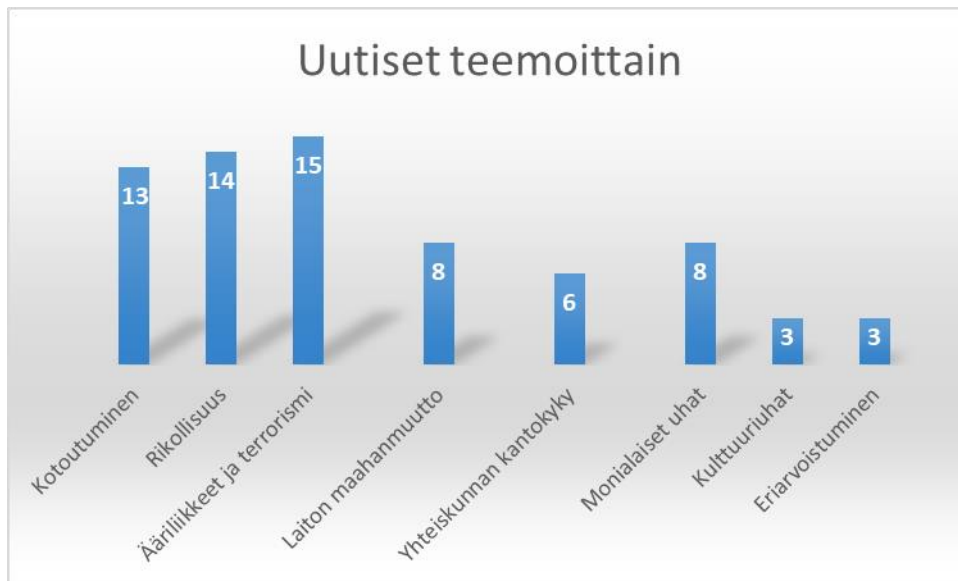
9. Tulokset: Maahanmuuttajat uhkana -uutisointi suomalaisessa sanomalehdistössä

Tässä osiossa esittelen tutkimustulokseni maahanmuuttajia uhkana käsittelevästä uutisoinnista suomalaisissa sanomalehdissä. Uutisia on aineistossani kaiken kaikkiaan 70 ja niiden lukumäärät ovat jakautuneet seuraavasti: Helsingin Sanomat 35, Aamulehti 24, Turun Sanomat 8 ja Kaleva 3. Jakauma ei ole millään lailla suhteessa lehtien levikkiin, vaan se perustuu siihen, kuinka paljon kunkin lehden Internet sivuilta oli löydettävissä juttuja ennen saturaatiotason täyttymistä. Helsingin Sanomien digitaalisen lehden tunnuksilla sain siitä käyttööni eniten aihetta käsitteleviä uutisia. Koska kyseessä on maahanmuuttajia uhkana käsittelevä tutkimus, eikä fokus ole lehtien välisen uutisoinnin vertailussa, pidän kustakin lehdestä olevien uutisten määrää sinänsä irrelevanttina.

Esittelen tulokset siten, että ensin käyn läpi aineistossa ilmenneet uhkakehykset eli uutisten pääsisällöt (osio 9.1). Tämän jälkeen esittelen varsinaisen diskurssianalyysin tulokset. Mitä uhkia aineistossa mainittiin, kuinka paljon ne saivat mainintoja ja mitkä olivat pääasialliset argumentit kunkin uhkan osalta (9.2). Viimeisenä esittelen retorisen analyysin tulokset eli sen, millä keinoilla lukijat pyrittiin aineistossa vakuuttamaan maahanmuuton luomista uhista (9.3).

9.1 Uhkakehykset uutisten pääsisällön perusteella

Aloitin diskurssianalyysin käymällä aineiston läpi, jonka jälkeen ryhmittelin uutiset niiden pääsisällön perusteella eri kategorioihin. Kutsun tätä prosessia kehystämiseksi. Valtaosassa uutisista ilmeni maahanmuuton osalta useita uhkia tai haasteita. Useimmiten niissä oli kuitenkin hahmotettavissa jokin pääteema, jonka perustella pystyin sijoittamaan ne johonkin luomaani kategoriaan. Kehystämisen lopputulosta havainnollistaa kuva 4. Siitä näemme, että suurin joukko uutisten pääsisällöistä koskivat ääriliikkeitä ja terrorismia, rikollisuutta sekä kotoutumista. Seuraavaksi eniten uutisia päättyi kategorioihin laitton maahanmuutto, monialaiset uhat sekä yhteiskunnan kantokyky. Kulttuuriuhkiin tai eriarvoistumiseen päättyi pääsisällöltään vain muutama uutinen.

Kuva 4. Uutisten lukumäärät aineistossa pääsisältönsä perusteella teemoittain.

Kotoutumiseen kuuluvat tässä tapauksessa työttömyys, syrjäytyminen ja esimerkiksi kielitaidottomuus. Rikollisuuteen kuuluu nimensä mukaisesti tässä kategoriassa kaikki rikollisuus. Ääriliikkeisiin ja terrorismiin sisältyvät sekä kantaväestön että maahanmuuttajien ääriliikehdintä ja terrorismi. Laiton maahanmuutto koskee nimenomaan laittomasti Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa sekä paperittomien maassaoloa. Monialaisiin uhkiin päätyneet uutiset sisältävät mainintoja useista eri vaaroista. Tämän lisäksi sellaisia uhkia, joita ei pystynyt sijoittamaan mihinkään muuhun kategoriaan. Yhteiskunnan kantokykyyn sijoittuvat uutiset sisältävät mainintoja huoltosuhteen heikkenemisestä, hyvinvointivaltion uhattuna olosta sekä kontrolloimattomasta maahanmuutosta. Kulttuuriuhkiin päätyivät uutiset, joissa suomalaisten ja maahanmuuttajien yhteiselo nähtiin vaikeana. Lisäksi sijoitin siihen uutiset, joissa ilmaistiin huoli esimerkiksi islamilaisten perheiden kunniaväkivallasta tai naisten epätasa-arvoisesta kohtelusta. Eriarvoistuminen käsittää uutisia esimerkiksi maahanmuuttajien halpatyömarkkinoista tai sosiaalisesta segregatiosta.

Uutisten ryhmittely pääsisällöittäin antaa jo osviittaa siitä, mitkä teemat ovat viime vuosina hallinneet keskustelua maahanmuuton tuomista uhkista tai haasteista. Esillä ovat paljon olleet kotoutumisen haasteet eli maahanmuuttajien korkeana pidetty työttömyys sekä liian pitkä taival kohti kielen omaksumista ja yhteiskuntaan integroitumista. Rikollisuudesta puhutaan maahanmuuton yhteydessä paljon. Usein näkee argumentointia, jossa rikollisuuden kasvun ja maahanmuuton välille rakennellaan suoraa kausaliteettia. Muutaman viime vuoden aikana etenkin ääriliikehdinnän voimistuminen ja suoranaisten terrorismin mahdollisuus on uutisoinnissa ollut havaittavissa. Sitä ovat lisänneet myös tiuhaan tahtiin ympäri Eurooppaa

tapahtuneet, ja lopulta myös Suomeen rantautuneet terrori-iskut sekä niiden saama, jopa kohtuuttoman suuri mediahuomio. Kuten todettua, aineisto sisältää uutisissa samanaikaisesti myös useita muita uhkia. Seuraavaksi siirrynkkin tarkastelemaan tarkemmin uutisten sisältöä.

9.2 Diskurssianalyysissä ilmenneet uhat

Päästäkseni soveltamaan varsinaista diskurssianalyysia, aineistoon oli syytä paneutua tarkemmin ja tarkastella, kuinka paljon eri teemat siinä toistuivat. Tähän tarkoitukseen käytin niin sanottua aineiston koodausta Atlas.ti:n avulla.

Bazeleyn (2013: 125–158) mukaan koodaus auttaa säilyttämään dataa, tarkastelemaan aineistoa, löytämään sieltä vastauksia ja pohtimaan omien olettamusten paikkansapitävyyttä. Jotta tämä onnistuisi, tulee Bazeleyn mukaan pitää mielessä, mitä on etsimässä sekä osata nimetä käytettävät koodit tarpeeksi tarkasti ja kuvaavasti. Bazeleyn (2013) mukaan on myös varottava nimeämästä koodeja liian yksityiskohtaisesti, jolloin ne voivat hankaloittaa olennaisen asian analysointia.

Saadakseni yksityiskohtaisempaa informaatiota aineistosta, pilkoin aiemmin mainittuja kategorioita osiin. Esimerkiksi rikollisuuteen kuuluu monia eri muotoja aivan kuten kotoutumiseenkin. Kehystämisen jälkeen kävin aineiston jokaisen uutisen yksitellen läpi ja koodasin sieltä yksityiskohtaisesti esiin kaikki erottamani uhat. Koodaaminen tapahtui siten, että kussakin uutisessa voi olla sama koodi mainittuna niin monta kertaa, kuin se mainitaan eri yhteydessä tai eri henkilön toimesta. Jos henkilö jatkoi samasta uhasta puhumista heti seuraavassa lauseessa, se ei saanut uutta mainintaa, vaan niputin sen kuuluvaksi samaan viittaukseen.

Koodit ilmentävät eri teemoja ja koodien toistuvuus niitä koskevien viittausten lukumääriä. Näin voidaan nähdä, kuinka monta kertaa aineiston uutisissa puhuttiin kustakin tarkemmin määritellystä uhasta. Se antaa siis yksityiskohtaisemman kuvan aineistosta kuin pelkkä uutisten pääsisältöjen luokittelu. Koodauksen avulla voidaan myös tarkastella, mitkä uhat esiintyvät usein samoissa asiayhteyksissä, tai muuten sijaitsevat lähellä toisiaan. Näin voidaan pohtia tiettyjen tekijöiden keskinäistä riippuvuutta aineistossa ja hieman myös hahmottaa jonkinlaisia kausaalisuhteita uhkien välillä.

Koodatessani aineistoa ryhmittelin samalla syntyneet koodit ryhmiin. Koodiryhmiä tuli lopulta neljä ja ne ovat: Kansallinen turvallisuus (7 koodia), rikollisuus (5 koodia), talous (4

koodia) sekä yhteiskunta ja kulttuuri (9 koodia). Ryhmät ovat hieman erilaisia kuin uutisten pääsisältöjen kohdalla. Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi kotoutuminen sisältää monenlaisia haasteita kuten kielitaidon, koulutuksen tai työllistymisen muodossa. Niinpä pyrin siihen, että kukin ryhmä sisältäisi keskenään mahdollisimman samanlaisia koodeja. Ryhmittely ei kuitenkaan ollut ongelmaton, sillä jotkin koodit kuten syrjäytyminen voisivat hyvin sopia niin kansallisen turvallisuuden, talouden kuin yhteiskunnan ja kulttuurinkin alle. Seuraavan sivun taulukkoon 2 on sisällytetty kaikki koodit, niiden lukumäärät eli viittaukset aineistossa sekä kunkin koodin koodiryhmä.

Seuraavaksi siirryn analysoimaan taulukon 2 sisältöä. Taulukosta nähdään, että terrorismi ja radikalisoituminen ovat aineistossa useimmin toistuva uhka. Seuraavaksi eniten mainintoja aineistossa ovat saaneet syrjäytyminen, kantaväestön radikalisoituminen, laiton maassaolo, työttömyys sekä taloudelliset kustannukset ja uhka hyvinvointivaltiolle. Painopiste uhkakuvissa on siis edelleen myös yksityiskohtaisemmin tarkasteltuna ääriliikehännän kasvamisessa sekä maahanmuuttajien että kantaväestön osalta sekä toisaalta taloudellisissa haasteissa, kuten maahanmuuttajien työttömyydessä ja heidän immigraationsa tuomissa kustannuksissa. Käyn nyt läpi taulukon 2 sisällön koodiryhmittäin. Kerron tuloksissa kunkin koodin määritelmän, mitä asioita ne pitävät sisällään. Lisäksi annan hieman esimerkkejä siitä, minkälaisissa viittauksissa ne aineistossa esiintyvät.

Taulukko 2. Aineiston koodit, niiden lukumäärät ja koodiryhmät

Koodit	Koodien lukumäärät	Koodiryhmä
eriarvoistuminen	16	yhteiskunta ja kulttuuri
hallitsematon maahanmuutto	22	yhteiskunta ja kulttuuri
harmaatalous	9	talous
henki- ja väkivaltarikokset	22	rikollisuus
islamisaatio	15	yhteiskunta ja kulttuuri
järjestäytynyt rikollisuus	12	rikollisuus
kantaväestön radikalisoituminen ja rasismi	27	kansallinen turvallisuus
kielitaidottomuus	5	yhteiskunta ja kulttuuri
kulttuurierot	16	yhteiskunta ja kulttuuri
kyberuhat	5	kansallinen turvallisuus
laiton maassaolo	26	kansallinen turvallisuus
naisten väheksyntä	5	yhteiskunta ja kulttuuri
omaisuusrikokset	8	rikollisuus
saavuttamattomat alakulttuurit	5	kansallinen turvallisuus
segregaatio	17	yhteiskunta ja kulttuuri
seksuaalirikokset	24	rikollisuus
sukupuolittunut väkivalta	6	rikollisuus
syrjäytyminen	31	talous
taisteluista palanneet	21	kansallinen turvallisuus
taloudelliset kustannukset ja uhka hyvinvointivaltiolle	26	talous
terrorismi ja radikalisoituminen	35	kansallinen turvallisuus
turvattomuus	15	kansallinen turvallisuus
työttömyys	26	talous
vähemmistöjen kasvu ja painostus	2	yhteiskunta ja kulttuuri
vastakkainasettelu	18	yhteiskunta ja kulttuuri
Viittauksia yhteensä	414	

9.2.1 Yhteiskunta ja kulttuuri

Yhteiskunnan ja kulttuurin koodiryhmä pitää sisällään uhkia, joiden mielletään vaarantavan suomalaisen yhteiskunnan rakenteita, toimintakykyä ja perinteisiä arvoja. Siihen kuuluu myös huoli siitä, että maahanmuuton myötä yhteiskuntamme kehittyy eriarvoisempaan suuntaan rikkaiden rikastuessa ja köyhien köyhtyessä. Niin ikään yleisen ilmapiirin pelätään muuttuvan kysäilevämpään ja levottomampaan suuntaan. Kirjallisuuskatsauksessa puhuttiin yhteiskuntarakenteen hajoamisesta, jota tämä koodiryhmä pitkälti edustaa.

Eriarvoistuminen tarkoittaa aineistossani sekä maahanmuuttajien että heidän mukanaan myös koko suomalaisen yhteiskunnan epätasa-arvoista kehitystä. Yleisesti huolissaan ollaan siitä, että monet maahantulijat ovat vaarassa ajautua heikkoon asemaan yhteiskunnassa. Tämä koskee varsinkin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita sekä muita luvatta maassaolijoita.

”Koska jotkut kuitenkin jäävät, käytäntö on luonut väestöryhmän, jonka asema on heikko. Kaikilla ei ole tukiverkostoja, joten hätämajoitus ja -apu ovat usein ainoat keinot selviytyä. Paperittomat eivät saa tehdä töitä eivätkä opiskella, eivätkä he saa sosiaaliturvaa tai asumispalveluita (HS 13.1.2017).” Näin todetaan Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa, jossa ollaan huolissaan kehittymässä olevasta paperittomien ihmisten yhteiskuntaluokasta.

Myös esimerkiksi monilla ensimmäisen polven maahanmuuttajilla ei ole minkäänlaisia sosiaalisia tukiverkostoja, jolloin heidän riskinsä ajautua yhteiskunnan ulkopuolelle on suuri. Vailla ystäviä ja mitään kontakteja ympäröivään yhteiskuntaan on riski, että ihminen vetäytyy täysin omiin oloihinsa. Heikossa yhteiskunnallisessa asemassa ollessaan nämä ihmiset joutuvat usein turvautumaan avustuksiin, minkä puolestaan pelätään passivoivan heitä entisestään. Syntyy negatiivinen kierre missä turhautuminen, tyytymättömyys ja taloudellinen riippuvuus lisäävät ihmisen ahdinkoa ja eristäytymistä muista.

Esiin nousee myös huomio siitä, että eri lähtömaista tulleet ihmiset ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Tämän pelätään johtavan siihen, että myös Suomeen syntyy niin sanotusti alempia ihmisryhmiä. Eriarvoistuminen on yhteydessä sosiaaliseen segregatioon, joka on myös yksi koodeistani. Aineistosta käy ilmi, että yksi suuri huolenaihe on huono-osaisuuden kasautuminen. Tätä ilmentää esimerkiksi ulkomaalaisten keskittyminen muutamiin kouluihin. Siitä puhuttaessa otetaan toistuvasti esiin Ruotsi ikään kuin varoittavana esimerkkinä. Uhkana nähdään myös sisäänpäinkääntyneisyys ja oleilu liki pelkästään oman etnisen ryhmän parissa, jolloin uhkana on irtautuminen ympäröivästä yhteiskunnasta. Tätä on tavattu esimerkiksi venäläisten kohdalla. Kun oleillaan lähinnä oman kielellisen ja kulttuurisen yhteisön piirissä, hidastaa se integraatiota ympäröivään yhteiskuntaan ja saattaa herättää myös epäluuloisuutta kantasuomalaisten keskuudessa.

Kun yhä useammat tulijat elävät köyhyydessä, uskotaan tämän pahimmillaan johtavan jopa Suomen kehittymiseen kohti luokkayhteiskuntaa. ”Jos matalasti koulutetut maahanmuuttajat työllistyvät matalapalkka-aloille, siinä on myös iso riski, sillä luomme uuden yhteiskuntaluokan, vaikka luokkien syntymisestä pitäisi päästä eroon, toteaa Johannes Nieminen (ps.) (TS 27.10.2015).” Niin sanotun epävirallisen sektorin kasvaessa lisääntyy myös Suomen standardeilla liki absoluuttisessa köyhyydessä elävien määrä. Tämä on uutta Suomessa.

Kaikkein suurin huoli tuntuu kuitenkin olevan eriarvoistumisen yhteys muihin uhkakuviin. Sen uskotaan johtavan lukuisiin sosiaalisiin ongelmiin, eritoten rikollisuuteen ja

radikalisoitumiseen. ”Rikollisuustaso on usein merkki muista sosiaalisen sopeutumisen ongelmista jotka saattavat vaikeutua, jollei niihin puututa”, kirjoitetaan Turun Sanomissa (17.6.2014) ja viitataan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusraporttiin. Tämä onkin aineistossa esiin tulevissa mielipiteissä huomioimisen arvoista. Eriarvoistuminen on yksi avaintemoista, mitä ehkäisemällä uskotaan voitavan torjua myös monia muita negatiivisia kehityssuuntia.

Hallitsematon maahanmuutto ilmentää tulijoiden liian suurina pidettyjä määriä sekä yhteiskunnan kyvyttömyyttä tulijoiden vastaanottamisessa ja yhteiskuntaan integroimisessa. Tämä aihe oli aineistossani odotetusti runsaasti esillä. Kuten kirjallisuuskatsauksessa todettiin, se on yksi länsimaista maahanmuuttokeskustelua hallitsevista teemoista.

Merkittävin uhka on haastateltavien mukaan nimenomaan maahanmuuton kasvava volyymi ja erityisesti vuoden 2015 turvapaikanhakijakriisin kaltaiset piikit tulijoiden määrissä. ”Suomeen muuttaa enemmän ihmisiä, kuin mitä Suomi pystyy kotouttamaan”, linjaa yksioikoisesti Jussi Halla-aho (Kaleva 4.1.2015). Volyymien kasvaessa tilat sekä resurssit koetaan riittämättömiksi ja aineistossa korostuu lausuma: maahanmuutto on kestäättömällä pohjalla. Suomen rajavalvontaa kritisoidaan lepsuudesta ja maahanpääsyä pidetään ylipäätään liian helppona.

Suurta huolta aiheuttaa myös se, että tulijoiden henkilöllisyyttä ja taustoja ei kyetä selvittämään kyllin ripeästi, mikä voi mahdollistaa aiemman rikollistaustan salaamisen ja esimerkiksi terroritekojen suunnittelun. Useissa puheenvuoroissa ilmenee suoranainen turvapaikkaväylän hyväksikäyttö, ja monien turvapaikkaa tekosyillä hakevien pelätään vievän turvapaikan sitä kaikkein kipeimmin tarvitsevilta. Tämä on tyypillistä argumentointia uhkadiskurssissa esitettävissä puheenvuoroissa. Valitettavan vähän näkee keskustelua hallitsemattoman maahanmuuton luomista ongelmista maahantulijoille itselleen. Tämä alleviivaa käsitystä siitä, että tässä diskurssissa painopiste on lähes täysin vastaanottavan valtion puolella. ”Hallitsematon maahanmuutto ei ole kenenkään kannalta hyvä. Jos ihmiset tulevat kauhean vaarallista reittiä, ja kaksi kolmasosa joutuu lähtemään takaisin, jokin mättää (HS 18.2.2016).” Näin toteaa kuitenkin Päivi Nerg ja tuo esiin ilmiön merkityksen myös toiselta kantilta.

Turvapaikkakeskusteluun suopeasti suhtautuva puoli saa osakseen äänekkästä kritiikkiä ja esimerkiksi Helsingin Sanomien uutisessa (27.8.2017) Touko Aallon ulostuloa kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden tilapäisten oleskelulupien puolesta pidetään

naivistisena: ”Vihreiden linja pudottaisi pohjan pohjoismaiselta turvapaikkajärjestelmältä, sillä jokainen maahan tullut saisi joka tapauksessa jäädä”, esittää keskustan eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja Markus Lohi. Maahanmuuton hallitsemattomuus vaikuttaakin olevan aineiston perusteella myös oiva poliittinen lyömäase, jolla voidaan kalastella kannatusta.

Islamisaatio, jolla tarkoitetaan yhteiskunnan kehittymistä islamin oppien mukaiseen suuntaan, on sinänsä täysin absurdi termi Suomen kontekstissa. Se kuitenkin nousee sanana aineistossa esiin esimerkiksi perussuomalaisten nuorten puheenjohtajan Sebastian Tynkkysen kommentteissa (Aamulehti 19.7.2016). Siksi nimesin islamin uhkaan viittaavan teeman islamisaatioksi.

Aineistossani islamin pelätään toisinaan halveksivan länsimaisia arvoja. Erityistä huolta herättää niin sanotun ääri-islamin leviäminen, johon myös terrorismi yhdistetään. Monissa puheenvuoroissa todetaan, että islamin arvomaailma eroaa suuresti omastamme, ja uskonnon äärimmäisen tulkitsemisen nähdään olevan uhka. Islamilaisen propagandan leviämistä pidetään vaarallisena. Etenkin ääriuskovaisten yksinäisten miesten todetaan olevan helppoja rekrytoitavia terrorismin pariin. Myös suomen islamilainen yhteisö ilmaisee aineistossa huolensa äärimmäisen islamin tulkinnan leviämisestä. Helsingin Sanomien uutisessa (27.1.2015) Kurdiliiton puheenjohtaja Welat Nehri ja sihteeri Majid Hakki ilmaisevat huolensa sanomaansa levittävistä valeimaameista, jotka liputtavat esimerkiksi Sharia-lain puolesta ja halveksivat länsimaisia arvoja.

Eritoten perussuomalaisten puheenvuorot ovat äänekkäitä ja he tuntuvat suhtautuvan islamiin hyvin kriittisesti. ”Hyssyttelyn on loputtava. Muslimit pois tästä maasta! Kaikki muslimit eivät ole terroristeja, mutta kaikki terroristit ovat muslimeja”, veistelee kansanedustaja Teuvo Hakkarainen (Helsingin Sanomat 19.7.2016). ”Mitä vähemmän Suomessa on islamin lähettiläitä, sitä parempi. Mitä vähemmän meillä on muslimeja, sitä turvallisempaa”, toteaa puolestaan Sebastian Tynkkynen samassa uutisessa. Islamin tulkitseminen negatiivisessa valossa on tutkijoiden mukaan nimenomaan nykypäivän trendi. Monien yhteiskunnallisten ongelmien kaataminen muslimien niskaan on tyypillistä tämän päivän rodullistamista, ja se näkyy selvästi myös tässä aineistossa.

Kielitaito on oleellinen osa kotoutumista ja sen puute on yksi esiin nousevista haasteista. Etenkin työllistymiselle kielitaidottomuus saattaa muodostaa suuren esteen. Kun on vailla kielitaitoa ja työtä vieraassa maassa, muukin integroituminen yhteiskuntaan vaikeutuu. Eräässä mielipidekirjoituksessa kirjoittaja mainitsee kielitaidottomuuden olevan jopa

maahanmuuttajien suurin yksittäinen haaste. Etenkin verrattain suuren venäläisvähemmistön kielitaidottomuutta pidetään yleisesti huomattavana haasteena. Helsingin Sanomissa (18.2.2016) dosentti Pirjo Jukarainen Poliisiammattikorkeakoulusta ehdottaa jopa, että asian korjaamiseksi ”joitakin etuuksia pitäisi esimerkiksi sitoa kielitaidon kehittymiseen”. Kokonaisuutena kielitaidottomuus ei kuitenkaan saa kuin muutaman maininnan, mikä oli hieman yllättävää.

Kulttuurierot kylmään pohjolaan saapuvien maahanmuuttajien ja suomalaisten välillä ovat monien haastateltavien mielestä ongelmallinen asia. Tulijoiden hyvin kirjava ja erilainen tausta huolettaa, eikä kulttuurisilta yhteentörmäyksiltä kuuleman mukaan voida välttyä. Maahanmuuttajille ei haluta taata mitään erityisvapauksia, vaan heidän toivotaan käyttäytyvän ”maassa maan tavalla”. Tämä nousee aineistossa monta kertaa esiin ja tätä painotti myös Laura Huhtasaari presidentinvaalikampanjassaan. Tältä osin on viitteitä, että Suomessa ainakin maahanmuuttokriittinen puoli kannattaa maahanmuuttajien integraation osalta ajatusta niin sanotusta mukautumisen mallista (ks. Luku 5.3).

Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että tätä toivovat myös jotkin maahanmuuttajataustaiset. ”Suomen viranomaiset ja valtio toimivat täysin väärin, jos he antavat ulkomaalaisten tyttöjen olla osallistumatta esimerkiksi uimatunneille koulussa uskonnon tai kulttuurin vuoksi. Ei pidä antaa sellaisia myönnytyksiä, ja näissä asioissa täytyy olla napakka”, toteaa Irakin kurdi Beriwan Mahmood Helsingin Sanomissa (1.8.2017). Mahmood on erityisen huolissaan naisten asemasta, sillä ”hän tietää Suomeen tulleita pareja, joissa mies kyllä haluaa naisen käyvän töissä ja tienaa rahaa, mutta naisen ei kuitenkaan haluta omaksuvan suomalaista kulttuuria (HS 1.8.2017)”.

Myös lasten asema huolettaa monia. Puhutaan juurettomuudesta, jossa lapset eivät miellä kuuluvansa lähtömaan kulttuuriin, mutta eivät koe myöskään saavansa hyväksyntää suomalaiseen kulttuuriin. Toisinaan vanhemmat myös haluavat asettua poikkiteloin lasten länsimaistumisen tielle. ”Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttilan mukaan Suomenkin olisi puututtava Euroopassa yleistyneeseen ilmiöön, jossa maahanmuuttajaperheet lähettävät lapsiaan vanhempien synnyinmaahan kulttuuria oppimaan eli ’ojentautumaan’ (HS 12.5.2017).” Yleisesti aineistossa ilmaistaan huoli Suomen lakien ja kulttuurin kunnioituksen puutteesta ja jopa suoranaista haluttomuudesta ymmärtää niitä. Se mielletään uhkaksi Suomen arvoperustalle. Tällä viitataan esimerkiksi Suomessa vallitseviin uskonnonvapauteen ja seksuaaliseen vapauteen, joita tulijoiden halutaan kunnioittavan.

Naisten väheksyntää pidetään etenkin islamiin yhteydessä olevana ilmiönä. Se yhdistetään kulttuurieroihin liittyväksi asiaksi, mutta aineistossa toistuu näkökanta, että sitä ei voida missään nimessä hyväksyä. Aineistossa tulee ilmi kannanottoja, missä joidenkin maahanmuuttajien todetaan suhtautuvan suomalaisiin naisiin epäkunnioittavasti ja pitävän esimerkiksi seksuaalista ahdistelua vähäpätöisenä asiana. Kaiken kaikkiaan kyse on erittäin ongelmallisesta aiheesta. Naisten tasa-arvo ja itsemääräämisoikeus ovat universaaleja ja erittäin tärkeitä vaalittavia arvoja, ja Suomessa saavutetusta tasa-arvosta on syytä pitää kiinni. Toisaalta yhteiskunnan on hyvin vaikea puuttua esimerkiksi muslimiperheissä tapahtuvaan oletettuun naisten väheksyntään. Helpompaa se on kantaväestön naisiin kohdistuvan väheksynnän kohdalla.

Sosiaalinen segregaatio uhkaa maahanmuuton myötä lisääntyä yhteiskunnassa.

Eriarvoistumiseen yhteydessä olevan ilmiön myötä pelätään, että varsinkin suuriin kasvukeskuksiin syntyy huono-osaisuuden leimaamia alueita. Pelkona on, että sosiaalisen eriytymisen myötä Suomeen alkaa syntyä slummeja ja mikroyhteisöjä, jotka eivät onnistu integroitumaan yhteiskuntaan. Haastateltavat mainitsevat usein huolensa siitä, että negatiivisen kehityksen jatkuessa Suomeen uhkaa syntyä Ruotsin (etenkin) Malmön kaltaisia lähiöitä, joihin poliisikaan ei uskalla mennä.

Segregaatio on etenkin suurten kaupunkien haaste. Helsingin Sanomien uutisessa (15.8.2017) Jussi Halla-aho ”sanoo maahanmuuttajien syrjäytymisen ja asuinalueiden gettoutumisen olleen jo vuosien ajan Helsingin suurin haaste.” THL:n tekemän tutkimuksen perusteella segregoituminen on vielä voimakkaampaa Turun alueella. ”Etninen eriytyminen on voimakkainta Turun seudulla. Siellä ulkomaalais- ja suomalaissyntyiset asuvat enemmän erillään kuin Helsingissä ja Tampereella.” Näin toteaa tutkimuspäällikkö Timo Kauppinen Helsingin Sanomissa (23.4.2017).

Vähemmistöjen kasvun ja painostuksen ei koeta Suomessa muodostavan suurta uhkaa kuten muualla Euroopassa. Suomen väestö on kuitenkin näihin päiviin asti pysynyt varsin homogeenisena moneen muuhun valtioon verrattuna. Suomessa asia koskee lähes ainoastaan venäläisiä, jotka ovat vuosisadan puoliväliin mennessä nousemassa merkittäväksi vähemmistöksi, joka voi alkaa vaatimaan oikeuksia. ”Puhumme painekattilateoriasta: jos laitetaan kattilan päälle kansi ja sanotaan vähemmistölle, että pysytte siellä, niin joku päivä kattilan kanteen kohdistuu paine, joka lopulta purkautuu”, toteaa väestötutkija Ismo Söderling (HS 1.10.2016).

Rikollisuudesta puhuttaessa kuitenkin myös muita vähemmistöjä mainitaan, sillä islaminuskoiset vangit ovat alkaneet muodostua merkittäväksi vähemmistöksi vankiloissa. ”Heillä on havaittu tapahtuvan ryhmäytymistä osastoilla. Aiemmasta poiketen kyseiset vankiryhmät pyrkivät hankkimaan tietyissä tapauksissa valtaa ja statusta vankiloissa”, kerrotaan sisäministeriön raportissa (HS 7.2.2017).

Kantaväestön ja maahanmuuttajien välinen **vastakkainasettelu** mielletään uhkaksi. Sitä ilmentää molemminpuolinen vihapuhe varsinkin keskustelupalstoilla ja sosiaalisessa mediassa. Myös maahanmuuton puolustajien ja vastustajien välinen sanasota on kiihtynyt ja sosiaalisen median katsotaan lisänneen sitä. ”Ehkä aiemminkin on siis ollut paljon tulijoihin kohdistuvaa vihapuhetta, mutta se ei ole ollut kirjoitettuna niin näkyvää kuin nyt. Runsas ja aggressiivinenkin some-keskustelu on synnyttänyt myös paljon aggressiivista puhetta keskustelijoista”, toteaa Kotimaisten kielten keskuksen erityisasiantuntija Riitta Korhonen (HS 5.10.2015).

Vastakkainasettelusta on monen mielestä tullut populismin väline ja avoimen keskustelun puute lietsoo molempia osapuolia. Etenkin valeuutisten roolin katsotaan olevan merkittävä vastakkainasettelua ylläpitävä kanava, jolla on suuri vaikutus varsinkin nuorten mielikuviin. ”Viha- ja väkivaltapuhe sekä valeuutiset kärjistävät yhteiskunnallista ilmapiiriä. Ne jyrkentävät väestöryhmien välistä vastakkainasettelua ja voivat lisätä kansalaisten turvattomuuden tunnetta (HS 8.2.2017).” Vaikuttaa siltä, että (sosiaalisen) median rooli on tänä päivänä vain alati kasvamaan päin ihmisten etsiessä ja pohtiessa omaa suhdettaan maahanmuuttoon.

9.2.2 Talous

Talouden piiriin kuuluvat uhat hidastavat Suomen talouden kehitystä tuoden ylimääräisinä pidettyjä kuluja. Ne pitävät sisällään jo valmiiksi Suomessa esiintyviä ongelmia, joita maahanmuuton pelätään osaltaan pahentavan. Ylimääräisten kulujen lisäksi maahanmuuton pelätään myös heikentävän verotulojen saantia harmaan talouden osuuden kasvaessa.

Harmaatalous käsittää aineistossani alipalkatut halpatyömarkkinat sekä kokonaan verottoman pimeän työn. Koska osittain resurssien niukkuuden vuoksi tulijoiden taustaa ja osaamista ei kyetä kartoittamaan kyllin kattavasti, pelätään tämän johtavan siihen, että monet lahjakkaat nuoret joutuvat hakeutumaan matalapalkka-aloille. Pitkään jatkuessaan tämän

kehityksen uskotaan johtavan siihen, että Suomeen syntyvät pysyvät maahanmuuttajavaltaiset matalapalkkamarkkinat, joissa hyväksikäytetään siirtolaisia ja paperittomia. ”Tutkijat varoittavat, että Suomeen voi olla syntymässä pysyvät harmaat työmarkkinat, jotka perustuvat siirtolaisten ja paperittomien hyväksikäyttöön. Suomi saattaa tältä osin olla muuttumassa enemmän Etelä- ja Keski-Euroopan maiden kaltaiseksi, joissa siirtolaisten hyväksikäyttö on yleistä”, kirjoitetaan esimerkiksi Helsingin Sanomissa (14.4.2017). Tämä ikävä kehitys on yhteydessä myös suoraan kokonaisvaltaiseen eriarvoistumiseen.

Myös kokonaan veroton pimeä työ ja siitä saamatta jäävät verotulot nousevat esiin. Asiantuntijat ilmaisevat aidon huolensa Suomeen pysyvästi syntymässä olevista harmaista työmarkkinoista, ja tätä ylläpitävät ja pahentavat heidän mukaansa esimerkiksi nollatuntisopimukset ja alihankintaketjut, joiden osalta syyttävä sormi osoittaa ammattiliittoihin.

Maahanmuuttajien **syрjäytyminen** on yksi yleisimmistä uhkista, mitä aineistossa esiintyy. Syрjäytyminen on hyvin kokonaisvaltainen ongelma. Olen sijoittanut sen taloudelliseksi uhaksi siksi, että syрjäytymisellä tarkoitetaan yksinäisyyden lisäksi jäämistä työnteon ja opiskelujen ulkopuolelle, jolloin siitä seuraa taloudellisia kustannuksia. Suuressa syрjäytymisvaarassa ovat asiantuntijoiden mukaan etenkin laittomat maahanmuuttajat, joilla ei ole oikeutta tehdä töitä tai saada toimeentulotukea. ”Kielteisen oleskelulupapäätöksen saanut turvapaikanhakija ei saa tehdä Suomessa töitä eikä ole oikeutettu yhteiskunnan palveluihin akuutteja sairaustapauksia lukuun ottamatta (HS 11.1.2017).”

Maahanmuuttajien työllisyyden ja koulutuksen parantamiseen kaivataan keinoja. ”Niistä nuorista, joilla ei peruskoulun jälkeen ole työtä eikä koulutusta paikkaa, useampi kuin joka neljäs on ulkomaalaistaustainen. Vaarana on, että merkittävä osa ulkomaalaistaustaisista nuorista syрjäytyy eikä koko elämänsä aikana pääse kiinni suomalaiseen yhteiskuntaan.” Näin todetaan työ- ja elinkeinoministeriön raportissa (HS 24.10.2013). Etenkin nuorten naisten tilanne huolettaa asiantuntijoita. ”Suomessa on OECD-maista kaikkein eniten toisen maahanmuuttajapolven 15–34-vuotiaita naisia, jotka ovat työelämän ja opintojen ulkopuolella. Heitä on 30 prosenttia kaikista toisen polven maahanmuuttajanaaisista. Vastaava osuus samanikäisistä suomalaistaustaisista on raportin mukaan 15 prosenttia.” Näin todetaan Poliisiammattikorkeakoulun, Tilastokeskuksen ja THL:n raportissa (AL 17.2.2016). Tiettyjen maahanmuuttajaryhmien (esimerkiksi venäläisten) todetaan jossakin määrin eristäytyvän muusta yhteiskunnasta. Vakavimmillaan syрjäytymisen pelätään johtavan rikollisuuteen ja

radikalisoitumiseen. Jotkin haastateltavat kritisoivat myös suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää ja näkevät, että se voi passivoida maahanmuuttajia. Kaikkiaan huoli syrjäytymisestä johtuu myös siitä, että se on suuri ongelma jo ennestään kantaväestön nuorilla ilman maahanmuuttoakin, joten maahanmuuton uskotaan vain lisäävän jo olemassa olevaa ongelmaa.

Maahanmuuton tuomat **taloudelliset kustannukset ja uhka hyvinvointivaltiolle** ovat aineistossa paljon esillä. Tämä teema on maailmanlaajuisesti yksi keskeisimpiä uhkia mitä maahanmuutosta keskustellessa nostetaan esiin. Odotetusti näin on myös Suomen tapauksessa.

Maahanmuuttajat halutaan saada nopeammin töihin ja taustalla kytee pelko Suomen huoltosuhteen heikentymisestä. ”Väestötieteelliset tutkimukset eivät osoita, että maahanmuutolla voitaisiin ratkaista väestön ikääntymistä”, näkee väestötieteen Professori Pekka Martikainen (HS 25.2.2016). Maahanmuuttajien todetaan tarvitsevan paljon palveluja, kuten kouluja, päivähoitoa ja terveydenhoitoa. Heidän alleviivataan olevan taloudellinen taakka varsinkin silloin, jos kotouttaminen epäonnistuu.

Kaiken valmiiksi tarjoamisen uskotaan olevan vääränlaista auttamista ja maahanmuuttajien vastaanottamisen sijaan apua tulisi monien mielestä kohdentaa suoraan paikanpäälle lähtöalueille. Ovatpa jotkut tulleet jopa laskeneeksi pikkutarkkoja arvioita kustannusten määräistä. ”Tarkin arvio tähän mennessä toteutuneista kustannuksista tulee perussuomalaisten Suomen Perusta – ajatushautomon Samuli Salmiselta. Sen perusteella työikäinen Somaliassa tai Irakissa syntynyt henkilö aiheutti vuonna 2011 julkiselle sektorille keskimäärin noin 10 000 euroa enemmän menoja kuin maksoi veroja. Nykyiseen pakolaiskriisiin sovellettuna se tarkoittaisi 100 miljoonan euron kuluja vuodessa (HS 24.3.2017).” Esiin nousee myös se, että monet pitävät valtaosaa tulijoista ”elintasosurffareina”, jotka eivät edes tarvitsisi apua. Heidän auttamistaan ei pidetä suomalaisten velvollisuutena. Maahanmuuttajien täyden palvelun väitetään myös olevan pois kantaväestön lapsilta ja vanhuksilta. Tämä on erittäin tyypillinen argumentti, kun vedotaan maahanmuuton tuomiin ongelmiin.

Maahanmuuttajien **työttömyys** on merkittävä yhteiskunnallinen haaste nousten usein esiin myös tässä aineistossa. Yleisesti ottaen koetaan, että maahanmuuttajien työllistyminen on liian hidasta tai sitä ei tapahdu lainkaan. Sosiaalidemokraattisten Opiskelijoiden puheenjohtaja Anette Karlsson kirjoittaa muuten myönteisessä mielipidekirjoituksessaan (TS 16.11.2013): ”Työ- ja elinkeinoministeriön Kotoutumisen kokonaiskatsauksen (2013)

mukaan vuonna 2010 koko maan työttömyysaste oli 10,4 prosenttia, kun maahanmuuttajien työttömyysaste oli 22,7 prosenttia.”

Yleinen maahanmuuttoa puoltavien argumentti on Suomessa, että se tarjoaa vastauksen maamme työvoimapulaan ja etenkin nuorten maahanmuuttoa toivotaan. Tässä aineistossa kuitenkin myös nuorten maahanmuuttajien työllistymistilanne koetaan huolestuttavaksi. ”Suomi on onnistunut OECD-maista heikoimmin toisen sukupolven maahanmuuttajien kouluttamisessa ja työelämään integroimisessa (HS 18.2.2016).” Työllisyyden parantamiseksi halutaan kaikki keinot käyttöön, kuten palkkatuki, oppisopimukset ja turvapaikanhakijoille suunnattu vapaaehtoistyö. Lähi-idästä ja Somaliasta tulleiden koetaan työllistyvän kaikista heikoimmin. Kärkevimmissä puheenvuoroissa maahanmuuttajien työttömyyden nähdään olevan jopa uhka hyvinvointivaltiolle. Aineistossa toistuu myös tälle diskurssille ominainen näkemys siitä, että maahanmuuttajien työllistämiseen panostaminen on pois suomalaisilta pitkäaikaistyöttömiltä, ja voi herättää heissä katkeruutta.

9.2.3 Rikollisuus

Maahanmuuttajien rikollisuus ja sen eri muodot saavat aineistossa paljon mainintoja. Kuten maahanmuuttodiskurssissa yleensä, myös Suomen kontekstissa kasvavan maahanmuuton ja rikollisuuden lisääntymisen välille viritellään yhteyttä. Etenkin tietynlaisten rikollisuuden muotojen kasvun uskotaan olevan liki täysin seurausta maahanmuutosta.

Henki- ja väkivaltarikoksien osalta uutisiin sisältyvät sekä jo tapahtuneet rikokset että niiden uhkalla spekulointi. Aineisto käsittää muutamia yksityiskohtaisia kuvauksia tapauksista. ”Karkotuspäätöksen saanut mies hyökkäsi poliiseja kohti veitsi kädessään Helsingin Puotilassa viime vuoden toukokuussa. Maanantaina hänet tuomittiin Helsingin hovioikeudessa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta sekä oikeusavustajan ja maahanmuuttoviranomaisen uhkailusta”, kirjoitettiin Helsingin Sanomissa (11.9.2017). Yleisesti ottaen maahanmuuton todetaan lisänneen ja uskotaan edelleen lisäävän henki- ja väkivaltarikosten määrän kasvua. Esimerkiksi Aamulehden uutisessa (27.2.2016) tutkija Martti Lehti Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista sanoo, että ”Viime vuosina Helsingissä maahanmuuttajien henkirikollisuuden taso on ollut neljänneksen korkeampi kuin muun väestön.” Kuten oli sosiaalisen segregaatoin kohdalla, myös henki- ja väkivaltarikollisuuden nähdään eskaloituvan suurissa keskuksissa.

Eräiden maahanmuuttajaryhmien riskiä syyllistyä henki- ja väkivaltarikoksiin sekä toisaalta joutua niiden uhriksi pidetään muita korkeampana. Lähi-Idästä ja Afrikasta saapuvien henkilöiden korkeampi riski syyllistyä henki- ja väkivaltarikoksiin nousee monessa kohtaa esiin. Puutteet maahanmuuttajien taustojen selvittämisen osalta vaivaavat monia.

Väkivaltainen rikostausta haluttaisiin saada selvitettyä paljon nykyistä tehokkaammin.

Etenkin turvapaikanhakijakriisin ollessa huipussaan, vastaanottokeskusten perustaminen pienille paikkakunnille herätti huolta. Sen uskottiin tuovan mukanaan väkivallan uhan.

Väkivaltarikollisuuden uutisoitiin työllistäneen runsaasti poliisia samoin vastaanottokeskuksissa tapahtuneiden levottomuuksien. Radikalisoituvien nuorten pelätään myös kannustavan muita väkivaltaan. Niin ikään esimerkiksi vankiloissa uutisoidaan ilmenevän väkivaltaan yllyttävää ideologiaa sekä uskonnolla perusteltua väkivaltaa.

Järjestäytyneen rikollisuuden kohdalla esiin nousee etenkin uhka huumorikollisuuden kasvusta. Joissakin maininnoissa puhutaan esimerkiksi irakilaisten mukanaan tuomasta järjestäytyneestä huumorikollisuudesta, joka toimii kokonaan ilman suomalaisia välikäsiä. Myös Baltian maat ja niiden korkea osuus järjestäytyneestä rikollisuudesta Suomessa mainitaan aineistossa useasti. Näin ollen myös järjestäytynyt rikollisuus kuten muutkin rikollisuuden muodot ovat voimakkaasti rodullistamiseen liittyviä teemoja.

Uutisissa tuodaan toisaalta myös ilmi huoli siitä, että järjestäytynyt rikollisuus voi käyttää hyväkseen maahanmuuttajia. Monet tulijat joutuvat turvautumaan ihmissalakuljettajien palveluksiin ja voivat jäädä tästä velkaa salakuljettajille. ”Rajavartiolaitoksen arvion mukaan Suomessa toimii kourallinen rikollisjengejä, jotka tuovat henkilöitä laittomasti rajan yli Suomeen (AL 10.11.2015).” Osa tulijoista saattaa olla myös suoranaisten ihmiskaupan uhreja. Tämä taas johtaa pitkään jatkuessaan eriarvoistumiseen ja huono-osaisuuden lisääntymiseen yhteiskunnassa. Nämä seikat ilmentävät hyvin kirjallisuuskatsauksessa käsitellyn siisrtolaisteollisuuden suurta roolia laittoman maahanmuuton taustalla.

Järjestäytynyt rikollisuus on myös yhteydessä laittomaan maassaoloon. Joissakin uutisissa esitetään huoli siitä, että järjestäytynyt rikollisuus voi yrittää rekrytoida riveihinsä kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita. Näin arvioi esimerkiksi entinen poliisiylijohtaja Mikko Paatero Turun Sanomissa (8.9.2016). Ihmiskaupan yleistyminen Suomessa koetaan varteenotettavaksi uhaksi tulevaisuudessa. Sitä pidetään myös osaltaan seurauksena Suomen toimimattomasta maahanmuuttopolitiikasta.

Omaisuusrikokset eivät ole aineistossa merkittävä teema. Valtaosa maininnoista on uutisia, joissa kerrotaan tapahtuneista omaisuusrikoksista. Mainintoja saavat näpistykset, varkaudet sekä esimerkiksi nettipetokset. Huomionarvoista on se, että maahanmuuttajien tekemien omaisuusrikosten todetaan kasvaneen. Myös omaisuusrikoksien kasvu on yhteydessä järjestäytyneen rikollisuuden lisääntymiseen.

Seksuaalirikokset saavat aineistossa paljon mainintoja, ja niitä voi pitää merkittävänä maahanmuuttajiin yhdistettynä uhkana. Eniten huolta herättävät seksuaalinen ahdistelu ja raiskaukset. Rikosten katsotaan olevan selvässä kasvussa. Aamulehden uutisessa (4.1.2017) todetaan, että ”Poliisille ilmoitetuissa seksuaalirikoksissa ulkomaalaisten epäiltyjen osuus kasvoi. Seksuaalisessa ahdistelussa kasvua ilmoitettujen rikosten määrässä oli 202 prosenttia ja raiskausrikoksissa noin 64 prosenttia. Poliisin STT:lle kokoamissa tiedoissa on verrattu tammi-marraskuun tietoja, sillä vuoden 2016 joulukuun tietoja ei ole vielä saatavilla.”

Raiskauksista vaaditaan tekijöille kovempia tuomioita. Aamulehden uutisessa 27.11.2015 perussuomalaiset naiskansanedustajat vaativat raiskauksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten ripeämpää karkottamista. ”Tilannetta ei voi hyssyttellä. Jokainen raiskaus on liikaa”, toteaa kansanedustaja Ritva Elomaa. Etenkin Lähi-idästä ja Afrikasta tulleet mainitaan aineistossa useasti. ”HS uutisoi toukokuussa, että irakilaisien tekemiksi epäilty seksuaalirikokset kääntyivät rajuun kasvuun viime vuonna (HS 1.8.2017).” Naisten ahdistelu joukolla on uusi epämiellyttävä ilmiö. Jotkin haastatellut poliisit pitävät absurdina ja huolestuttavana, että keskustelupalstoilla syyllistetään toisinaan suomalaisnaisia ahdistelun uhreiksi joutumisesta.

Sukupuolittunut väkivalta saa aineistossa muutamia mainintoja. Sillä viitataan maahanmuuttajien usein omiin naispuolisiin perheenjäseniinsä kohdistamaan väkivaltaan tai pakottamiseen. Sen muotoja ovat esimerkiksi perheväkivalta ja pakkoavioliitot. Erittäin valitettavia esiin nousevia seikkoja ovat myös lapsiavioliitot ja tyttöjen ympärileikkaukset. Maahanmuuton myötä niin sanotun kunniaväkivallan pelätään yleistyvän, jonka äärimmäisenä muotona ovat kunniamurhat. Valtaosa tapauksista liittyy naisten kokemaan fyysiseen väkivaltaan tai uhkailuun ja painostukseen. Ilmi tulee se tosiasia, että viranomaisten kyky puuttua sukupuolittuneeseen väkivaltaan on heikko. Usein itse ilmoituksen tehnyt nainen saattaa perua sen tai muuttaa tarinaansa, kun mies on paikalla kuulusteluissa.

9.2.4 Kansallinen turvallisuus

Kansallinen turvallisuus käsittää uhat, jotka vaarantavat Suomen yleistä turvallisuutta. Se pitää sisällään erilaisia ekstremismin muotoja ja ilmentää maahanmuutto-turvallisuus yhteyttä sekä sen muutosta.

Kantaväestön radikalisoituminen eroaa muista koodeista siinä, että siinä uhkan muodostavat kantaväestöön kuuluvat henkilöt. Toisaalta tässäkin tapauksessa se on yhteydessä maahanmuuttoon, sillä kiihtyvän maahanmuuton nähdään johtavan myös suomalaisten radikalisoitumiseen. Kantaväestön radikalisoitumista ilmentävät väkivaltainen ääriliikehdintä, vihamielisyys ja muukalaisvastaisuus sekä näihin yhteydessä oleva rasismi.

Skinikulttuuri vaikuttaisi olevan nousussa. ”Olen seurannut ääriliikehdintää Suomessa ja se on selvästi kasvamaan päin”, toteaa Keskusrikospoliisin erikoistutkija Tuija Hietaniemi (AL 15.2.2016). Edellä mainittuihin ilmiöihin yhdistetään protesti- ja katupartio liikkeit. Etenkin katupartiointi herättää haastateltavissa hyvin kaksijakoisia tunnelmia. Joku kokee niiden tuovan turvaa, mutta useammat kokevat niiden vain lisäävän väkivallan uhkaa ja turvattomuuden tunnetta. Paljon puhutaan myös suoranaisten fasismin ja uusnatsismin uhasta. Niiden pelätään saavan tulevaisuudessa yhä enemmän jalansijaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Monessa tapauksessa esitetään, että näissä liikkeissä harjoitetaan aatteellista väkivaltaa ja sitä pyritään oikeuttamaan vetoamalla esimerkiksi kuvitteelliseen naisten suojeluun.

Monet kantavat huolta maahanmuuttajien turvallisuudesta ja uutisoinnissa toistuvat usein maininnat vastaanottokeskuksiin tehdyistä polttopulloiskuista. ”Turvapaikanhakijatilanne toi poliisille paljon töitä myös sen takia, että poliisi on myös joutunut puuttumaan kantaväestön tekemisiin. Vastaanottokeskuksiin on esimerkiksi tehty yli kymmenen polttopulloiskua (HS 10.4.2016).” Myös oman maan kansalaisten turvallisuus tuntuu pelottavan, sillä ääriliikkeiden kynnyksen käyttää väkivaltaa myös kantaväestöön uskotaan laskeneen. ”Vanhat skinit ovat taas saaneet kannatusta ja alkaneet muodostaa ryhmiä. He eivät suuntaa toimintaansa vain ulkomaalaisiin vaan myös oman maan kansalaisiin”, toteaa poliisi Itä-Uudeltamaalta (AL 6.3.2016). Kotimaisen ääriliikehdinnän kasvulla nähdään olevan myös kauaskantoisempia seurauksia. Mikäli maahanmuuttajia kohdellaan huonosti ja heihin kohdistuu väkivaltaa, tämän pelätään myös johtavan terroristijärjestöjen kiinnostumiseen Suomesta. Monet aistivat, että monikulttuurisuuden vastustus ja pelko ovat lisääntyneet yhteiskunnassa. Varsinkin sosiaalisessa mediassa tapahtuvan vihapuheen ja nimittelyn katsotaan yleistyneen. Ihmisiä

tuntuu myös ärsyttävän se, että ulkomaalaisvastaiset ovat selvästi suvaitsevaisia äänekkäämpiä käytäessä julkista maahanmuuttokeskustelua. Tämä ylläpitää vaikutelmaa maahanmuuttajavihamielisestä asenteesta.

Niin sanotut **kyberuhat** saavat aineistossa vain muutaman maininnan. Näihin kuuluvat digitalisaatioon liittyvät uhkat kuten hybridi-vaikuttaminen, trollikampanjat ja ylipäättään kyberrikollisuus. Hybridi-vaikuttaminen tarkoittaa tässä tapauksessa lähinnä psykologisin keinoin tapahtuvaa määrätietoista yhteiskunnan sisäisen eripuraa aikaansaamista, millä tähdätään yleisen yhteiskuntajärjestyksen horjuttamiseen (Ulkopoliittinen instituutti, MATINE-hanke). Kyberuhat liitetään vahvasti Venäjään ja ovat pikemminkin valtiotason toimintaa, eivätkä siksi nouse niin paljon aineistossani esiin. Toisaalta sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välinen dialektiikka tiedostetaan ja kyberuhkiin varautumista pidetään tulevaisuudessa tärkeänä.

Laiton maassaolo on yksi aineistossa toistuvasti esiin nousevista uhkista. Tämä oli odotettavissa. Myös Suomessa laitton maahanmuutto mielletään ongelmallisimmaksi maahanmuuton muodoksi ja pitkään jatkuessaan erittäin haitalliseksi yhteiskunnalle. Sisäministeriö pitää sitä jopa suurimpana huolenaiheenaan ja painottaa, että katoavat turvapaikanhakijat tuovat mukanaan esimerkiksi kasvavan rikollisuuden uhan.

Laitton maahanmuutto yhdistetään aineistossa voimakkaasti ihmissalakuljetukseen ja sitä kautta järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Se on siis yksi monialaisista uhista, joilla voi olla kauaskantoisia seurauksia. Laittomien maassaolijoiden määrän kasvua pidetään myös osoituksena rajavalvonnan ongelmista, kun jopa ilman minkäänlaisia papereita olevia henkilöitä pääsee maahan. Ongelman uskotaan myös olevan kasvamaan päin.

”Lähtitulevaisuudessa Suomi on uudenlaisessa tilanteessa, sillä maassa laittomasti oleskelevien määrä uhkaa nousta tuhansiin (HS 6.9.2017).” Maahanmuuttolinjan tiukentamisen ei myöskään uskota edesauttavan asiaa. ”Poliisi arvioi, että luvattomasti maassa oleskelevien henkilöiden määrä lisääntyy tulevaisuudessa samalla, kun kielteisen turvapaikkapäätöksen saavien henkilöiden määrä kasvaa (HS 27.1.2017).” Tämä puoltaa jo moneen kertaan kirjallisuuskatsauksessa esitettyä havaintoa siitä, että rajavalvonnan ja maahanmuuttolinjan tiukentuessa laittoman maahanmuuton osuus maahanmuuton kokonaismäärästä kasvaa. Uhkana on se, että väärin paperien käyttö maahanmuuttajien keskuudessa yleistyy. Tämä vaikeuttaa entisestään ihmisten taustojen selvittämistä, mikä voi ikävimmillään johtaa Turun puukotusten kaltaisiin tragedioihin. Monet tulijat eivät suostu

käännytykseen, ja mikäli sitä ei onnistuta toimeenpanemaan, laittoman maahanmuuton pelätään lisäävän maahanmuuton kokonaismäärää merkittävästi.

Laittomasti maassa olevat ovat sosioekonomisesti erittäin haavoittuvassa asemassa. Ilmiö on siis voimakkaasti yhteydessä eriarvoistumiseen. Laittomien maahanmuuttajien sanotaan olevan jatkuvasti muiden armoilla. Se johtaa siihen, että he eivät voi ilmoittautua esimerkiksi työnhakijoiksi, vaan joutuvat turvautumaan kerjäämiseen ja ovat alttiita hyväksikäytölle. Laittoman maahanmuuton katsotaan olevan voimakkaasti yhteydessä pimeiden- ja halpatyömarkkinoiden kasvuun sekä katuelämän ja kodittomuuden yleistymiseen.

Saavuttamattomat alakulttuurit tarkoittavat sitä, että viranomaisten yhteyden maahanmuuttajiin ollessa heikko, syntyy ihmisryhmiä, jotka elävät pitkälti eristyksissä muusta yhteiskunnasta. Heidän integroitumisensa yhteiskuntaan on epäonnistunut. Maininnoissa nousee esiin se, että he elävät usein lähes täysin oman etnisen ryhmänsä parissa.

Ilmiö on yhteydessä syrjäytymiseen ja sitä kautta eriarvoistumiseen. Se on usein laittoman maahanmuuton seurausta. Saavuttamattomia alakulttuureja ilmentävät esimerkiksi rikollisuuteen taipuvaiset nuorisojengit. Kun viranomaisten yhteys johonkin ihmisryhmään on olematonta ja samoin vastavuoroisesti ryhmän kunnioitus viranomaisia kohtaan, on mahdollista, että ryhmässä pystytään suunnittelemaan esimerkiksi terroritekoja. Näitä alakulttuureja uhkaa syntyä etenkin suuriin kaupunkeihin. Näin uskoo myös sisäministeri Petteri Orpo: ”Vetoan suomalaisiin kuntapäittäjiin ja kuntiin nyt erityisen painokkaasti, että kuntapaikkoja turvapaikan saaneille annettaisiin. Jos kuntapaikkoja ei löydy, he hakeutuvat kasvukeskuksiin (HS 16.5.2016)”.

Taisteluista palanneilla viitataan konfliktialueilta (esimerkiksi Irakista ja Syyriasta) Suomeen saapuviin maahanmuuttajiin, jotka esitetään aineistossa merkittävänä vaaratekijänä. ”Osalla heistä on taistelukokemusta ja taktista osaamista. He voivat olla entisiä sotilaita tai poliiseja. Kyllä heistä voi muodostua uhka”, tuumii Keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot (HS 10.4.2016).

Levottomissa olosuhteissa oleilleiden ja taistelleiden henkilöiden traumaattisten kokemusten ja väkivallankäytön pelätään vaikuttaneen heidän moraaliinsa. ”Aseelliseen toimintaan osallistuneilla henkilöillä voi olla alentunut kynnys väkivallan käyttöön”, siteerataan sisäministeriön raporttia Helsingin Sanomissa (7.2.2017). Monet ovat huolissaan siitä, että Isisin menettäessä alueitaan, yhä enemmän tällaisia entisiä taistelijoita alkaa virrata Eurooppaan ja he voivat nousta ääripiireissä mielipidevaikuttajiksi. Pahimmassa tapauksessa

pelätään, että Suomeen voisi syntyä kokonaisii terroristiverkoston soluja. Suomesta todetaan myös lähteneen huomattava määrä ihmisiä vierastaistelijoiiksi. Tämä ilmiö on osaltaan yhteydessä syrjäytymiseen.

Terrorismi ja radikalisoituminen ovat saaneet aineistossa koodeista kaikkein eniten mainintoja. Oli toki odotettavissa, että aiheesta kirjoitetaan paljon, sillä viime vuosina se on ollut länsimaisissa tiedotusvälineissä jatkuvasti tapetilla. Silti näin mittava näkyvyys pienen Suomen sanomalehdistössä oli yllättävää.

Terrorismi koetaan erittäin suureksi uhaksi ja sen yleistymistä Suomessa pelätään. Osa ihmisistä jopa tulkitsee niin, että Suomen Euroopan suurimpiin maihin verrattuna vähäinen valvonta saattaa houkutella tulevaisuudessa terroristeja tänne. ”Terrorismiin syyllistyneet voivat hakeutua Suomeen, jos he ajattelevat, että he pääsevät täällä helpommalla”, sanoo kansanedustaja Laura Huhtasaari ja korostaa pitävänsä terrorismia uhkana (HS 17.12.2015). Monet ovat huolissaan siitä, että konflikteja lietsotaan suomalaisten ja maahanmuuttajien välille ja mielipidevaikuttamisen kuten esimerkiksi jihadilla houkuttelun koetaan yleistyneen. Terrorismi yhdistetään voimakkaasti islamiin ja erityistä huolta herättävät yksinsaaupuvat miehet. ”Suojelupoliisi on nostanut terrorismin uhkatasa kesäkuussa 2014 ja uudelleen marraskuussa 2015. Suurimman terrorismin uhan muodostavat raportin mukaan väkivaltaista jihadismia kannattavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät (HS 7.2.2017).”

Etenkin turvapaikanhakijoiden joukossa pelätään Suomeen soluttautuvan terroristeja ja taisteluista palanneet henkilöt assosioidaan niin ikään potentiaalisiksi vaaratekijöiksi. Kaikkein uhkaavimpana joukkona nähdään väkivaltaisen jihadismin kannattajat. Juurettomat ja epätoivoiset nuoret miehet ovat monen mielestä erityisen alttiita liittymään terroristijärjestöihin. Toimettomana ja usein toivottomassa tilanteessa ne voivat tarjota elämälle sisältöä.

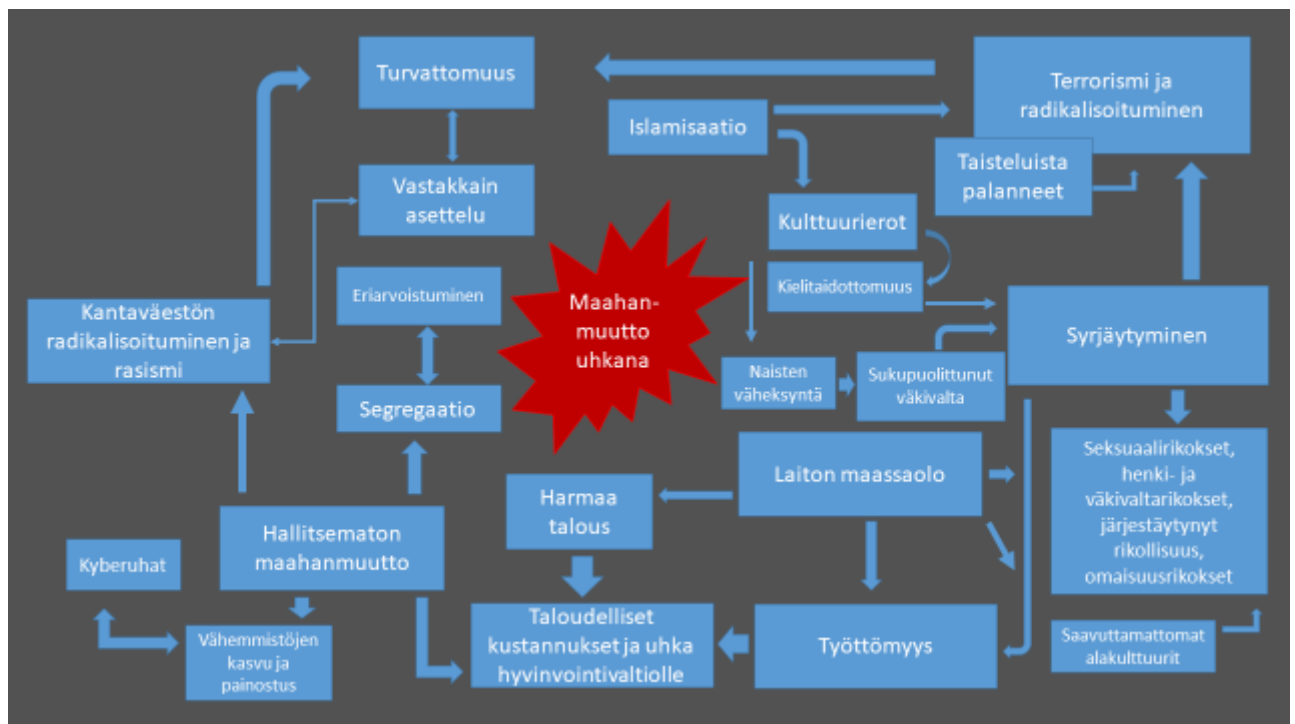
Maahanmuuton koetaan lisäävän **turvattomuuden** tunnetta yhteiskunnassa. Kyseessä on kuitenkin hyvin subjektiivinen kokemus. Rasismi, rikokset ja negatiivinen ilmapiiri ovat omiaan pitämään tätä tunnetta yllä puolin ja toisin. Turvattomuuden tunnetta luovat ihmisten mukaan niin rikollisverkostot kuin toisaalta myös kotimaiset katupartiot. Moni toivoo, että turvattomuuden taustatekijöistä voitaisiin käydä avoimempaa keskustelua. ”Sekä ulkomaalaisten vihaajat että maahanmuuttoa sokeasti tai tahallaan ihailevat ovat vaarallisia ryhmiä. He lisäävät käytöksellään klikkiytymistä ja negatiivisuutta. Turvattomassa Suomessa kellään ei ole turvapaikkaa.” Näin kirjoittaa Alan Salehzadeh mielipidekirjoituksessaan (AL

4.2.2016). Viha- ja väkivaltapuheen koetaan lisäävän ja ylläpitävän turvattomuutta yhteiskunnassa. Moni kokee myös, että tilanne on pahenemaan päin, kun poliisin määrärahoja pienennetään. Toisaalta aineistossa esiintyy myös puheenvuoroja, joissa oletetaan, että turvattomuus ei ole lisääntynyt maahanmuuton myötä.

9.2.5 Uhkien yhteenveto ja niitä aineistossa tuottaneet tahot

Kuvaan 5 olen yhteenvetona visualisoinut diskurssianalyysin antia ajatuskartan muotoon. Kuvassa näkyvät kaikki käyttämäni uhkakoodit siten, että laatikoiden koko kuvaa mahdollisuuksien mukaan uhkan merkittävyyttä eli sen saamien mainintojen määrää. Nuolet havainnollistavat aineistossa esiinnousseita uhkien välisiä syy- ja seuraussuhteita. Kaikkia toisiinsa yhteydessä olevia uhkia ei tietenkään ollut mielekästä eikä edes mahdollista yhdistää nuolin.

Etenkin eriarvoistuminen, hallitsematon maahanmuutto, laitton maassaolo ja syrjäytyminen ovat aineistossa merkittäviä muihin uhkiin johtavia tekijöitä ja toisaalta niiden seurauksia. Varsinkin maahanmuuttajien syrjäytyminen on avainasemassa, joka voi johtaa esimerkiksi terrorismiin, rikollisuuteen, työttömyyteen ja eriarvoistumiseen. Se voi olla myös seurausta esimerkiksi hallitsemattomasta maahanmuutosta, laittomasta maahanmuutosta kulttuurieroista, naisten heikosta asemasta tai ylipäättään eriarvoisuudesta sekä kantaväestön rasismista tai muusta syrjinnästä. Tässä mielessä kotouttaminen on selvästi yksi avaintemoista, joilla maahanmuutosta seuraavia uhkia voidaan torjua.

Kuva 5. Ajatuskartta uhkista ja niiden välisistä suhteista

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että diskurssianalyysin tulokset uhkien osalta olivat myös Suomen kontekstissa hyvin samankaltaisia kuin uhkadiakurssissa yleensä länsimaissa. Ainakin aiheeseen tutustumassani kirjallisuudessa oli esillä paljon samoja teemoja. Terrorismin ja radikalisoitumisen saama suurin viittausmäärä ei kerro tietenkään koko totuutta. Kyse on osaltaan siitä, kuinka uhkia haluaa ryhmitellä. Yhteenlaskettuna esimerkiksi rikollisuus koodiryhmä sai 72 viittausta, joten se voisi olla suurin yksittäinen uhka, jos en olisi jaotellut eri rikollisuuden muotoja erikseen. Ei ole oikeastaan edes relevanttia etsiä yhtä suurinta yksittäistä uhkaa. Tärkeämpää on mielestäni löytää suuret linjanvedot aineistossa. Suomen sanomalehdistön maahanmuuttouutisoinnin painopiste on selvästi havaittavissa. Esillä ovat eniten kansallinen turvallisuus, rikollisuus ja taloudelliset uhat.

Taulukko 3. Aineistossa uhkia tuottaneet tahot ja niiden lukumäärät

Koodit	Koodien lukumäärät
EU:n komission edustajat	1
Kansalaiset	5
Kotimaiset äärijärjestöt	1
Maahanmuuttajataustaiset henkilöt	7
Muut asiantuntijat	7
Perussuomalaiset poliitikot	16
Poliisiviranomaiset	37
Poliitikot	9
Professorit ja tutkijat	19
Rajavartiolaitos	1
Raportti tai tutkimus	6
Sisäministeriö	7
Sosiaali- ja maahanmuuttoviranomaiset	7
Työ- ja elinkeinoministeriö	2

Diskurssianalyysissä minua kiinnosti myös tietää aineistossa esiin nousevien uhkien lisäksi se, ketkä niitä Suomen sanomalehdistössä tuottavat. Taulukkoon 3 on listattu tahot, jotka aineistossa esittävät maahanmuuton uhkana tai haasteena sekä kunkin tahon lukumäärät aineistossa. Tahot on listattu siten, että yhden uutisen kaikki eri haastateltavat saivat maininnan. Jos taas uutisessa oli vain yksi puhuja, kyseinen taho sai vain yhden maininnan, oli pa viittauksia sinänsä kuinka monta hyvänsä. Merkille pantavaa on se, että lähes kaikki lausunnot ovat peräisin asiantuntijoilta. Kansalaislähteitä on vain muutama. Tämä heijastelee oletustani siitä, että sanomalehdistössä maahanmuuttokeskustelua käydään hyvin pitkälti asiantuntijoiden toimesta. Näin ollen myös tulokset ovat kenties merkitsevämpiä, informatiivisempia ja luotettavampia kuin keskustelupalstoilla käytävät provokatiiviset maahanmuuttovastaisten henkilöiden toisiaan toistavat keskustelut.

Selvästi eniten viittauksia aineistossa on poliiseilta ja muilta poliisihenkilöiltä. Tämä osoittaa, että Suomessa poliisi on ja haluaa olla osa julkista maahanmuuttokeskustelua. Poliisin huomattavan suurta osuutta viittauksista selittää osaltaan se, että aineistossa oli yksi erittäin pitkä uutinen, joka käsitteli raporttia poliisien asenteista maahanmuuttoon liittyen. Tässä uutisessa oli paljon viittauksia ja ne olivat kaikki peräisin poliiseilta ympäri Suomea. Poliisi on muutenkin maahanmuuttokeskustelun keskiössä. Se on taho, joka tuottaa paljon tilastoja

maahanmuuttajien yhteiskunnassa aiheuttamista ongelmista kuten erilaisista rikoksista. Rikoksista uutisoitaessa lukijoille välittyy negatiivissävyytteisiä mielikuvia maahanmuuttajista.

Paljon viittauksia on myös eri alojen professoreilta ja tutkijoilta. He ovat arvostetussa asemassa yhteiskunnallisista asioista keskusteltaessa, ja se näkyy heidän puheenvuorojensa määrässä sanomalehtikirjoituksissa. Kun kirjoitetaan maahanmuutosta, hyvin usein käännytään professorien ja tutkijoiden puoleen. Heiltä pyydetään aiheeseen kommentteja ja heidän tutkimuksiaan käytetään tukemaan omia argumentteja.

Niin ikään poliitikot ovat aineistossa paljon äänessä. Huomionarvoista on se, että perussuomalaisilta poliitikoilta on aineistossa enemmän viittauksia kuin muilta poliitikoilta yhteensä. Siksi päätin käyttää heitä tässä omana ryhmänään. On luonnollista, että poliitikkoja haastatellaan sanomalehtikirjoituksissa paljon. He ovat kuitenkin ne henkilöt, jotka viime kädessä päättävät maahanmuuttopolitiikasta. He ovat myös tärkeitä mielipiteiden ja julkisten linjausten välittäjiä ja vaikuttavat osaltaan kansalaisten mielipiteisiin.

Perussuomalaisten poliitikkojen puheenvuorot ovat aineistossa huomattavasti suorasanaisempia ja kriittisempiä kuin muiden. Tämä ei toki yllätä, onhan maahanmuuttokriittisyys noussut puolueessa kärkiteemaksi viime vuosina. Arvailujen varaan sen sijaan jää se, kuinka paljon perussuomalaiset poliitikot edustavat linjauksissaan puoluetta ja sen valitsemaa linjaa ja kuinka paljon omaa todellista mielipidettään. He ovat kuitenkin suomalaisessa kotimaisessa sanomalehdistössä se taho, mikä kaikkein aktiivisimmin toteuttaa maahanmuuton turvallistamista esimerkiksi juuri turvallistamisteorian näkökulmasta.

Yhtä tärkeää kuin listata maahanmuuttoa käsitteleviä tahoja on kuitenkin myös se, miten ja millä sanavalinnoilla tai referensseillä maahanmuuttajien muodostamaa uhkaa perustellaan. Mitkä ovat ne retoriset keinot, joilla puhuja pyrkii vakuuttamaan yleisön uhan olemassaolosta? Tätä varten siirryn seuraavassa osiossa käsittelemään tekemääni retorista analyysiä aineiston teksteistä.

9.3 Retoriikka uhkien taustalla

Tässä osiossa esittelen retorisen analyysin tulokset. Retorinen analyysi on toteutettu samalla periaatteella kuin diskurssianalyysi. Kävin aineiston huolellisesti läpi ja koodasin siellä käytössä olleet retoriset keinot. Tämän jälkeen selasin vielä aineiston läpi toiseen kertaan täydentäen havaintoja. Erona diskurssianalyysin toteuttamiseen oli se, että siinä missä

diskurssit olivat itse nimeämiäni, vakuuttelevat retoriset keinot olen kahta keinoa lukuun ottamatta poiminut teoksesta *Diskurssianalyysi* (Jokinen et al. 2016). Analyysin tuloksia havainnollistaa taulukko 4, johon on listattu aineistossa käytetyt retoriset keinot ja niiden esiintymismäärät aineistossa. Käyn seuraavaksi jokaisen retorisen keinon yksitellen läpi esitellen, mitä kukin tarkoittaa ja miten ne esiintyvät aineistossa.

Taulukko 4. Aineistossa käytetyt retoriset keinot ja niiden lukumäärät.

Koodit	Koodien lukumäärät
Ääri-ilmaisujen käyttö	15
Etäännyttäminen omista intresseistä	1
Itsetodettuun vetoava strategia	18
Jälkiviisastelu	14
Kategorioiden käyttö	25
Konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen	9
Kontrasti	4
Kvantifiointi	52
Liittoutumisasteen säätely	4
Metaforien käyttö	3
Puhujakategorioilla oikeuttaminen	42
Skenaariot	34
Sosiaalisiin normeihin tukeutuva strategia	16
Tosiasiapuhe	7
Vaihtoehtottomuusstrategia	7
Vasta-argumentilta suojautuminen	1
Yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen	47
Viittauksia yhteensä	299

Ääri-ilmauksilla tehostetaan tekstissä haluttua sanomaa. Niitä käyttämällä voidaan alleviivata haluttuja merkityksiä ja luoda vaikutelma kiistattomasta totuudesta, tai tuoda esiin säännönmukaisuuksia (vrt. aina, joka kerta, ei koskaan) (Jokinen et al. 2016: 363).

Aineistossani ääri-ilmaisujen käytöllä on selvä yhteys kvantifiointiin eli määrällistämiseen. Aineistossa käytetään esimerkiksi sellaisia ilmaisuja kuten *kaikkein eniten, aivan liian suuri, kaikki, raju kasvu* ja niin edelleen.

Aamulehden uutisessa 6.3.2016, joka käsittelee Lännen Median poliiseille teettämää mittavaa kyselyä, eräs poliisi haluaa korostaa turvapaikanhakijakriisin aiheuttamaa painetta toteamalla, että ”Asiasta on muodostunut aivan liian suuri taloudellinen kriisi Suomelle.” Näin hän korostaa sanomansa painokkuutta, mikä tulee vielä uskottavasta positioista (poliisi). Näin asia saadaan vaikuttamaan kiistattomalta.

Poliisi Ammattikorkeakoulun, Tilastokeskuksen ja THL:n maahanmuuttoa ja turvallisuutta käsittelevässä tutkimuksessa (AL 17.2.2016) todetaan: ”Suomessa on OECD-maista kaikkein eniten toisen maahanmuuttajapolven 15–34-vuotiaita naisia, jotka ovat työelämän ja opintojen ulkopuolella.” Vertailupohjaksi on valittu iso suhteellisen homogeeninen joukko OECD-maat ja termi *kaikkein eniten* korostaa Suomen huolestuttavan korkeaa nuorten maahanmuuttajanaisten työttömyyttä. Lukija ei voi olla huolestumatta aiheesta. Teuvo Hakkaraisen mielenilmaus ”Kaikki muslimit eivät ole terroristeja, mutta kaikki terroristit ovat muslimeja” Aamulehden uutisessa (19.7.2016) alleviivaa hänen huoltaan Islamin ja terrorismin välisestä yhteydestä. Vaikka väite ei tietenkään pidä paikkaansa, ääri-ilmaukset iskulauseessa jäävät mieleen ja ovat omiaan ajamaan haluttua islamin vastaista agenda.

Vastaavasti ääri-ilmauksilla voidaan myös korostaa maahanmuuttajien heikkouksia. ”Kotouttamistoimenpiteet onnistuvat vain hyvin pienelle väkimäärälle. Työtä löytyy vain pienelle joukolle ja yrittäjäyys onnistuu vain harvoilta.” Näin näkee asian eräs poliisi Aamulehden uutisessa (6.3.2016). Ääri-ilmaisujen käyttö voi ilmentää määrällisyyden lisäksi myös säännönmukaisuutta. ”Tarvitsemme suomalaismiehiä kertomaan turvapaikanhakijoille, mitkä ovat naisen oikeudet Suomessa ja että seksuaalinen häirintä on aina väärin. Miehen sanomana viesti menee paremmin perille.” Näin ilmaisee huolensa seksuaalisesta häirinnästä kansanedustaja Ritva Elomaa (AL 27.11.2015). Kokonaisuutena ääri-ilmaisuja sisältävien viittausten lukumäärä (15 virkettä) on aineistossa kuitenkin maltillinen. Väitän tämän perustuvan siihen, että sanomalehdistössä kirjoitukset ovat asiasisältöisempiä. Jos analysoidaisiin esimerkiksi MV-lehden juttuja tai maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvien henkilöiden blogikirjoituksia, ääri-ilmaisujen käyttö olisi merkittävästi yleisempää.

Kun henkilö pelkää vaikuttavansa liian puolueelliselta oman asiansa tiimoilta, saattaa hän yrittää puheessaan **etäännyttää itsensä omista intresseistään** (Jokinen et al. 2016). Toisin sanoen yrittää tekeytyä puolueettomaksi. Helsingin Sanomien uutisessa 16.1.2017 sisäministeri Petteri Orpo kantaa huolta maahanmuuttajien työttömyydestä ja ilmaisee että, tarvittaessa on ”otettava kaikki keinot käyttöön” kuten esimerkiksi mahdollinen palkkojen pienentäminen ja oppisopimukset. Jotta hänen ja puolueen viesti ei vaikuttaisi liian negatiiviselta, hän muistuttaa Kokoomuksen kannan olleen maahanmuuttokeskustelussa ”humaani ja pragmaattinen” ja että ”hädänalaisia ihmisiä on autettava”. Tämä on ainoa kerta, kun aineistossa ilmenee etäännyttäminen omista intresseistä, eikä tämäkään ole silmiinpistävä esimerkki. Analysoitaessa esimerkiksi pelkästään poliitikkojen pitämiä puheita tai

haastatteluja joissa olisi mahdollista, että haastateltava olisi jäävi, tilanne olisi varmasti täysin toinen.

Itsetodettuun vetoava strategia on Jokisen et al. (2016: 151) mukaan yksi faktuaalistamisstrategioista, ja sen tehokkuus perustuu omakohtaisen kokemuksen voimaan vakuuttamiskeinona. Kun henkilöllä on esittää omakohtaisia kokemuksia maahanmuuton ongelmista, vaikuttavat sitä seuraavat väitteet uskottavammilta. ”Näen päivittäin työssäni Helsingissä huonon integroitumisen tuloksia. Kohta niitä tuloksia on vielä paljon enemmän. Tilanne ei ole poliisin hallinnassa, koska maahantulijoiden taustoja ei pystytty riittävästi selvittämään eikä poliisin resurssit riitä tulijoiden valvomiseen. Lisäksi joukossa on varmuudella Isis-taistelijoita, mikä tuo mukanaan aivan uudenlaisia uhkia (AL 6.3.2016).” Poliisi pohjustaa tässä ensin väitteensä omakohtaisella päivittäisellä kokemuksella, mikä antaa hänelle ikään kuin mandaatin esittää sitä seuraavat argumentit.

Helsingin Sanomien uutinen 14.4.2017 käsittelee Suomeen syntymässä olevaa ulkomaalaisten hyväksikäyttöön perustuvaa harmaata taloutta. ”On vaikea laskea, kuinka monta tuttua on pimeissä töissä. Niin monta tulee mieleen heti tältä istumalta. Vastaanottokeskuksessani varmaan ainakin 50 ihmistä tekee tällaisia töitä.” Tässä uutisessa haastateltu turvapaikanhakija kertoo kouriintuntuvasti omakohtaisen kokemuksen aiheesta, jossa hän myös esittää arvion siitä, kuinka monta kohtalotoveria hänellä on pelkästään omassa vastaanottokeskuksessaan. Lukijalle välittyy tällaisilla esimerkeillä kuva siitä, että harmaan talouden käyttö leviää yhteiskunnassamme lähes pandemian lailla. Itsetodettuun vetoava strategia on erityisen tehokas vakuuttamiskeino, kun siihen yhdistää konsensuksen vastapuolen kanssa. Näin toimii kansanedustaja Laura Huhtasaari (HS 17.12.2015), joka toteaa useiden maahanmuuttajien olleen häneen yhteydessä liian löysien maahanpääsykriteerien johdosta ja lisää, että ”hekin ovat huolissaan Suomen turvallisuudesta”. Itsetodettuun vetoava strategia onkin melko yleinen tapa vakuuttaa maahanmuuton luomaa uhkaa aineistossani.

Jälkiviisastelu on ensimmäinen kahdesta itse nimeämästäni retorisen keinosta. Päädyin tällaisen retorisen keinon nimeämiseen, sillä aineistossa toistuu 14 kertaa jälkikäteen tapahtuva spekulointi, jolla tuodaan ongelma esiin periaatteella: ”Minähän sanoin...”. ”Kun viime syksynä vastaanottokeskusta perustettiin, Kajaanin poliisi kertoi lehdessä, kuinka tämä paikka on heidän mielestään liian kaukana. Poliisilla on matkaa tänne 40 kilometriä. Nyt ollaan sitten nähty mitä tapahtuu”, toteaa Otanmäkeläismies viitaten paikkakunnalla

tapahtuneeseen surmaan, josta epäiltynä oli kaksi irakilaista turvapaikanhakijaa (AL 15.9.2016). Kun näin tuodaan esiin, että kansalaisten toimesta on jotakin ratkaisua vastustettu jo etukäteen ja vastustuksen laiminlyöminen seurauksena on hyvin valitettava lopputulos, saadaan aikaan painokkaampi vetoomus ongelman poistamiseksi tulevaisuudessa.

Niin sanottu jälkiviisastelu tuntuu aineistossa olevan erityisen yleistä nimenomaan turvapaikanhakijakeskustelussa, jossa halutaan ilmaista tyytymättömyyttä toteutettuun politiikkaan ja penätään muutosta. ”Poliisin näkökulmasta VOK:it on laitettu aivan väärin paikkoihin. Sellaisiin pieniin taajamiin, missä on sattunut olemaan joku tyhjä iso kiinteistö. Poliisiasemat vaan on aivan toisaalla. Miksei tässä toteutettu sitä keskittämistä, mitä tehdään koko ajan muutoinkin?” Näin saman asian ilmaisee Sisä-Suomesta kotoisin oleva poliisi (AL 6.3.2016). Kaiken kaikkiaan jälkiviisastelu koskee hyvin pitkälti juuri Syksyä 2015 ja Kevättä 2016, jolloin turvapaikanhakijatilanne oli pahimmillaan. Mielenilmauksissa korostuu, että Suomi ei ollut haastateltavien mielestä varautunut tilanteeseen kyllin hyvin.

Kategorioiden käyttö perustuu siihen, että niitä hyödyntämällä voidaan toteuttaa haluttua agendaakin kuten kritiikkiä tai vastaavasti puolustamista (Jokinen et al. 2016: 354).

Kategorioiden käyttö maahanmuuttokeskustelussa on erittäin yleistä ja sitä ilmenee melko paljon myös aineistossani. Toiselle maahanmuuttajat ovat taakka, toinen taas näkee heidät mahdollisuutena. Maahanmuuttokritikko voi erotella tulijat heidän motiivinsa tai panoksensa perusteella ”elintasosurffareihin”, ”loisiin”, ”apua tarvitseviin” ja niin edelleen. Tämä on kategorisointia ja maahanmuuttokeskustelussa se pohjaa usein me vs. muut (self vs. other) – ideologiaan.

Kun maahanmuuttokeskustelussa käytetään kategorioita kritiikkiin, luodaan usein toiseutta. ”Työvoimapulasta puhuminen on pilkantekoa kaikkia työttömiä kohtaan. Lisäksi maassa jo olevien ulkomaalaisten työttömyys on merkittävästi korkeampi kuin suomalaisten.” Näin kirjoittaa perussuomalainen kansanedustaja Maria Lohela mielipidekirjoituksessaan (TS 20.9.2014). Hän kategorisoi ulkomaalaiset erilleen muista kansalaisista. Näin syntyy vaikutelma ulkomaalaisen toiseudesta, oli hän sitten töissä tai ei. Turun Sanomien uutisessa (3.10.2015) toinen perussuomalainen kansanedustaja toteaa, että ”nyt tulleet turvapaikanhakijat ovat lähinnä elintasosurffareita, sillä eniten Syyrian kriisistä kärsivät sinne jääneet naiset ja lapset”. Tässä kielteinen kategorisointi koskee henkilöitä, joita kansanedustaja nimittää elintasosurffareiksi. Heidät erotellaan Syyriaan jäävistä naisista tai lapsista, jotka kansanedustajan mielestä tarvitsevat kyllä apua.

Kategorisointia voidaan käyttää myös puolustautumiseen. ”Imaamien keskuudessa on sekä maltillisia hengellisiä arvoja, rauhaa ja vuoropuhelua arvostavia että sharia-lain puolesta vannovia ja länsimaalaisia arvoja halveksuvia henkilöitä. Jälkimmäisten ajatusmaailmasta myös maltillinen muslimiyhteisö on huolissaan”, lainaa kirjoittaja kahta kurdiliiton edustajaa (HS 27.1.2015). Tässä kurdiliiton edustajat kategorisoivat imaamit kahteen leiriin, jossa on sekä hyviä maltillisia imaameja ja toisaalta sharia-lain nimeen vannovia. Näin he haluavat osoittaa, että kaikki imaamit eivät suinkaan ole länsimaita halveksuvia. Kategorioiden käyttö on pitkälti myös yleistämistä. Ihmisiä luokitellaan puoliväkisin ryhmiin. Kategorisointia on myös kehystäminen, jolla turvallistamisteorian mukaan saadaan aikaan vaikutelma esitetyn uhan todellisuudesta.

Konsensuksella tai asiantuntijalausunnolla vahvistaminen on keino tehostaa haluttua sanomaa, jonka avulla se ei ole pelkkä esittäjän oma näkemys, vaan se saa taustatukea muilta (Jokinen et al. 2016: 350). Se on erityisen yleinen retorinen keino varsinkin akateemisessa maailmassa, jossa kirjoittajan täytyy osoittaa jotakin evidenssiä väitteilleen. Tässä aineistossa se ei kuitenkaan ole kovin yleisesti käytetty (9 viittausta) retorinen keino.

”Asiantuntijat ja maahanmuuttajat ovat itsekkin sitä mieltä, että sosiaaliturva voi passivoida ja sillä holhotaan vähän liikaa”, toteaa dosentti kotoutumisen ongelmista Helsingin Sanomissa (18.2.2016). Näin hän ei vaikuta olevan ajatuksineen yksin, vaan vahvistaa sanomaansa myös asiantuntijoiden ja maahanmuuttajien konsensuksella. Perussuomalaiset naiskansanedustajat haluavat nopeuttaa raiskauksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkotusprosessia (AL 27.11.2015) ja toteavat, että ”Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen mukaan Lähi-idästä ja Afrikasta tulleet henkilöt ovat yliedustettuina raikaustilastoissa”. Tämä on tyypillinen esimerkki konsensuksella tai asiantuntijalausunnolla vahvistamisesta, jossa käyttämällä esimerkkinä toisen arvostetun tahon konsensusta saadaan vahvistettua omaa ajettavaa asiaa.

Kontrastin käytöllä voi niin ikään tukea omaa mielipidettään. Maahanmuuttokeskustelussa kontrastin käyttö liittyy usein vastakkainasetteluun maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä. Kategorioiden käytön tapaan myös kontrastilla voidaan tuottaa toiseutta ja se kumpuaa usein halusta erotella maahanmuuttajat jotenkin ”meistä muista”.

”Suomi on taantumassa; maahanmuutto ei siis ole pelastanut taloutta”, kirjoittaa mielipidekirjoituksessaan perussuomalaisten kansanedustaja Maria Lohela (TS 20.9.2014). Näin hän kontrastoi esimerkin avulla maahanmuuttajien väitetyn tarpeen tarpeettomaksi, koska heidän maahantulonsa ei ole auttanut Suomea ylös taantumasta, vaan hänen mukaansa

pikemminkin päinvastoin. Helsingin Sanomissa (21.1.2017) ollaan huolissaan Lähi-Idästä ja Somaliasta saapuvien työllistymisestä ja siteerataan Pellervon taloustutkimusta.

”Palkansaajina oli neljän vuoden jälkeen 14 prosenttia ja opiskelijoina 21 prosenttia.

Kahdeksan vuoden jälkeen työssä oli 18 prosenttia ja opiskelijana 17”, todetaan Lähi-Idästä ja Somaliasta saapuvista. Kontrastiksi perään todetaan ”Esimerkiksi Virosta sekä Länsi- ja Etelä-Euroopasta saapuvista neljän vuoden jälkeen oli työssä yli puolet. Työttöminä tai työelämän ulkopuolella oli reilu kolmannes.” Näin käyttämällä kontrastina muualta saapuvien hyvää työllistymistä, saadaan Lähi-Idästä ja Somaliasta saapuvien työllistyminen vaikuttamaan vielä entistä kehnommalta. Kontrastin käyttö on aineistossani kuitenkin vähäistä. Se on tyyppisempää esimerkiksi mainonnalle, jossa oma tuote halutaan esittää ylivertaisena muihin verrattuna. Totean, että provosoivampaa lähdemateriaalia käytettäessä, kontrastin käyttö olisi yleisempää.

Kvantifiointi eli numeerinen tai sanallinen määrällistäminen on erittäin yleinen retorinen keino, aineistossani jopa kaikkein yleisin. Jokisen et al. (2016: 358-360) mukaan kvantifiointissa on tärkeää tarkastella, mitä määrällistäminen pitää sisällään ja toisaalta mitä mahdollisesti jätetään kertomatta. Edelleen Jokisen et al. mukaan on niin ikään syytä pohtia valittua tarkastelu-ulottuvuutta. Tarkemmin, onko sen kokoa muutettu siten, että haluttu asia on saatu paremmin esiin (vrt. korostettua vähäisyyttä tai paljoutta). Kaiken kaikkiaan on tärkeää pitää mielessä, että kvantifiointi on aina tulkinnanvaraista, ja kun kvantifiointia tehdään, analysoijan tulee pohtia, onko tätä muistettu tuoda esiin (Jokinen et al. 2016: 358-360).

”Ulkomaalaisten tekemiksi epäilty raiskausrikokset lisääntyivät viime vuonna edellisvuoden 180:stä 217:ään, kertoo poliisihallitus. Ulkomaalaisten epäilty pahoinpitelyt nousivat 3 200:sta 4 000:een (TS 29.1.2016).” Edellä on tyyppinen näyte kvantifiointista aineistossani. Siinä uutisoidaan jonkin asian (tässä tapauksessa raiskausten ja pahoinpitelyjen) lisääntymisestä, jota tehostetaan käyttämällä tarkkoja lukumääriä. Esimerkiksi tässä tapauksessa kerrotaan rikosten kasvaneen ja se osoitetaan numeroin, mutta jätetään kertomatta suomalaisten vastaavat luvut. Niin ikään kertomatta jätetään se, kuinka paljon ulkomaalaisten määrät ovat muuttuneet edellisvuodesta. Onko ulkomaalaisten kokonaismäärään suhteutettuna edes tapahtunut kasvua näissä rikoksissa.

Kvantifiointilla pystyy tehokkaasti vahvistamaan jotain esitettyä argumenttia. ”Uskon, että se tapahtuu omin päin. Esimerkiksi vuonna 2014 oli 78 törkeää huumorikosta, joissa oli

epäiltyinä irakilaisia. Se osoittaa, että heillä on yhteydet kunnossa ja he pystyvät tuomaan huumeita markkinoille. En usko, että he tarvitsevat siinä suomalaisia tekijöitä”, toteaa keskusrikospoliisin päällikkö Robin Lardot viitaten maahanmuuttajien järjestäytyneeseen rikollisuuteen (HS 10.4.2016). Esittämällä yksityiskohtaisen tarkan lukumäärän irakilaisten epäillyistä huumerikoksista vuonna 2014, Lardot saa lukijan vakuuttuneeksi siitä, että hän tietää mistä puhuu ja se tekee hänen sanomastaan lukijalle uskottavampaa.

”32 500 maahantulijaa, joista suurin osa ei pakene Syyrian sotaan, mikä alun alkaen esitettiin massamuuton syyksi. Olen itse haastatellut turvapaikanhakijoita, eikä yksikään ollut Syyrian telttaleiriltä karkuun lähtenyt. Isis on irakilaisten tekosyy.” Näin toteaa poliisi Lounais-Suomesta (AL 6.3.2016). Tässä on malliesimerkki siitä kuinka kvantifioinnilla voidaan saada lukija vakuuttuneeksi vaikkapa täysin hallitsemattomasta maahanmuutosta. Poliisi mainitsee vuoden 2015 pakolaiskriisin aiheuttaman korkean piikin (32 500) maahantuloissa ja lisää siihen hatusta vedettyn arvion siitä, että suurin osa heistä ei ole sotaa paossa. Tämän jälkeen hän toteaa itse haastatelleensa turvapaikanhakijoita, joista kuuleman mukaan kukaan ei ole peräisin Syyrian telttaleireiltä. Tässä kohtaa hän jättää tarkastelu-ulottuvuuden täysin hämärän peittoon. Lukija ei voi tietää onko haastateltavia ollut 3 vai 30. Oleellista on se, että heistä 100 % on poliisin mukaan tullut Suomeen muusta syystä kuin sodan ajamana. Lopuksi hän toteaa painokkaasti Isisin olevan irakilaisten tekosyy.

Liittoutumisasteen säätelyllä tarkoitetaan puhujan positiota suhteessa esitettyyn asiaan, eli jakaako hän myös itse esitetyn näkemyksen, vai toimiiko vain passiivisena välikätenä ja siten luo itsestään neutraalin mielikuvan (Jokinen et al. 2016: 348). Aineistossani liittoutumisasteen säätelyä esiintyy vain neljästi.

Aamulehden Teemu Selänteen blogikirjoitusta käsittelevässä uutisessa 28.1.2016 Selänteen todetaan kirjoittaneen blogissaan ”ettei hänellä ole mitään hädänalaisia turvapaikanhakijoita vastaan, eikä hän hyväksy rasismia”. Seuraavaksi Selänne toteaa ”ettei hyväksy rikollisuutta eikä erityisesti raiskauksia missään olosuhteissa tekijän taustasta riippumatta”. Näin hän tulee säädelleeksi liittoutumisen astettaan. Ensimmäisessä lauseessa hän sanoutuu irti rasismista ja on halukas auttamaan hädänalaisia turvapaikanhakijoita. Toisessa lauseessa hän tuomitsee rikokset ja raiskaukset jyrkästi kaikissa olosuhteissa. Kyseessä on siis samalla myös oikeastaan etäännyttäminen omista intresseistä. Vaikka liittoutumisasteen säätely on vähäistä aineistossani, se on erittäin tyypillistä maahanmuuttokeskustelussa silloin, kun esitetään kannanottoja. Kuten Selänteen tapauksessa, kun esitetään kritiikkiä vaikkapa

maahanmuuttajien tekemistä raiskauksista ja rikoksista, samaan aikaan varotaan leimautumista esimerkiksi rasistiksi sanoutumalla toisessa lauseessa siitä irti.

Metaforien käyttö (3 kertaa) on niin ikään aineistossani hyvin harvinaista. Toisaalta kuten Jokinen et al. (2016: 362) toteavat, kielessä on paljon “uinuvia” metaforia, joita ei tule välttämättä edes havainneeksi. ”Kaikkiaan Suomeen on tullut viime ja tänä vuonna noin 35 000 turvapaikanhakijaa, joista viranomaisarvioiden mukaan 2 500 on teillä tietymättömillä.” Näin todetaan Helsingin Sanomissa (16.5.2016). Sanonta “teillä tietymättömillä” luo raflaavamman ja uhkaavamman kuvan kuin vain toteamus siitä, että heidän olinpaikkaansa ei tiedetä. ”Suvaitsevainen puoli on ollut niin hiljaa, että korvia särkee”, toteaa puolestaan Petteri Orpo maahanmuuttokeskustelun vastakkainasettelusta (HS 16.1.2017). Käyttämällä metaforaa, hän saa samalla myös ilmaistua rivien välistä oman tyytymättömyytensä suvaitsevaisen puolen passiivisuuteen. Jälleen kerran totean, että metaforien vähäisyys johtuu pitkälti siitä, että kyseessä on sanomalehtiaineisto. Ihmisten välisessä maahanmuuttokeskustelussa tai vapaamuotoisemmissa kirjoituksissa niiden käyttö on varmasti yleisempää.

Puhujakategorioilla oikeuttamisen voi tiivistää siihen, että arvostetusta asemasta lausuttu argumentti saa enemmän painoarvoa kuin vähemmän arvostetusta asemasta esitetty argumentti (Jokinen et al. 2016: 346). Aineistossani puheenvuoroja käyttävät toistuvasti tutkijat, poliitikot, professorit ynnä muut asiantuntijat (ks. Taulukko 3.). Maahanmuuttokeskustelulle tuntuu olevan hyvin tunnusomaista, että haastatteluja haetaan nimenomaan asiantuntijatahoilta ja heidän mielipiteilleen annetaan enemmän painoarvoa haettaessa konsensusta omalle mielipiteelle. Puhujakategorioilla oikeuttaminen on yksi yleisimmistä retorisisista keinoista aineistossani. Se kertoo siitä, että asiantuntijapuhe on sanomalehdistön palstoja hallitseva keskustelun muoto, jossa henkilön korkea status oikeuttaa hänet esittämään argumentteja sisällöstä riippumatta. Valtaosa aineistoni uutisista sisältääkin puhujakategorioilla oikeuttamista.

Skenaariot ovat toinen itse nimeämistäni retorisisista keinoista. Tarkoitan skenaarioilla sitä, että puhuja esittää maahanmuuttajista uhkana puhuessaan jonkun ennustuksen tai tulkinnan siitä, kuinka asiat tulevat tulevaisuudessa olemaan. Skenaariolla saadaan luotua vaikutelma, että, jos kyseiselle ongelmalle (esimerkiksi hallitsematon maahanmuutto) ei nyt tehdä jotain, seurauksena on jokin negatiivinen tulema. Tällainen tehokeino toistuu aineistossa peräti 34 kertaa, joten se ei ole vähäpätöinen retorinen taktiikka. Skenaariot ovat tavallaan

temporaalisesti käänteinen vastakohta jälkiviisastelulle, jossa spekuloidaan jälkikäteen maahanmuuttopolitiikassa tehtyjä virheitä.

”On iso uhka, jos pakolaistaustaisten kotouttamisessa ei onnistuta”, toteaa sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nerg (HS 18.2.2016). Sen kummemmin asiasta seuraavia uhkia erittelemättä Nergin kommentista välittyy vaikutelma, että pakolaistaustaisten kotoutumisen onnistuminen on erittäin tärkeää. Mikäli näin ei tapahdu, seuraukset ovat negatiivisia. ”Supon mukaan on vaarana, että joku näistä globaalisti toimiviin jihadistiryhmiin verkottuneista taistelijoista luo kotiin palattuaan Suomeen terroristiverkoston solun”, kirjoitetaan puolestaan Suomesta Syyriaan taistelemaan lähteneistä (HS 3.4.2014). Tässä esimerkissä spekuloidaan kansalaisia suuresti koskettavan terrorismin kasvavalla uhalla, mikäli Suomesta päästetään taistelijoita Isisin joukkoihin ja myöhemmin takaisin. ”Mielenosoituksen on kutsunut koolle maahanmuuttoa vastustava, äärioikeistolaisena pidetty Finnish Defence League -järjestö. Järjestäjät sanovat olevansa huolestuneita ääri-islamilaisuuden leviämisestä maahanmuuton mukana (AL 12.11.2015).” Tässä uutisessa äärijärjestön luoma skenaario on, että ääri-islamilaisuus yleistyy maahanmuuton myötä.

Sosiaalsiin normeihin tukeutuva strategia on yksi faktuaalistamisstrategioista. Se perustuu enemmistö-periaatteeseen, jossa enemmistön etu asetetaan ensimmäiseksi vähemmistöjen kustannuksella (Jokinen et al. 2016: 165). Tämä on hyvin yleistä maahanmuuttoa kritisoivien puheessa. Maahanmuuttokeskustelussa tämä näkyy ”maassa maan tavalla” – ajattelussa. ”Turvapaikanhakijoiden olisi ymmärrettävä sen maan kulttuuria, jossa elävät viitaten seksuaalirikoksiin. Maassa maan tavalla. Kaikki saavat uskoa mihin haluavat kunhan kohdemaan lakeja ja kulttuuria kunnioitetaan”, linjaa poliisi (AL 6.3.2016). Hän tekee selväksi, että vähemmistön (turvapaikanhakijat) tulee mukautua Suomen kulttuuriin eikä päinvastoin. Monelle maahanmuuttoa kritisoivalle on ominaista myös tuoda esiin, että ensin pitää huolehtia oman maan kansalaisten tarpeista ennen kuin autetaan muita. Jos maassa haluaa olla, pitää hyväksyä täkäläiset pelisäännöt.

Tosiasiapuhe on tiettyjen asiantilojen esittämistä väistämättöminä tosiasioina ja se on tyypillistä esimerkiksi poliitikkojen puheessa (Jokinen et al. 2016: 352). Aineistossani tämän kaltainen esitystapa on kuitenkin vähäistä. ”Missä ovat valmiiksi suomenkieliset, korkeasti koulutetut maahantulijat? Sellaisia ei ole”, toteaa työperäistä maahanmuuttoa tutkinut Lena Näre (HS 25.2.2016). Tässä tämä valmiiksi kielitaitoisten maahanmuuttajien puuttuminen esitetään kiistattomana, mitä se eittämättä niin sanottuja paluumuuttajia lukuun ottamatta

onkin. Populistisemmissa puheenvuoroissa tosiasiapuheen osuus olisi varmasti merkittävästi korkeampi.

Vaihtoehdottomuusstrategia on faktuaalistamisstrategia, joka nimensä mukaisesti antaa lukijalle kuvan siitä, että ongelmaan on olemassa vain yksi ratkaisu tai, että lopputulos on vääjäämätön (Jokinen et al. 2016: 157). Näin ollen se muistuttaa paljon tosiasiapuhetta. Ero piilee siinä, että vaihtoehdottomuuspuheessa puhuja ei pyri häivyttämään itseään taustalle.

”Kun taloustilanne on huono, ei meillä ole varaa elättää köyhiä vanhuksia, jos maahanmuuttajat saavat täyden palvelun”, toteaa perussuomalaisten Jari Nalli (HS 12.3.2017). Tässä esimerkissä hän esittää, että köyhät vanhukset kärsivät väistämättä, mikäli maahanmuuttajille taataan täysi ylläpito. ”Minkäänlaista kehitystä parempaan suuntaan ei ole. Kun volyymit kasvavat ja kotouttamiskyvyt eivät millään tavalla kohene, niin tilanne tietenkin pahenee”, tuumii maahanmuuttajien syrjäytymisestä ja asuinalueiden gettoutumisesta puolestaan Jussi Halla-aho (HS 15.8.2017). Tässä esimerkissä Halla-aho antaa lukijan ymmärtää, että maahanmuuton jatkaessa kasvuaan, seurauksena on vääjäämättä nykyisen tilanteen paheneminen entisestään. Tosiasiapuheen tapaan vaihtoehdottomuusstrategiaa käytetään aineistossani vain 7 kertaa, joten se ei ole aineistossa erityisen tyypillinen retorinen keino.

Vasta-argumentilta suojautuminen tarkoittaa sitä, että oma mielipide suojataan jo valmiiksi mahdollisilta eriäviltä näkemyksiltä (Jokinen et al. 2016: 366). Se on varsin yleinen ja tehokas retorinen keino, joka on nähdäkseni melko tyypillistä, kun käytetään puheenvuoroja maahanmuutosta. ”En ole mikään rasisti, mutta”... Tähän tapaan alkaa keskustelutilaisuuksissa moni puheenvuoro. Aineistossani vasta-argumentilta suojautuminen tapahtuu kuitenkin vain yhden kerran. ”Kukaan ihminen ei ole ihmisenä laiton. En kuitenkaan haluaisi rakentaa Suomeen mallia, että laittomasti täällä olevaa kohdellaan samoin kuin laillisesti täällä olevia. Se on väärin niin täällä asuvien kuin täältä oleskeluluvan saaneiden kannalta.” Näin toteaa Päivi Nerg (HS 3.1.2017). Hän ennakoii ja torjuu mahdolliset syytökset ihmisten arvottamisen osalta ensimmäisellä lauseella ennen kuin esittää varsinaisen mielipiteensä. Vasta-argumentilta suojautumisen vähäisyys aineistossani kielii mielestäni siitä, että esitetty argumentaatio on pääosin melko neutraalia ja esittäjät ovat suhteellisen varmoja asiastaan. Toisekseen heillä ei ole juurikaan tarvetta yrittää liittoutua yleisön kanssa. Toisin on esimerkiksi poliitikkojen puheiden kanssa vaalien alla, jolloin he pyrkivät kaikin tavoin minimoimaan riskit äänten menettämisestä.

Yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen on aineistossani erittäin yleistä. Se tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että esitetään joku mielipide, jota vahvistetaan luettelomaisin esimerkein. ”Kun syödään, miehet saavat paremmat palat. Kun kysyy, miksi minun pitää tehdä näin, vastatetaan: ’koska olet nainen’. Naisen ajatellaan aina kuuluvan miehelle: isälle, veljelle tai puolisolle. Raiskauksia ja pahoinpitelyjä tapahtuu, joten on tavallaan ymmärrettävää, että perheet kontrolloivat naisten tekemisiä (HS 1.8.2017).” Näin yksityiskohtaisesti kuvaa Marzia Nazari naisten asemaa kurdityhteisössä.

Vakuuttaminen voi myös tapahtua tarinan tapaan esimerkiksi pohjustaen jonkin ikävän kehityksen taustaa. ”Terroristiryhmä voi tarjota juurettomuuden vastapainoksi vahvan identiteetin, selityksen koetulle kärsimykselle ja toimintamallin koetun epäoikeudenmukaisuuden poistamiseksi. Turun puukottaja on nuori, joka on elänyt vuosia Euroopan eri maissa ilman minkäänlaista kiinnekohtaa yhteiskuntaan. Tällainen nuorten miesten ryhmä on yksi, selkeästi tunnistettava riskiryhmä terroristisen kehityksen polulla”, kirjoitetaan Helsingin Sanomissa (27.8.2017). Tässä kirjoittaja antaa lukijan itse lukea rivien välistä, että juurettomista ja kurjista oloista ponnistavat nuoret miehet ovat erittäin alttiita rekrytoitaviksi terroristijärjestöjen palvelukseen. Näin ollen myös tämän juurettomuuden tunteen ja syrjäytymisen ehkäiseminen on tehokas tapa estää radikalisoituminen.

Olen tässä osiossa esitellyt aineistossani käytettyä retoriikkaa eli sitä, millä tehokeinoilla lukijaan pyritään vaikuttamaan. Seuraavassa osiossa pohdin tutkimukseni antia sekä diskurssianalyysin että retorisen analyysin osalta.

10. Pohdinta

Tässä osiossa käyn läpi tutkimukseni tuloksia sekä sitä, miten se vastaa asettamiini tutkimuskysymyksiin. Mitä johtopäätöksiä saaduista tuloksista voidaan vetää ja mitä se kertoo maahanmuuttoutisoinnista suomalaisissa sanomalehdissä?

Diskurssianalyysin osalta oletin, että keskustelun fokus on maahanmuuton tuomissa taloudellisissa kustannuksissa sekä maahanmuuttoon liitettyissä negatiivisten ilmiöiden kuten rikollisuuden ja muiden sosiaalisten ongelmien kasvussa. Tiedostin myös käynnissä olevan turvallisuusympäristön muutoksen ja oletin terrorismin uhalla spekuloinnin kasvaneen. Arvelin myös, että kulttuuriset kysymykset puhuttavat ihmisiä ja ne nähdään haasteena yhteiskuntaan ja sen täysivaltaisiksi jäseniksi integroitumisen tiellä.

Maahanmuuton mukanaan tuoma terrorismin ja radikalisoitumisen uhka sai aineistossa kaikkein eniten mainintoja. Tämä kertoo mielestäni siitä, että maahanmuuttokeskustelu seuraa myös Suomessa muiden länsimaiden esimerkkiä. Maahanmuutto on yhä enemmän myös turvallisuuskysymys. Painopiste on siirtynyt enemmän kulttuurisista haasteista kohti turvattomuutta ja pelon ilmentämää maailmaa. Kuten kirjallisuuskatsauksestani kävi ilmi, maahanmuutto-turvallisuus yhteys on muuttunut ja valtiollisista uhista on siirrytty kasvottoman, ennustamattoman terrorin aikaan. Tämä näkyy myös Suomen kontekstissa ja terrorismin pelätään lisääntyvän maahanmuuton kasvaessa. Kun terrori-iskut ympäri Eurooppaa ovat tulleet yhä lähemmäksi, on myös lisääntynyt terrorismin uhalla spekulointi. Aineistossani mainintoja on pääosin nimenomaan parin viime vuoden ajalta. Mielestäni terrorismin uhasta uutisointi ja siitä käytävä julkinen keskustelu lietsovat asiaa entisestään. Se on itseään ruokkiva ja pelosta lisää voimaa ammentava ilmiö. Jopa liian suuret mittasuhteet saanut hysteria on omiaan lisäämään negatiivista asennetta maahanmuuttajia kohtaan. Kaiken lisäksi mittava mediahuomio on juuri sitä, mitä terrorismit haluavat – luoda pelon ilmapiirin. Aineistossa käyty terrorismiin ja radikalisoitumiseen liittyvä keskustelu on selvästi nostanut esiin halun ja tarpeen tämän uhan ennaltaehkäisyyn. Ratkaisuksi ehdotetaan kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden nopeammat karkotusprosessit sekä ylipäättään nykyisen rajavalvonnan tehostaminen ja kiristäminen. Esille tulee myös kasvava ymmärrys terrorismiin ajavista vallitsevista olosuhteista tekijöiden kotimaissa.

Maahanmuuttajien, etenkin nuorten syrjäytyminen on toinen merkittävä uhka. Tämä johtuu osaltaan siitä, että syrjäytyminen on suuri haaste myös kantaväestön nuorilla. Syrjäytyminen on aineistossani siinä mielessä avainasemassa, että sen nähdään olevan merkittävä syy monelle negatiiviselle kehityskululle yhteiskunnassa ja samalla niiden seuraus. Sillä nähdään olevan yhteys moniin sosiaalisiin ongelmiin, kuten työttömyyteen, päihteiden käyttöön, rikollisuuteen ja huono-osaisuuden yleistymiseen. Merkittelevää tutkimuksen tuloksissa on se, että syrjäytymiskeskustelu on hyvin sukupuolittunut. Toki myös nuorten naisten syrjäytymisestä ollaan huolissaan, mutta nuoret maahanmuuttajamiehet mielletään suurimmaksi riskiryhmäksi ja erityisen alttiiksi syyllistymään esimerkiksi terrorismiin. Maahanmuuttajanuorten syrjäytyminen on tuonut esiin myös ongelmat suomalaisessa kotouttamisjärjestelmässä etenkin heidän koulutuksensa ja työllistämisensä osalta. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyä pidetään ensiarvoisen tärkeänä. Aiheesta aineistossani käytävä keskustelu ei siis suinkaan ole pelkästään ilkeää sormella osoittelua, vaan myös suomalaisen yhteiskunnan tehottomuus integrointiprosessissa on havaittu. Syrjäytymisen osalta

silmiinpistävää on aineistossani se, että siitä puhuvat lähinnä asiantuntijatahot, jotka penäävät kotouttamisprosessiin uudistuksia. Tämä on hyvä merkki. On alettu ymmärtää sitä, kuinka varhain osa nuorista alkaa osoittaa huolestuttavia merkkejä, ja kuinka tärkeää koulupudokkaiden määrän minimoiminen on niin maahanmuuttajien kuin kantasuomalaistenkin kohdalla.

Taloudelliset kustannukset ja uhka hyvinvointivaltiolle nousivat aineistossa melko odotetusti esiin. Etenkin taloudellisessa taantumassa tarponeen Suomen talouden elpymiselle kasvava maahanmuutto nähtiin haastavana. Myös kansallinen itsekkyyks nostaa puheenvuoroissa siinä mielessä päätään, että monet vetoavat maahanmuuttajien avustusten olevan pois vähävaraisilta suomalaisilta. Nykyisen kaltaisen maahanmuuttopolitiikan nähdään olevan liian salliva. Jotkut näkevät sen uhkaavan koko hyvinvointivaltion periaatetta, vaikka maahanmuuttajamäärät ovat olleet selvästi maltillisempia Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa. Moni kuitenkin näkee myös Suomen tarvitsevan maahanmuuttajien työpanosta ja iloitsee maan muuttumisesta monikulttuurisempaan suuntaan.

Osa pitää maahanmuuttoa Suomessa hallitsemattomana. Maahanmuuttajien määriä pidetään liian korkeina, ja kriitikot korostavat olevansa huolissaan tästä 2000-luvulla alati kasvamassa olleesta trendistä. Tuloksissa oli kuitenkin huomioitavaa se, että monet maahanmuuttoasiantuntijat eivät pitäneet edes huippuvuoden 2015 turvapaikanhakijamäärää varsinaisesti liian korkeana. Kysymys on heidän mielestään pikemminkin siitä, miten turvapaikanhakijoiden hakuprosessia ja sijoittelua hallinnoidaan. Monen mielestä maahan on yksinkertaisesti liian helppoa päästä ja käännytysprosessi on liian jäykkä ja hidas. Kun turvapaikanhakijoita pidetään jopa kuukausia toimettomina odottamassa päätöksiä tai valituspäätöksiä, uskotaan sen lisäävän turhautumista ja riskikäyttäytymistä.

Vaikuttaisi siltä, että juuri jäykäkö ja hidas byrokratia maahantulijoiden käsittelyssä tuottaa ongelmia. Myös Suomen kontekstissa nousi selvästi esiin huoli kasvavasta laittomasta maahanmuutosta ja maassa oleilusta. Virkavallan ulottumattomissa olevat ihmiset joutuvat sinnittelemään ilman minkäänlaista laillista tukiverkostoa. He joutuvat turvautumaan elääkseen pimeisiin töihin tai rikoksiin ja ovat alttiita hyväksikäytölle. Kun maassa on ihmisiä joiden henkilöllisyydestä saati taustoista ei ole tietoa, turvattomuuden tunne puolin ja toisin kasvaa. Laiton maahanmuutto onkin mielestäni yksi suurimpia yksittäisiä tekijöitä maahanmuuttoon liitettyjen uhkakuvien taustalla. Suomen laiton maahanmuutto eroaa suuresti esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Välimeren valtioiden vastaavasta. Ei Itämeren yli tulla

omatekoisilla paateilla tai Vaalimaalla kiipeillä raja-aitojen yli. Suomessa maahan saavutaan laillisesti raja-asemilla. Mutta, siinä vaiheessa kun tai jos kielteinen turvapaikkapäätös tulee, ihmisiä katoaa. Tässä piilee selvä ongelma, joka tulee ratkaista.

Kantaväestön radikalisoituminen ja rasismi oli yllättävänkin paljon esillä aineistossa. Monet haastatellut asiantuntijat ilmaisivat suoraan huolensa suomalaisten muukalaisvihan lisääntymisestä. Myös etenkin sosiaalisessa mediassa ja keskustelupalstoilla leviävää maahanmuuttajien ja suomalaisten vastakkainasettelua pidettiin ikävänä kehityssuuntana. Tämä on yksi niistä asioista, jonka voi nähdä olevan seurausta globaalista pakolaisvirtojen kasvusta. Kun mediassa rummutetaan pakolaisinvaasiosta Eurooppaan, ja myös Suomeen saapuvien pakolaisten määrät ovat viime vuosina kasvaneet, on selvää, että vastareaktioita kehittyy. Vaikka esimerkiksi äärioikeistolaiset maahanmuuttokriittiset ryhmittyvät ovat jonkin verran lisääntyneet, isossa kuvassa kyse on enemmän tavallisten suomalaisten varauksellisemmasta ja hieman epäluuloisesta suhtautumisesta tulijoita kohtaan. Nähdäkseni kyse on yhteiskunnallisella tasolla enemmän ksenofobiasta kuin suoranaisesta rasismista. Vierauden pelko tekee osalle kansan syvistä riveistä maahanmuuttajat monenkirjavine taustoineen ja kulttuureineen asiaksi, johon tulee suhtautua varauksella. He katsovat, että yhteiskunnan tulee voida kontrolloida sitä. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, että Suomessa olisi huolestuttavassa määrin nähtävissä rasismia ja muukalaisvihan kasvua. Pääosin myös asiantuntijat ja esimerkiksi poliitikot tuomitsevat Suomessa jyrkästi rasismia, ja aineistossa on selvästi havaittavissa, että heillä on halu auttaa hädänalaisia.

Maahanmuuttajien työttömyys nähtiin odotetusti ongelmana. Monissa puheenvuoroissa tukeudutaan tilastoihin, joiden mukaan maahanmuuttajien työttömyys on korkeampaa kuin kantaväestöllä. Kun suomalaisten työttömyysaste on muutoinkin verrattain korkea, maahanmuuttokriitikot näkevät esimerkiksi väestörakenteen muutokseen liittyvät puheet työvoimapulasta kantaväestön työttömiä loukkaavina. Maahanmuuttajille ei haluta erityiskohtelua työllisyyden parantamiseksi, sillä sen pelätään johtavan kantaväestön työttömien katkeroitumiseen. Suomi on taloudellisesti haastavassa tilanteessa ja valtion velkaantumisen kiihtyessä maahanmuuttajien korkean työttömyyden nähdään heikentävän taloutta entisestään. Tämä puoltaa kirjallisuuskatsauksessa esitettyä näkemystä siitä, että maahanmuuttajiin suhtaudutaan sitä penseämmin, mitä vaikeampi on maan sen hetkinen taloudellinen tilanne. Kuten syrjäytymisen, maahanmuuton hallinnoimisen ja tulijoiden kotouttamisen kohdalla, myös maahanmuuttajien työttömyyden osalta asiantuntijat antoivat paljon kritiikkiä kotimaiselle järjestelmälle. Esimerkiksi maahanmuuttajien (etenkin

turvapaikanhakijoiden) osaamisen kartoittamista pidettiin hyvin puutteellisena. Niin ikään maahanmuuttajien polkua työelämään pidetään liian pitkänä osaltaan jäykän ja hitaan byrokratian sekä vaaditun kielen opiskelun vuoksi. Maahanmuuttajataustaiset sekä monet poliitikot sanovat, että työllistymisen esteitä pitäisi purkaa ja lisätä työssä oppimista esimerkiksi oppisopimusten kautta.

Huolestuttavaa tuloksissa oli se, että esimerkiksi työttömyyden ja rikollisuuden osalta kategorisointia käytettiin paljon. Tiettyjen kansallisuuksien huonoa työllistymistä tai vaikkapa seksuaalirikoksiin syyllistymistä tuotiin monessa uutisessa esiin. Tämän kaltainen erottelu ei ole mielekästä. Se lisää negatiivisten mielikuvien syntymistä, yhteiskunnallista eriarvoistumista ja voi johtaa rodullistamiseen. Aineisto sisälsi useita uutisia, joissa käsiteltiin esimerkiksi maahanmuuttajien työllistymistä. Näissä uutisissa esiintyi jopa ministeritason poliitikkojen ulostuloja, joissa nostettiin esiin tiettyjen kansallisuuksien ja väestöryhmien ongelmia vaikkapa työllistymisen osalta. Pidän tämänkaltaista ilmaisua harkitsemattomana ja riskaabelina. Niin ikään joidenkin poliitikkojen voimakas, avoin islamin ja terrorismin yhdistäminen oli odotetun yleistä.

Nämä tässä pohdintaosiossa esiin nostamani teemat saivat aineistossa eniten mainintoja. Ne antavat sikäli jotakin käsitystä siitä, mitkä uhat hallitsevat maahanmuuttokeskustelua suomalaisessa sanomalehdistössä. Toki monet muutkin uhat olivat paljon esillä, kuten taisteluista palanneet maahanmuuttajat, rikollisuus, eriarvoistuminen ja sosiaalinen segregatio. Eniten mainintoja saaneiden uhkien osalta oleellista oli huomata, että niiden nähtiin selvästi olevan keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa toisiinsa. Näin ollen suomalaista maahanmuuttokeskustelua käytäessä ja maahanmuuttopolitiikkaa kehitettäessä tulisi jatkossa ymmärtää paremmin mahdollisten ongelmien monisyisyys ja yhteys toisiinsa. On vaikeaa edistää laillisesti maassa olevin maahanmuuttajien työllistymistä, jos samaan aikaan maassa oleilee laittomasti tuhansia kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, jotka tekevät pimeästi ylipitkiä työpäiviä nälkäpalkalla. Suomen on niin ikään haastavaa tehdä maahanmuuttajien määristä hallittavia sormia napsauttamalla, jos samaan aikaan Euroopassa tietyt valtiot toteuttavat käytännössä nollatoleranssia. Ne ottavat liki kaikki maahan saapuvat tulijat säilöön, ennen kuin karkottavat heidät maasta, ohjaten virtoja vain eteenpäin. Tämä ei ole kansallinen vaan globaali kysymys, joka vaatii yhteisiä pelisääntöjä. Mitä tulee terrorismin torjuntaan, on täysin absurdi ja ihmisoikeuksia loukkaava ajatus esimerkiksi kieltää maahanpääsy kaikilta yksin saapuvilta muslimimiehiltä. Sen sijaan iästä, uskontokunnasta ja sukupuolesta riippumatta, saapuvien ihmisten taustat tulisi voida selvittää tehokkaammin jo

rajalla. Mikäli henkilö on syyllistynyt aiemmin vakaviin rikoksiin tai epäilyttävään toimintaan (esimerkiksi hakiessaan turvapaikkaa toisaalta), tulisi informaatio olla tiedossa ja maahanpääsy estää jo rajalla. Nyt maassa oleillaan väliaikaismajoituksessa jopa kuukausia. Tarvitaan EU-tason yhteisiä toimenpiteitä ja linjauksia, ei summanmutikassa toteutettuja eriarvoisia ja epäloogisia päätöksiä.

Retorisen analyysin osalta minulla ei ollut minkäänlaisia ennakko-oletuksia siitä, millaisia keinoja maahanmuuttokeskustelussa käytetään lukijan vakuuttamiseksi. Tulin kuitenkin huomanneeksi nopeasti, että muutama vakuuttamisen keino oli toistuvassa käytössä. Aineistossa esillä oli paljon sellaisia tahoja ja henkilöitä, joiden esitystyylin perusteella maahanmuutosta käytävä keskustelu ilmentää turvallistamisteorian periaatetta myös Suomessa. Median huomio maahanmuutolle on ollut massiivista ja syksyn 2015 aikana se saavutti ”kriisin” mittasuhteet. Viimeistään tällöin siitä tuli kansallinen turvallisuuskysymys, jota varten on jopa teetetty useita raportteja ja analyysseja. Maahanmuuton turvallistamista toteutettaessa on käytetty apuna kehystämistä, eli sen uhkana esittävät tahot kuvaavat aihetta halutusta negatiivisesta perspektiivistä. Uhkakuvan kanssa ristiriidassa oleva tai kehykseen sopimaton informaatio jätetään kertomatta. Käyn seuraavaksi vielä lyhyesti läpi aineistossani eniten esiintyneet retoriset keinot, ja mitä se mielestäni kertoo suomalaisessa sanomalehdistöstä diskurssin tuottajana ja ylläpitäjänä.

Käytetyin yksittäinen retorinen keino oli kvantifiointi. Se kertoo siitä, että tarkkoja lukumääriä ja prosentteja halutaan maahanmuuttoa koskien kuulla. Tyypillistä on, että haluttua asiaa (esimerkiksi maahanmuuttajien tekemiä rikoksia) korostetaan numeroin, mutta mahdolliset lieventävät asianhaarat jätetään kertomatta. Niin ikään tarkastelu-ulottuvuus muokataan halutunlaiseksi, jotta argumentti saadaan mahdollisimman vakuuttavaksi. Luvut jäävät elävästi ihmisten mieliin. Tästä syystä kvantifiointi on sanomalehdistössä erittäin tehokas ja suosittu retorinen keino.

Yksityiskohdilla ja kertomuksilla vahvistetaan paljon omaa argumenttia. Tämä tapahtuu usein luettelemalla uhasta seuraavia haittoja luettelomaisesti, tai se tehdään kertomuksen tapaan, jolloin johdattelun avulla lukija saa itse oivaltaa asian olevan todella näin. Yksityiskohtaiset kuvaukset antavat maahanmuuton uhista puhuttaessa vakuuttavamman ja tarkemman kuvan. Siksi niitä käytetään runsaasti.

Puhujakategorioilla oikeuttaminen on paljon sanomalehdistössä käytössä. Kun puhutaan sensitiivisestä aiheesta kuten maahanmuutto, puhujan titteli on mahdollisuuksien mukaan aina

esillä. Tällä saadaan aikaiseksi luottamus lukijaan ja vakuuttavampi kaiku esitettyyn asiaan. Ihmisiä kiinnostaa kuulla asiantuntijoiden ja poliitikkojen mielipiteitä, ei niinkään kadunmiesten ajatuksia.

Maahanmuuttoa kritisoitaessa käytetään hyvin usein avuksi erilaisia skenaarioita. Näin saadaan vedottua ihmisiin oman ajetun agendan pohjalta. Taustalla on usein halu saada aikaan muutosta vallitsevaan tilanteeseen. Skenaariot ovat myös entistä vakuuttavampia, kun niihin saadaan yhdistettyä muita tehokkaita vaikuttamisen keinoja.

Mistä näiden edellä mainittujen retoristen keinojen kirjon suosio sitten kertoo? Mielestäni viesti on selvä. Ihmisille halutaan kertoa ja he haluavat kuulla tarkkoja lukuja maahanmuuttoon liittyen. Mikäpä olisi sen tehokkaampi tapa tuottaa maahanmuuttokritiikkiä, kuin esittää tarkkoja maahanmuutosta seuraavia negatiivisia kehityslukuja - mustaa valkoisella. Ihmiset haluavat myös kuulla yksityiskohtaisia kuvauksia asioista, eivätkä vain kuunnella poliitikkojen ylimalkaista jargonia. Esitetyt asiat kuullaan mieluiten asiantuntijoiden suusta, joilla on mandaatti esittää kansalle painokkaitakin puheenvuoroja. Maahanmuuttokeskustelussa tulevaisuus on tärkeämpää kuin nykyhetki. Tästä syystä skenaarioita hyödynnetään paljon. ”Jos emme tee asialle jotain nyt, Suomi ei ole entisensä 20 vuoden kuluttua.” Tämän kaltaisilla argumenteilla saadaan aikaan vomakkaita näkemyksiä ja uskotellaan, että näin ei voi jatkua.

Muistutan lopuksi, että tässä tutkimuksessa käytetty materiaali on peräisin uutisista, joista jokaisessa maahanmuutto tai siihen yhteydessä olevat ilmiöt ovat esitetty jollain tavalla uhkana tai haasteena. Pääosin suomalaisessa sanomalehdistössä aiheesta kirjoitetaan kuitenkin nähdäkseni varsin neutraalisti. Selvää on kuitenkin se, että aihe puhuttaa paljon ja siitä uutisointi on viime vuosina ollut selvässä kasvussa. Siksi tämän kaltaisille tutkimuksille on tarvetta.

Olemme kaikki tärkeitä osatekijöitä maahanmuutosta käytävässä keskustelussa. Kaikkea aiheesta saatavaa informaatiota ei pidä passiivisesti niellä pureksimatta, vaan on hyvä pohtia, miten monella tavalla asioita voidaan esittää. Maailma ja Suomi siinä mukana ovat uuden tilanteen äärellä. Globaali muuttoliike tulee kasvamaan ilmastonmuutoksen, konfliktien ja erilaisten vitaalien resurssien vajauksen seurauksena ennennäkemättömällä tavalla tulevaisuudessa. Maahanmuutosta saa ja pitää keskustella julkisesti. Myös kritiikki on ehdottoman tärkeää. Ihmisten on kuitenkin ymmärrettävä, että ilmiö on tullut jäädäkseen ja

siihen pitää sopeutua. Maahanmuuttokeskustelu kaikkineen on eräänlainen oppimisprosessi. Lopputuloks on juuri sen näköinen, millaisen siitä teemme.

Kirjallisuus

- Adamson, F. B. (2006). Crossing borders: international migration and national security. *International security*, 31(1), 165-199.
- Agnew, J. (1994). The territorial trap: the geographical assumptions of international relations theory. *Review of international political economy*, 1(1), 53-80.
- Antonsich, M., & Mavroudi, E. (2015). Ethno-cultural diversity and contemporary national societies.
- Baldwin, A. (2013). Racialisation and the figure of the climate-change migrant. *Environment and Planning A*, 45(6), 1474-1490.
- Balzacq, T. (Ed.). (2010). *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. Routledge. 273p.
- Black R., Adger WN, Arnell NW, Dercon S., Geddes A. and Thomas DSG (2011) The effect of environmental change on human migration. *Global Environmental Change* 21S, pp. S3-S11.
- Basaran, T., Burgess, J. P., Carling, J., Crius Group, H., Gutwirth, S. & Koloriet, L. (2011). *A threat against Europe?: Security, migration and integration*. Brussels, Belgium: VUBPress.
- Bazeley, P. (2013). *Qualitative data analysis: Practical strategies*. Los Angeles ; London ; New Delhi ; Singapore ; Washington: Sage.
- Bronner, S. E. (2011). *Critical theory: A very short introduction*. New York: Oxford University Press.
- Campana, S. (2010). Climate Change and the Mediterranean: Reframing the Security Threat Posed by Environmental Migration. *Master's Thesis, Universiteit Amsterdam*.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2003). The age of migration. *International population movements in the modern world*. Guilford Press. 338 s.
- Charrett, C. (2009). A critical application of securitization theory: overcoming the normative dilemma of writing security. *International Catalan Institute for Peace, Working Paper*, (2009/7).

- Cheek, J. (2004). At the margins? Discourse analysis and qualitative research. *Qualitative health research*, 14(8), 1140-1150.
- Crépeau, F., Nakache, D., & Atak, I. (2007). International migration: Security concerns and human rights standards. *Transcultural Psychiatry*, 44(3), 311-337.
- Dalby, S. (2009). *Security and environmental change*. Cambridge: Polity.
- Dittmer, J. (2010). Textual and discourse analysis. *The SAGE handbook of qualitative geography*, 274-286.
- Ersanilli, E., Carling, J., de Haas, H. (2013). 1. A cross-national *comparison of internal and international migration* aspirations. *International Migration* Institute, University of Oxford.
- Esses, V, Medianu, S, & Lawson, A 2013, 'Uncertainty, Threat, and the Role of the Media in Promoting the Dehumanization of Immigrants and Refugees', *Journal Of Social Issues*, 69, 3, pp. 518-536, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 12 December 2016.
- Eurostat. Total number of long-term immigrants arriving into the reporting country during the reference year.
<<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00176&plugin=1>> 6.12.2016
- Faist, T. (2006). The migration-security nexus: International migration and security before and after 9/11. In *Migration, citizenship, ethnos* (pp. 103-119). Palgrave Macmillan US.
- Foucault, M. (2005). *Tiedon Arkeologia*. Tampere: Vastapaino , 2005. 275p.
- Hollifield, James (2000): "Immigration and the politic of Rights. The French Case in Comparative Perspective." In M. Bommers & A. Geddes (eds): *Immigration and Welfare. Challenging the Borders of the Welfare State*. New York: Routledge.
- Horsti, Karina (2005): *Vierauden rajat: Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Hoy, D. C. & McCarthy, T. (1994). *Critical theory*. Oxford: Blackwell.
- Huysmans, Jef and Squire, Vicki (2009). Migration and Security. In: Dunn Cavelty, Myriam and Mauer, Victor eds. *Handbook of Security Studies*. London, UK: Routledge.

- Ibrahim, M. (2005). The Securitization of Migration: A Racial Discourse¹. *International migration*, 43(5), 163-187.
- IOM 1. Global Migration Data Analysis Centre, 2015. Global Migration Trends Factsheet 2015. <<http://iomgmdac.org/global-trends-factsheet/>> 12.10.2016
- IOM 2. (2015). How the World views Migration. 2015. 68s.
<https://publications.iom.int/system/files/how_the_world_gallup.pdf> 2.10.2017
- Jauhiainen, J. S., Gadd, K., Heino, H., Koistinen, L., Merisalo, M. & Salmela, N. (2017).
Teema: Turvapaikkaprosessin maantiede ja vuoden 2015 turvapaikanhakijat Suomessa.
Terra : Suomen maantieteellisen seuran aikakauskirja, 129(1), pp. 5-50.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (1999). *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Juhola, T. Lohduttomat luvut: Välimereen on hukkunut tänä vuonna ruotsinlaivallinen ihmisiä – katso grafiikka. Yle uutiset, Ulkomaat. 1.6.2016. <<http://yle.fi/uutiset/3-8917925>> 7.12.2016
- Kicinger, A. (2004, February). International migration as a non-traditional security threat and the EU responses to this phenomenon. Central European Forum for Migration Research.
- Media Audit Finland. <<http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>> 26.10.2017
- Morrow, R. A. & Brown, D. D. (1994). *Critical theory and methodology*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
- Muukkonen, P. (2017). Maahanmuuttajataustaisten nuorten kotoumisen paikat ja maantiede: Asuinympäristö, koulu ja maantieteen luokka. *Terra : Suomen maantieteellisen seuran aikakauskirja*, 129(1), pp. 9-37.
- Papadopoulos, A. G. (2011). Migration and security threats in south-eastern Europe. *Journal Of Southeast European & Black Sea Studies*, 11(4), 451-469.
- Poutanen, M. (2016). Kriisien poliittinen ulottuvuus ja turvallistamisteoria tapana hahmottaa kriisejä. *Hybrislehti 2/2016*. <<http://hybrislehti.net/12016-%E2%80%93kriisi/kriisien-poliittinen-ulottuvuus-ja-turvallistamisteoria-tapana-hahmottaa-kriisej%C3%A4>>

- Pew Research Center. < <http://www.pewglobal.org/interactives/remittance-map/>> 29.11.2016
- Robb, M., & Douglas, J. (2004). 'Racialisation' and racism. *Nursing Management - UK*, 11(2), 28-31.
- Silverstein, P. A. (2005). Immigrant Racialization and the New Savage Slot: Race, Migration, and Immigration in the New Europe. *Annual Review Of Anthropology*, 34(1), 363-384. doi:10.1146/annurev.anthro.34.081804.120338
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Poliisin tietoon tullut rikollisuus [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-3651. 2011. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 26.10.2017].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/polrik/2011/polrik_2011_2012-04-02_tie_001_fi.html
26.10.2017
- Sørensen, N. N. (2012). Revisiting the migration–development nexus: From social networks and remittances to markets for migration control. *International migration*, 50(3), 61-76.
- Taureck, R. (2006). Securitization theory and securitization studies. *Journal of International Relations and Development*, 9(1), 53-61.
- Tzanelli, R., & Yar, M. (2009). Paradoxes of Belonging: Migration, exclusion and transnational rights in the Mediterranean. *Development*, 52(4), 473–478.
- Ulkopoliittinen instituutti. MATINE-hanke: YHTEISKUNNAN KRIISITURVALLISUUS JA TOIPUMISKYKY KESKINÄISRIIPPUVUUKSIEN MAHDOLLISTAMIEN PAINOSTUSKEINOJEN AIKAKAUDELLA.
<https://www.defmin.fi/files/4077/MATINE_Seminaari_161117_Aaltola.pdf>
- U.S. Department of Homeland Security < <https://www.dhs.gov/about-dhs>> 14.9.2016
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) 2016.
<http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/>. 20.10.2016
- UNHCR The UN Refugee Agency. <<http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>>
4.10.2016
- Vucetic, S. (2002). When migration in a security threat: Europe's War on Human Traffickers/Smugglers and Other Unwanted Migrants. In *YOUNG SCHOLARS CONFERENCE* (Vol. 6).

- Vuori, J. A. (2013). Kriittisiä näkökulmia turvallisuuden poliittisuuteen. Suomen nuorten akatemiaklubi 18.11.2013. <<http://docplayer.fi/6091549-Kriittisia-nakokulmia.html>>
- Walters, W. (2008). Putting the migration–security complex in its place. *Risk and the War on Terror*, 158.
- World Bank 2012.
<<http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=SM.POP.NETM&country=>> 14.10.2016
- Zacheus, T., Karalahti, M., Varjonen, J., Saarinen, M., Jahnukainen, M., Mäkelä, M.L., Kiviranta, J. (2017). Yläkouluikäisten syrjinnän, kiusaamisen ja rasismien kokemukset. *Terra : Suomen maantieteellisen seuran aikakauskirja*, 129(1), pp. 3-15.

Aineiston lähteet

Syrjäytyminen uhkaa maahanmuuttajanuoria

24.10.2013 HS

Lukijoilta: Maahanmuuttajat uhka vai mahdollisuus?

16.11.2013 TS

Onko Suomi varautunut riittävästi terrorismin

uhkiin? 3.4.2014 HS

Maahanmuuttaja on rikoksen uhri ja tekijä kantaväestöä

useammin 17.6.2014 TS.

Maahanmuuttopolitiikassa kiristämisen varaa

20.9.2014 TS

Halla-aho perää puolueeltaan tiukempaa maahanmuuttolinjaa: Kenttä eri

mieltä kuin Soini 4.1.2015 Kaleva

Suomen muslimiyhteisö pelkää: valeimaamit levittävät

ääriäatteita 27.1.2015 HS

Teuvo Hakkarainen: Onko Lähi-idästä tulleista

marjametsään? 3.10.2015 TS

Maahanmuuttokeskustelun uusi tuuli on aiempaa voimakkaampi vastapuolen

nimittely. 5.10.2015 HS

Keskustalaisen epäily: Luovatko maahanmuuttajat Suomeen

halpatyövoimamarkkinat? 26.10.2015 Kaleva

Rajavartiolaitos: Suomessa useita ihmissalakuljetukseen erikoistuneita

rikollisjengejä 10.11.2015 AL

Äärijärjestö osoittaa mieltä suurmoskeijaa

vastaan 12.11.2015 AL

Nimby-lista: Näitä ryhmiä suomalaiset eivät halua

naapureikseen 17.11.2015 AL

PS:n naiskansanedustajat haluavat suomalaismiehet valistamaan

turvapaikanhakijoita 27.11.2015 AL

Pääministerille väläytettiin Kempeleessä korpilakia: ”Maahanmuutto kestäättömällä pohjalla” 28.11.2015 AL

Lindström haluaa nopeuttaa maahanmuuttajien

työllistymistä 1.12.2015 TS

Tutkijat: Maahanmuuton riskejä on vähätelty
11.12.2015 AL

Kansanedustaja Laura Huhtasaari HS:lle: Terroristit voivat käyttää hyväksi ihmisoikeuksia HS 17.12.2015

Tutkija pitää joukkoahdistelua uutena ilmiönä
11.1.2016 AL

Selänne blogissaan: Raiskaavat turvapaikanhakijat karkoitettava Suomesta 28.1.2016 AL

Ulkomaalaisten epäilty raiskausrikokset lisääntyivät
29.1.2016 TS.

Puheenaihe: Turvattomassa Suomessa kellään ei ole turvapaikkaa 4.2.2016 AL

Turvapaikanhakijoita vastaan rajua väkivaltaa Euroopassa – ”Ääriliikehdintä kasvaa Suomessa” 15.2.2016 AL

Raportti: Maahanmuuton hallinta jäänyt lyhytjänteiseksi ja paikalliseksi 17.2.2016 AL

Tutkimus varoittaa maahanmuuton uhkista – ”Nykyisestäkään tilanteesta hädin tuskin selvittää” 17.2.2016 HS

Sisäministeri Orpo: Maahanmuuton ongelmat on tiedostettu 17.2. 2016 AL

Kansliapäällikkö Nerg maahanmuuton turvallisuusuhkista: Tarvitsemme kotouttamiseen uusia tapoja 18.2.2016 HS

Tutkijat tyrmäävät: Maahanmuuttajat eivät ratkaise Suomen huoltosuhteen ongelmaa. 25.2.2016 HS

Turvapaikanhakija on tappanut Suomessa kolmesti 27.2.2016 AL

Poliisit jättikyselyssä: Turvapaikanhakijatilanne uhkaa suomalaisten turvallisuutta 6.3.2016 AL

Kyselyyn vastannut poliisi: ”Toimeton ja naimaton on aina se yleisin riskitekijä” 6.3.2016 AL

Uutinen. Krp:n päällikkö: Taisteluissa olleet maahanmuuttajat voivat olla samanlainen uhka kuin kantasuomalaiset ”yksinäiset sudet” 10.4.2016 HS

Pahoinpitelyjä, uhkauksia, varkauksia... – tällaisista rikoksista

turvapaikanhakijoita on epäilty 19.4.2016 AL

KRP:n tiedustelupomo MTV:lle: Kadonneet turvapaikanhakijat
riski 14.5.2016 AL

kotimaa: Sisäministeri Orpo vetoaa kuntiin: Turvapaikan saaneiden hakeutuminen
isoihin kaupunkeihin voi tukea radikalisoitumista. 16.5.2016 HS

Perussuomalaiset poliitikot vaativat muslimeja pois Suomesta, Hakkaraisen puheista
rikosilmoitus 19.7.2016 AL

Perussuomalaisten Tavio estäisi yksin saapuvat
turvapaikanhakijat 28.7.2016 TS.

Paatero Nergin kommenttiin turvapaikanhakijoista: Se ei ole tästä
maailmasta 8.9.2016 TS

Suomi ensin – mielenosoitus Kajaanissa: Otanmäen vastaanottokeskusta vaadittiin
lakkautettavaksi 15.9.2016 AL

Oikeusministeri Lindström MTV:lle: Kajaanin tappo esimerkki kotouttamisen
epäonnistumisesta 16.9.2016 AL

Suuri ja mahtava vähemmistö – venäjänkielisten määrä kasvaa kiivaasti, mitä se
tarkoittaa Suomelle? 1.10.2016 HS

Turvapaikanhakijat halutaan kiireesti vapaaehtoistyöhön
8.12..2016 AL

Sisäministeriö: Laiton maassa olo voi uhata turvallisuutta. Päivi Nergin
haastattelu 3.1.2017 HS

Seksuaalirikoksista epäiltyjen ulkomaalaisten määrä kasvoi viime vuonna –
tapauksia 419 4.1.2017 AL

Tutkija ei selittäisi eroja kulttuurilla- ”Pääsyynä yleisemmät
ongelmat” 4.1.2017 AL

Suomi heittää paperittomat ulos vastaanottokeskuksista – ”Siitä seuraa rikollisuutta,
pahoinvointia ja radikalisoitumista” 11.1.2017 HS

Pääkirjoitus: Paperittomat ihmiset ovat vaikea pala
Suomelle. 13.1.2017 HS

Risikko: Laittomasti maassa olevat turvallisuusuhka- ”Suomi ei ehkä riittävän ajoissa
lähtenyt pohtimaan tätä.” 14.1.2017 HS

Ministeri Orpo lupaa, että maahanmuuttajat saadaan töihin: Tarvittaessa palkoissa
joustetaan alaspäin 16.1.2017 HS

Lähi-idästä ja Somaliasta tulleen työllistyminen vie keskimäärin 6 vuotta ja 2 kuukautta 21.1.2017 AL

Yksilöllisempi kotouttaminen voisi vähentää maahanmuuttajien rikollisuutta 27.1.2017 Kaleva

Poliisi julkisti viime vuoden rikostilaston – ulkomaalaisten tekemiksi epäillyt raiskaukset lisääntyivät 40 prosenttia 27.1.2017 HS

Valeuutiset, äärioikeiston väkivalta ja radikalisoituminen vankiloissa – raportti kertoo, kuinka ääriliikehdintä on voimistunut Suomessa 7.2.2017 HS

Turvallisuushilla ei pidä lietsoa vihaa 8.2.2017 HS

Nyt puhuu perussuomalaisten kenttäväki: Seuraavan johtajan on otettava kovempi linja maahanmuuttoon – ”Kannattajat ovat pettyneet kompromisseihin” 12.3.2017 HS

Turvapaikkakeskustelusta tuli pahoinvoinnin kanava 23.3.2017 HS

Turvapaikanhakijat eivät työllisty – etenkin Irakista ja Somaliasta tulevien työllisyys on hyvin heikko 24.3.2017 HS

Ali tiskaa ja laittaa ruokaa parin euron tuntipalkalla – Suomeen on syntymässä harmaa talous, joka pyörii siirtolaisten hyväksikäytöllä 14.4.2017 HS

Köyhät, rikkaat ja maahanmuuttajat asuvat yhä useammin omilla alueillaan – asuinalueet eriarvoistuvat erityisesti Turussa 23.4.2017 HS

Lapsiasia valtuutettu varoittaa: Maahanmuuttajat lähettävät lapsiaan synnyinmaahansa ”ojentautumaan” 12.5.2017 HS

Työministeri Lindström haki USA:sta mallia maahanmuuttajien työllistämiseksi – ”On väärää auttamista, että tehdään kaikki valmiiksi” 17.5.2017 HS

Helsinkiläinen Beriwan Mahmood lyttää ”kunniaväkivallan” ja haluaa kaikki tytöt uimatanneille – ”Suvaitsevaisuus on mennyt liian pitkälle” 1.8.2017 HS

Halla-aho vaatii Helsingin kohtuuhintaisten asuntojen kohdentamista työssä käyville – Vapaavuori: ”Tämän tyyppiseen diskriminaatioon ei ole mahdollisuutta” 15.8.2017 HS

Hallituspuolueiden edustajat tyrmäävät vihreiden Touko Aallon ajatukset: Kaikki tulijat eivät voi jäädä maahan 27.8.2017 HS

Terrorismiin johtavat polut on suljettava ajoissa 27.8.2017 HS

Poliisi tarvitsee työrauhan

pakkopalautuksissakin 2.9.2017 HS

Päivi Nerg: Syrjäytyneet suomalaiset ovat suurin turvallisuushuhtaus

– Islamistien propaganda on ”pelottavan tehokasta” 4.9.2017 HS

Suomeen saattaa jäädä 6 000 kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta,

joita on vaikea käännättää – Diakonissalaitoksen johtaja: Suomi on patti-tilanteessa 6.9.2017 HS

Karkotuspäätöksen saanut mies hyökkäsi poliiseja kohti veitsi kädessään ja

soitti lakimiehelle 161 ”maanista” puhelua – oikeus tuomitsi ehdollista 11.9.2017 HS